

Provinciale Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

LB 7090

3567236

DIV_C

GRF

Behandeld door: Mw. R.M.A. Spriensma
Telefoon: 078-7702021
E-mail: Rma.spriensma2@dordrecht.nl
Bijlagen: 3

Datum: 23 april 2014
Ons kenmerk: 1205628
Uw kenmerk:

Betreft: jaarrekening 2013 Parkschap Nationaal Park De Biesbosch - zienswijze

Geachte leden van Provinciale Staten,

Ingevolge artikel 39 van de gemeenschappelijke regeling van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch doen wij u hierbij toekomen de jaarrekening 2013 van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch, evenals het controleverslag van de accountant.

De jaarrekening is in de vergadering van 17 april 2014 vastgesteld door het Dagelijks Bestuur en aangeboden aan het Algemeen Bestuur van het Parkschap. Het Algemeen Bestuur zal de jaarrekening in de vergadering van 20 juni 2014 te Sliedrecht vaststellen, waarna deze aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt verzonden. Het niet voldoen aan deze bepalingen kan tot gevolg hebben dat BZK het Parkschap onder curatele stelt.

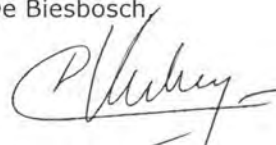
U kunt binnen 6 weken na de datum van deze brief bij het Algemeen Bestuur uw zienswijze over de jaarrekening naar voren brengen. Wij verzoeken u een eventuele zienswijze op uiterlijk vrijdag 6 juni schriftelijk naar voren te brengen.

Aan uw afdeling communicatie is een bericht t.b.v. openbare kennisgeving en verkrijgbaarstelling verzonden.

Hoogachtend,
Het Dagelijks Bestuur van Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

H.P.A. Wagemakers
voorzitter

D.C.H. Verheijen
secretaris

Accountantsverslag 2013

VERSTEGEN
accountants en adviseurs

Aan het algemeen bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL
WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Dordrecht, 27 maart 2014

Ref.: 324/RR/AK

Betreft: Accountantsverslag controle jaarrekening 2013

Geacht bestuur,

Wij hebben de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch te Dordrecht gecontroleerd ingevolge de door u aan ons verstrekte opdracht. In deze rapportage brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Ons onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht en met inachtneming van het door het algemeen bestuur op 28 februari 2013 vastgestelde controleprotocol. Onze verantwoordelijkheid als accountant is het onderzoeken van de jaarrekening om een verklaring van getrouwheid en financiële rechtmatigheid bij de jaarrekening af te geven. In dat kader zijn onze werkzaamheden hoofdzakelijk gericht op:

- ⌚ de juistheid en volledigheid van posten in de balans en de resultatenrekening en de toereikendheid van toelichtingen en presentatie ter zake;
- ⌚ de naleving van de bepalingen zoals opgenomen in het *Besluit begroting verantwoording provincies en gemeenten (BBV)*;
- ⌚ de rechtmatigheid van de totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de regelingen die zijn opgenomen in het bij het controleprotocol gevoegde normenkader, voor zover deze effect hebben op de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening;
- ⌚ de overige onderwerpen benoemd in het controleprotocol.

Ons onderzoek heeft zich niet verder uitgestrekt dan noodzakelijk om een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening te geven en over de financiële rechtmatigheid van de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

In de controleverklaring brengen wij tot uitdrukking of naar ons oordeel:

- ⌚ de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 van de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch in overeenstemming met het BBV;
- ⌚ de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, voor zover daarvan in het controleprotocol toetsing wordt verlangd; en
- ⌚ het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening 2013, aangevend een totaal eigen vermogen per 31 december 2013 van € 680.006 en een resultaat over 2013 voor mutaties in de reserves van € 4.850 positief, echter onder het voorbehoud dat deze jaarrekening op 20 juni 2014 ongewijzigd wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. In het geval dat het algemeen bestuur de jaarrekening niet ongewijzigd vaststelt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader bij u toe te lichten.

drs. J. de Groot RA MPA

Inhoud

1. Getrouw beeld en financiële rechtmatigheid van de jaarrekening.....	5
1.1 Controleverklaring.....	5
1.2 Resultaat 2013 en vermogen	5
1.3 Controleproces	6
2. Financieel beheer	7
2.1 Fraude risicofactoren	7
2.2 Automatisering.....	7
3. Onafhankelijkheid.....	7

1. Getrouw beeld en financiële rechtmatigheid van de jaarrekening

1.1 Controleverklaring

Wij hebben in de maand maart 2014 de controle van uw jaarrekening uitgevoerd en op 27 maart 2014 daarbij een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Voor ons oordeel over de financiële rechtmatigheid hebben wij vastgesteld dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en het normenkader voor rechtmatigheid zoals op 28 februari 2014 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Als controletolerantie is door het algemeen bestuur 1% van de in de jaarrekening verantwoorde lasten vastgesteld. De rapporteringstolerantie is door uw algemeen bestuur gesteld op minimaal € 10.000 voor fouten en onzekerheden. Vanuit onze controle resulteren geen posten die als fout of onzekerheid boven deze grens van € 10.000 uitkomen.

Het normenkader is nader uitgewerkt in een toetsingskader waarop vervolgens verbijzonderde interne controles plaats hebben gevonden. Hiermee is ons advies uit het accountantsverslag 2012 opgevolgd. De verbijzonderde interne controles zijn uitgevoerd door andere medewerkers van ons kantoor dan degenen die deel uitmaken van het controleteam dat de jaarrekening controleert, hiermee is onze onafhankelijk gewaarborgd. Verbijzonderde interne controles waarborgen dat u gedurende het jaar deze specifieke artikelen daadwerkelijk naleeft en waarborgen daarmee de voortdurende naleving van financiële rechtmatigheid.

Wij adviseren u het toetsingskader jaarlijks te actualiseren en op te nemen in uw controleprotocol voor de controle van de jaarrekening. Op grond van het toetsingskader bevelen wij u aan gedurende het jaar 2014 zelfstandig verbijzonderde interne controles uit te voeren op de naleving van het normenkader en hieromtrent te rapporteren aan uw bestuur. Tevens adviseren wij u de aanbevelingen uit de rapportage interne controle 2013 per direct op te volgen.

Wij zullen bij onze controle van de jaarrekening 2014 de juistheid van de conclusies van de interne controle o.a. via eigen waarnemingen toetsen, wat de efficiëntie van onze controle ten goede kan komen.

1.2 Resultaat 2013 en vermogen

Het resultaat van uw gemeenschappelijke regeling voor mutaties in de reserves over 2013 bedraagt € 4.850 positief ten opzichte van een begroot resultaat van € 14.736 positief. Dit positieve resultaat van € 4.850 is o.a. negatief beïnvloed door de niet begrote afwaardering van de voorbereidingskosten Thermen van € 132.055. Daar tegenover staat dat de kapitaallasten met betrekking tot de Thermen van ruim € 70.000 en de opbrengst uit erfpacht van € 76.000 hierdoor ook wegvielen t.o.v. de begroting.

Voor een nadere analyse van het rekeningresultaat over 2013 en verschillen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u naar de uitgebreide toelichting onder tabellen per Programma in de Programmaverantwoording, die onderdeel uitmaakt van de jaarstukken 2013.

De reserves van uw gemeenschappelijke regeling zijn in 2013 met een bedrag van € 4.850 toegenomen. Dit komt overeen met de bestemming van het resultaat 2013. De omvang van de reserves bedraagt ultimo 2013 24% van het balanstotaal (2012: 22 % van het balanstotaal).

In de paragraaf "Weerstandsvormogen" zijn diverse risico's benoemd die van materiële betekenis kunnen zijn voor het balanstotaal of de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling. Deze risico's zijn niet gekwantificeerd waardoor het niet mogelijk is om te toetsen of het beschikbare vermogen toereikend is voor de geïdentificeerde risico's. Wij herhalen ons advies uit het accountantsverslag 2012 om deze risico's te kwantificeren.

1.3 Controleproces

Wij hebben in ons tweede controlejaar ook een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is vooral gericht op het toetsen van de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. Bij deze toetsing richten wij ons op de opzet, bestaan en werking van voor de jaarrekening relevante processen. Daarbij gaat het voor uw gemeenschappelijke regeling om de processen inkopen, betalingen, personeel (uitbesteed aan de Servicedienst Drechtsteden), opbrengsten en ontvangsten.

De uitkomsten van onze interim-controle hebben wij op 17 februari 2014 gerapporteerd in de vorm van een managementletter aan uw directeur en controller. In deze managementletter hebben wij van onze aanbevelingen het relatieve belang aangegeven (hoog, gemiddeld en laag).

Wij adviseren u de aanbevelingen uit deze managementletter, die is behandeld in een vergadering van uw bestuurscommissie, uit te werken in een actieplan. Tijdens onze volgende interim-controle, die wij medio 2014 willen uitvoeren, zullen wij de opvolging van onze adviezen controleren.

Onze jaarrekeningcontrole hebben wij dankzij een goede oplevering van de conceptjaarrekening en het hierbij behorende dossier efficiënt kunnen uitvoeren. De adviezen om aansluitingen van vaste activa en onderliggende administratie en aansluiting van salarislaster op de onderliggende administratie uit het accountantsverslag 2012 heeft u goed opgevolgd.

2. Financieel beheer

2.1 Fraude risicofactoren

Ingevolge onze beroepsregels, in het bijzonder hoofdstuk 240 van de Controle- en Overige Standaarden, dient de accountant bij de controle van de jaarrekening een aantal specifiek genoemde procedures uit te voeren, gericht op het risico van fraude. Ook heeft uw directeur de door ons aangereikte checklist frauderisicofactoren geactualiseerd en ondertekend.

Bij onze controle van de jaarrekening 2013 hebben wij overigens geen aanwijzingen van fraude verkregen die wij op grond van deze regels aan u zouden moeten melden.

2.2 Automatisering

Ingevolge artikel 393, lid 4, BW 2 dienen wij in het accountantsverslag aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Door ons heeft ter zake een beoordeling plaatsgevonden voor zover noodzakelijk voor de jaarrekeningcontrole. Onze controle heeft geen bevindingen opgeleverd die in dit kader dienen te worden gerapporteerd.

3. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van de jaarrekening en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. In het controle jaar 2013 hebben wij naast de controle van de jaarrekening en specifieke subsidieverantwoordingen de verbijzonderde interne controle uitgevoerd. Deze verbijzonderde interne controle is uitgevoerd door medewerkers die geen deel uitmaken van het controleteam. Hiermee is onze onafhankelijkheid volledig gewaarborgd.

Aan het algemeen bestuur van de
Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL
WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2013 van de Gemeenschappelijke regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch te Dordrecht, bestaande uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Deze financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door het algemeen bestuur op 28 februari 2014.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Dordrecht, 27 maart 2014

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
drs. J. de Groot RA MPA

Nationaal Park
De Biesbosch

EUROPEAN CHARTER
FOR SUSTAINABLE TOURISM IN
PROTECTED AREAS

PARKSCHAP NATIONAAL PARK NATIONAAL PARK DE BIESBOSCH

JAARREKENING 2013

Luisterstoel met gastheren (initiatiefnemers van Beleef en Geef Fonds)

INHOUDSOPGAVE JAARSTUKKEN 2013

a. JAARVERSLAG	2
Inleiding	2
PROGRAMMAVERANTWOORDING	3
1. Bestuursondersteuning GR Parkschap NP de Biesbosch	7
2. Toekomstvisie	8
3. De partners	9
4. Parkschap: Beleidsuitvoering	10
5. Brede doorlichting	15
6. Gebiedsontwikkeling en voorzieningen	16
7. Compartiment Holland	18
8. Compartiment Brabantschap	27
9. Compartiment Bestedingenplan NP de Biesbosch	28
10. Investerings	28
PARAGRAFEN	30
11. Algemene dekkingmiddelen	30
12. Weerstandsvermogen en risico's	31
13. Onderhoud kapitaalgoederen	34
14. Bedrijfsvoeringparagraaf	35
15. Verbonden partijen	36
16. Financieringsparagraaf	36
17. Grondbeleid	37
b. JAARREKENING	38
PROGRAMMAREKENING	38
18. Overzicht baten en lasten (exploitatie)	38
19. Totaal saldo B&L, mutaties reserves en resultaat	39
20. Balans	41
21. Vaste activa met specificatie en verloop	43
22. Vlottende activa met specificatie en verloop	45
23. Vaste passiva met specificatie en verloop	48
24. Vlottende passiva met specificatie en verloop	51
25. Sisa	53
26. Waarderingsgrondslagen	53
BIJLAGEN	56
1. Exploitatierkening (detail);	
2. Staat van in erfpacht uitgegeven gronden	
3. Staat uit te voeren werken;	
4. Staat van materiële vaste activa (a+b);	
5. Staat van reserves en voorzieningen;	
6. Inkomstenverdeelstaat;	
7. Kostenverdeelstaat;	
8. Overzicht lang lopende leningen	

a. JAARVERSLAG

INLEIDING

Inleiding jaarverslag 2013

De toekomst van de Biesbosch is volop aan de orde, de inhoud, de financiën, bestuur, de recreatieactiviteiten, het beheer, de relatie met de gebiedsontwikkeling en organisatie, de partners, de afronding van STEP, er bleef niets ongemoeid.

Daarmee wel een bewogen jaar met een groot beroep op onze medewerkers, onze partners en de ondernemers met wie we samenwerken. Daarvoor verdienen zij veel dank, in hectische tijden 'normaal' blijven werken doet een groot beroep op flexibiliteit en samenwerking.

In dit jaarverslag zijn de resultaten dan ook vooral aan hen toe te schrijven.

Een jaar vol productie:

- De Toekomstvisie Biesbosch 2021 is vastgesteld met daarin de hoofdlijnen/ambities voor de Biesboschontwikkeling.
- De Biesbosch verdient 't, een stevig rapport over duurzame financierings- en organisatiemogelijkheden voor het Parkschap in relatie tot de Biesboschontwikkelingen.
- Onder financiële druk het beheer op orde houden, evenementen voortzetten en handhaving en toezicht als belangrijk dossier op tafel houden als prioriteit.
- De bezoekerscentra draaien op volle toeren, onder druk als gevolg van mutaties van personeel en ingrijpende besluiten over de Halve Maen.
- De nieuwe voorzitter en de ambities onder bestuurder in het preverkiezingsjaar vragen en leveren energie voor de organisatie.
- De decentralisatie van natuurbeleid van rijk naar provincies (en de korting/wegvallen van middelen) is ook voor onze directe samenwerkingspartners Staatbosbeheer, IVN en voor de samenwerking met gebiedspartijen een nieuwe opgave, die zeker in 2014 moet worden ingevuld.
Meer dan voorheen zullen we elkaar op inhoud moeten vinden in plaats van op basis van beschikbare euro's.
- In tal van projecten zoals Waterdriehoek, SUN-BE, CaRe-Lands, Nederland Schoon, Coöperatie Sterke Watermerken en de participatie in Biesbosch MuseumEiland, Noordwaard, Nieuwe Dordtse Biesbosch etc. wordt het Biesboschbelang actief behartigd.
- De afronding van het STEP-project verdient aparte vermelding; 4 jaar lang als Lead Partner duurzaam toerisme inhoud geven is voor onze organisatie een pittig traject, maar oogst breed waardering, die ook onze Engelse en Belgische partners toekomt.
- In een ondernemende organisatie lukken ook zaken niet of gaan door allerlei omstandigheden trager.
Helaas zal het Wellnesscentrum De Biesbosch niet worden gerealiseerd, na 6 jaar eraan werken nemen wij het verlies.
Andere producties zullen met enig tijdverlies tot stand komen doordat procedures of financiering belemmerend werken, bijv. steigers Ottersluis, Zuileshoeve.
Dat geldt zeker ook voor het nog niet realiseren van onderdelen uit de brede doorlichting. In combinatie met de Biesbosch verdient 't zullen deze in 2014 opnieuw aan de orde komen.
- Ook financieel geen rampjaar, met een klein tekort afgesloten, al wordt dit gerealiseerd door incidentele meevallers. De opgave in de exploitatie 2014 wordt daarmee niet eenvoudiger.

Wij concluderen: een succesvol jaar, dankzij grote inspanningen vele resultaten bereikt. In 2014 blijven de opgaven en ambities onveranderd hoog.

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Het jaarverslag bevat een algemeen deel en een specifieke verantwoording van de compartimenten. Deze compartimentering vloeit voort uit de verdeling van de bijdrage van de deelnemers aan het begrotingstekort van een bepaald onderdeel uit de Parkschapbegroting. Het gaat om de compartimenten:

- Compartiment Bestuursondersteuning (2x 25% van het tekort door de beide provincies, gemeenten dragen het resterende deel naar omvang van het inwoneraantal per 1 januari van het verslagjaar bij);
- Compartiment Parkschapbeleid: uitvoering van gezamenlijk beleid, waaronder de projecten Ondergedompeld/STEP en coördinatie toezicht en handhaving;
- Compartiment Hollandschap: 25% provincie Zuid-Holland, 87,5% van het resterende deel door Dordrecht en 12,5% van het resterende deel door Sliedrecht.
- Compartiment Brabantschap: 50% provincie Noord-Brabant, 2x 25% door de gemeenten Drimmelen en Werkendam;
- Compartiment Bestedingenplan NP: van oorsprong Rijksmiddelen, maar voor 2013 gaat het om middelen van de provincie Noord Brabant.

Het saldo van baten en lasten in de jaarrekening 2013 is ca. € 5.000 voordelig. Na het verwerken van alle afgesproken mutaties op de reserves is sprake van een nadelig resultaat van ca. € 9.500, welke op grond van art.42, 5^e lid per saldo is onttrokken aan de (onderdelen van de) algemene reserve.

Het resultaat van de compartimenten bedraagt respectievelijk: bestuursondersteuning € 22.500 nadelig, Parkschapsbeleid € 1.000 voordelig, Hollandschap € 5.000 nadelig en Brabantschap € 17.000 voordelig (zie onderstaande tabel).

Bij de marap werd nog een tekort (- € 113.000) gepresenteerd.

Een goed resultaat met name als gevolg van incidentele meevallers; daarnaast moesten echter ook de voorbereidingskosten als gevolg van het niet doorgaan van de Thermen worden genomen (tegenvaller).

Tabel: Resultaat per begrotingsonderdeel

Begrotingsonderdeel Parkschap	Afwijking	Sub-afwijking
Compartiment Bestuursondersteuning	22.500 N	
Compartiment Parkschapsbeleid	-1.000 V	
Compartiment Hollandschap	5.000 N	
<i>Subtotaal beheer recreatie- en natuurgebieden</i>		136.500 N
<i>Subtotaal Toezicht & handhaving</i>		6.500 N
<i>Subtotaal Bezoekerscentrum Algemeen</i>		-124.500 V
<i>Subtotaal Biesboschsymfonie</i>		-14.000 V
<i>Subtotaal Voorlichting & educatie</i>		3.000 N
<i>Subtotaal Rondvaart</i>		62.000 N
<i>Subtotaal Verhuur</i>		-29.000 V
<i>Subtotaal Overig en gebouwen & woningen</i>		-35.500 V
Compartiment Brabantschap	-17.000 V	
Totaal Parkschap	9.500 N	

Een verantwoording op hoofdlijnen per compartiment en een tabel met de plussen en minnen staat in de komende pagina's. De inhoudelijke verantwoording en financiële verantwoording in meer details voor de diverse compartimenten staat in de verschillende hoofdstukken.

Compartiment bestuursondersteuning (€ 22.500 nadelig)

Voor de bestuursondersteuning geldt dat door werkzaamheden voor STEP zonder vervangende inhuur sprake is van minder personele lasten. Tegenover de overige kosten stonden helaas geen bijdragen vanuit het Bestedingenplan. Daarnaast moest een voor

2011 verwachte bijdrage vanuit het Bestedingenplan als oninbaar worden beschouwd. Per saldo ontstaat hierdoor een tekort.

Het onderzoek naar nieuwe verdienmodellen 'De Biesbosch verdient het' is gefinancierd door de provincie Noord-Brabant in combinatie met afspraken over de financiering van het vervolg met provincie Zuid-Holland.

Compartiment Parkschapsbeleid (€ 1.000 voordelig)

Dit compartiment bevat de resterende uitgaven voor STEP, welke wegens verlenging van het project aanzienlijk hoger zijn dan begroot. Ook zijn de exploitaties voor de ecolodge, zonnepont en oplaadpalen opgenomen; deze zijn per saldo nog niet kostendekkend. Tenslotte bevat het compartiment de coördinatie van toezicht en handhaving voor het gehele Nationaal Park. Dit onderdeel kent een voordeel vanwege de bijdrage van de coördinatiekosten 2012, welke niet in jaarrekening 2012 is meegenomen.

Compartiment Hollandschap (€ 5.000 nadelig)

Het onderdeel *Recreatie en Natuurgebieden* sluit af met een negatief resultaat van € 136.500, *Toezicht & handhaving* met € 6.500 nadelig, het *Bezoekerscentrum* (Biesboschcentrum Dordrecht) met € 102.500 voordelig en de post *Overig (incl. recreatieve voorzieningen)* € 35.500 voordelig.

Recreatie- en natuurgebieden (€ 136.500 nadelig)

Het budget voor deze gebieden is opgesplitst in *Groen, Infrastructuur, Recreatieve voorzieningen* en *Water en oevers*. Het merendeel van het buitenwerk is vervat in het onderhoudsbestek onder *Groen*. Wat niet in dit groenbestek staat is ondergebracht bij de overige posten. Veelal betreffen dit werkzaamheden die in regie worden uitgevoerd maar ook de jaarlijks terugkerende service- en onderhoudscontracten en kosten voor veiligheid en herstel schade.

De belangrijkste oorzaak dat dit compartiment nadelig afsluit, wordt veroorzaakt door het definitief niet doorgaan van een Thermen. De voorbereidingskosten met een omvang van ca. € 132.000 zijn ten laste van de exploitatie gebracht. Het vervallen van de bijdrage uit het Bestedingenplan voor onderhoud grienden en de lagere SNL-bijdrage zijn deels gecompenseerd door lagere uitgaven op onderhoud.

Toezicht & handhaving (€ 6.500 nadelig)

Binnen dit programma was rekening gehouden met inkomsten voor vaantjes en de natuurbijdrage automobilisten. Beide verdienmodellen zijn nog niet geïmplementeerd. De minder opbrengsten zijn ten dele gecompenseerd, namelijk door lagere uitgaven voor bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's). Deze zijn eenmalig pas per april ingezet.

Bezoekerscentrum (€ 102.500 voordelig)

Voor het bezoekerscentrum geldt dat sprake is van incidentele voordelen als gevolg van het later realiseren van de glasvezelverbinding (kapitaallasten) en het nog niet in rekening gebracht krijgen van werkplekondersteuning (automatisering) door het SCD. Daarnaast is niet geïnvesteerd in een tentoonstelling (luisterstoelen zijn bekostigd uit STEP/Ondergedompeld) & Biesboschsymfonie (geen kapitaallasten).

Voor het onderdeel rondvaarten geldt dat de opbrengsten uit catering (bar-boot) in tegenstelling tot 2012 aanzienlijk lager is (als gevolg van de economische crisis). De inkomsten voor de Halve Maen en de Sterling vallen opnieuw tegen en ook de onderhoudskosten zijn hoog. De verhuur van fluisterboten, roeiboten en kano's heeft juist heel goed gedraaid.

Overig - Gebouwen en woningen (incl. recreatieve voorzieningen, € 35.500 voordelig)

De pachtinkomsten waren iets hoger dan geraamd, het voordeel is echter met name ontstaan door lagere lasten (diverse posten).

Compartiment Brabantschap (€ 17.000 voordelig)

Voor het compartiment Brabantschap zijn alleen archiefkosten gemaakt. Dit was bij de totstandkoming van de begroting 2013 bekend. De deelnemers hebben besloten tot het handhaven van de bijdrage.

Compartiment Bestedingenplan (n.v.t.)

Het Bestedingenplan Nationaal Park wordt verantwoord door de Stichting Beheer Nationaal Park.

In onderstaande tabel is meer in detail aangegeven hoe het resultaat tot stand is gekomen. Ook is aangegeven of hierbij al dan niet sprake is van een incidentele oorzaak.

TABEL plussen en minnen jaarrekening ten opzichte van begroting

Begrotingsonderdeel	Uitgaven	Inkomsten	Resultante	I/S
Compartiment Bestuursondersteuning			22.500 N	
- Salariskosten Parkschap	-24.000 V	0		I
- Salariskosten SBB	-50.000 V	-50.000 N	marap	?
- Salariskosten adjunct-secretaris Bestedingenplan	-25.000 V	-25.000 N	marap	S
<i>Subtotaal Personele kosten:</i>	-99.000 V	-75.000 N	-24.000	V
- Secretariaat Bestedingenplan NP (bij Stichting)	-21.302 V	-21.302 N	marap	S
- Overige uitgaven/inkomsten bestuursondersteuning	13.000 N	-33.500 N	marap	S
- Onderzoek verdienmodellen - Buck consultancy	77.500 N	77.500 V	marap	I
<i>Subtotaal Algemene kosten</i>	69.198 V	22.698 N	46.500 N	
Compartiment Parkschapsbeleid			-1.000 V	
- Ondergedompeld / STEP (tevens Subtotaal)	673.000 N	673.000 V		I
<i>Subtotaal Subsidieprojecten</i>	673.000 N	673.000 V	0	
- exploitatie Ecolodge (StayOkay; realisatie)	12.500 N	5.500 V		?
- exploitatie Oplaadpunten (realisatie)	800 N	200 V		?
- exploitatie zonnepont Grienduil (Huiswaardtochten)	3.500 N	600 V		?
<i>Subtotaal Nieuwe exploitaties</i>	16.800 N	6.300 V	10.500 N	
- Bijdrage Bestedingenplan Coördinator V&H	18.500 N	30.000 V		I
<i>Subtotaal Veiligheid & handhaving (coördinatie)</i>	18.500 N	30.000 V	-11.500	
Compartiment Hollandschap			5.000 N	
1. Recreatie- en Natuurgebieden			143.000 N	
- Personeelskosten / doorberekende p-kosten	-6.000 V	-14.000 N	marap	I
- Werkplekondersteuning SCD	3.000 N			?
- Subsidie SNL voor Groen		-12.000 N	marap	S
- Diverse posten, met name energiekosten	1.000 N		marap	S
- Onderhoudskosten recreatie- en natuurgebieden	-7.000 V		marap	S
- kapitaallasten recreatie- en natuurgebieden	-26.500 V			I
- Bestedingenplan NP - bijdrage onderhoud grienden		-10.000 N	marap	S
- Pachtopbrengsten		2.000 V		
- Voorbereidingskosten Thermen (infra)	132.000 N			I
- Vervallen kapitaallasten / erfpacht Thermen (infra)	-70.500 V	-76.500 N	marap	S
<i>Subtotaal beheer recreatie- en natuurgebieden</i>	26.000 N	-110.500 N	136.500 N	
- Liggeld boten (vaantjes)		-7.500 N		?
- Natuurbijdrage automobilisten (incl. kapitaall.)	-140.000 V	-173.000 N		?
- Diverse posten	-9.000 V			I
- Toezicht bijzondere opsporingsambtenaren	-21.000 V			I
- Personeelslasten	-4.000 V			I
<i>Subtotaal Toezicht & handhaving</i>	-174.000 V	-180.500 N	6.500 N	

vervolg op volgende pagina

Begrotingsonderdeel	Uitgaven		Inkomsten	Resultante	I/S
2. Bezoekerscentrum				-102.500 N	
- Algemeen - personeelskosten / uitgaven vrijwilligers	10.000	N			?
- Algemeen - automatiseringskosten	-32.000	V			I
- Algemeen - verzekering & belasting	-14.000	V			S
- Algemeen - marketing en promotie	-39.000	V			I
- Algemeen - overige kostenposten	-13.500	V			I
- Algemeen - kapitaallasten met name tentoonstelling	-42.500	V			I/S
- Algemeen - inkomsten diazaal			-4.000 N		S
- Algemeen - groenwinkel (balie-artikelen)	-12.000	V	-14.500 N		?
<i>Subtotaal Algemeen</i>	<i>-143.000</i>	<i>V</i>	<i>-18.500 N</i>	<i>-124.500 V</i>	
<i>Subtotaal Biesboschsymfonie</i>	<i>-14.000</i>	<i>V</i>		<i>-14.000 V</i>	<i>I</i>
- Personeelskosten	4.000	N			I
- Overige uitgaven en inkomsten	-5.000	V	1.000 V		I
- Tentoonstellingen	-5.000	V	-10.000 N		S
<i>Subtotaal Voorlichting & educatie</i>	<i>-6.000</i>	<i>V</i>	<i>-9.000 N</i>	<i>3.000 N</i>	
- Rondvaarten - personeelskosten	-6.000	V			?
- Rondvaarten - onderhoudskosten	20.500	N			S
- Rondvaarten - kapitaallasten	-12.500	V			
- Rondvaarten - overige kostenposten	-3.000	V			I
- Rondvaarten - bar-boot	-38.500	V	-42.000 N		?
- Rondvaarten - inkomsten			-59.500 N		S?
<i>Subtotaal Rondvaart</i>	<i>-39.500</i>	<i>V</i>	<i>-101.500 N</i>	<i>62.000 N</i>	
- Verhuur - personeelskosten	7.000	N			I
- Verhuur - onderhoud & vervanging	-3.000	V			I
- Verhuur - kapitaallasten	-8.000	V			I
- Verhuur - fluitervloot, kano's, roeiboten en fietsen			25.000 V		S?
<i>Subtotaal Verhuur</i>	<i>-4.000</i>	<i>V</i>	<i>25.000 V</i>	<i>-29.000 V</i>	<i>S?</i>
3. Overig					
- Overig - energie en diverse kostenposten	-12.000	V			I
- Overig - onderhoud gebouwen	-4.500	V			I
- Overig - kapitaallasten	-11.000	V			I
- Overig - pachtinkomsten			8.000 V		S
- Overig - werk voor derden	-34.000	V	-34.000 N		?
<i>Subtotaal Overig en gebouwen & woningen</i>	<i>-61.500</i>	<i>V</i>	<i>-26.000 N</i>	<i>-35.500 V</i>	
Compartiment Brabantschap				-17.000 V	
- overige kosten Brabantschap	-17.000	V			?
<i>Subtotaal compartiment Brabantschap</i>	<i>-17.000</i>	<i>V</i>	<i>0</i>	<i>-17.000 V</i>	
Totalen	245.498 N		235.998 V	9.500 N	

I = incidenteel, S = structureel, ? Afhankelijk van besluitvorming en economisch tij.

De vele plussen en minnen die leiden tot het resultaat tonen de turbulentie in de exploitatie van het Parkschap.

In de eerste helft van 2013 is het Interreg IVA 2 Zeeën project succesvol afgerond (na de verlenging met een half jaar). In de 2^e helft van 2013 vond de inhoudelijke en financiële verantwoording plaats en zijn enkele onderdelen in exploitatie genomen. Het Parkschap neemt nu deel aan een zogenaamd clusterproject genaamd CaRe-Lands, waarover in hoofdstuk 4 meer.

Een onderzoek naar verdienmodellen is uitgevoerd, hetgeen behoorlijke inzet heeft gevergd. De vele inzet om de Thermen alsnog te laten doorgaan, heeft helaas niet het beoogde resultaat gehad.

Deze turbulentie heeft er ook toe geleid dat een aantal zaken niet is uitgevoerd (investeringen tentoonstelling/symfonie, natuurbijdrage/vaantjes), waardoor sprake is van mee- en tegenvallers. Vertraging bij de realisering van de glasvezelverbinding had als bijkomend voordeel dat hierdoor minder kosten in rekening zijn gebracht.

Opnieuw is sprake van tegenvallende resultaten voor de rondvaart (in tegenstelling tot de verhuur); dit heeft in 2013 geleid tot een onderzoek naar het daadwerkelijk afstoten van het paradepaardje van het bezoekerscentrum Dordrecht, de Halve Maen.

1. Bestuursondersteuning GR

Wat hebben we gedaan?

Sturen op hoofdlijnen en bestuurlijk relevante details vraagt adequate voorbereiding vanuit de organisatie. De komst van de nieuwe voorzitter (Max Hoefijzers) per 1-4-2013 heeft dit een nieuwe impuls gegeven. Met 5 formele vergaderingen en de extra bijeenkomsten rond Biesbosch verdient 't, de tijdige presentatie van stukken (inhoudelijk en financieel), de rapportage Biesbosch verdient 't is in 2013 meer dan bevredigend en vaak onder grote druk gepresteerd.

Kwantitatieve versterking is niet haalbaar; integendeel, de ambtelijk secretaris, gefinancierd door de provincie Noord-Brabant, is teruggetrokken (met ingang van 1-1-2014). Met de bestaande mogelijkheden en scherpe keuzen qua inzet van medewerkers blijft de bestuursondersteuning op orde.

De ambtelijke voorbereiding 14 dagen tevoren met de adviseurs van bestuursleden draagt zeker bij aan de besluitvorming.

Zie voor de overige werkzaamheden onder dit 'compartiment' de hoofdstukken 2 en 3.

Wat heeft het gekost?

Bestuursondersteuning	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Personeel	214.889	317.219	217.922
Algemene kosten - bestuursondersteuning	3.490	0	77.540
Algemene kosten (1)	26.953	46.302	38.289
	<u>245.332</u>	<u>363.521</u>	<u>333.751</u>
Baten			
Personeel	25.362	100.616	25.616
Bijdragen provincies Biesbosch verdient 't	0	0	77.540
Bijdragen Bestedingenplan NP	26.953	46.302	-8.604
	<u>52.315</u>	<u>146.918</u>	<u>94.552</u>
Saldo	<u>193.017</u>	<u>216.603</u>	<u>239.199</u>
Bestuursondersteuning Bijdragen deelnemers in nadelig saldo	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Baten			
Provincie Zuid Holland	53.867	54.151	54.151
Gemeente Dordrecht	65.298	65.750	65.750
Gemeente Sliedrecht	13.133	13.315	13.315
Provincie Noord Brabant	53.867	54.151	54.151
Gemeente Drimmelen	14.706	14.652	14.652
Gemeente Werkendam	14.599	14.584	14.584
	<u>215.470</u>	<u>216.603</u>	<u>216.603</u>
Saldo der baten en lasten	<u>-22.453</u>	<u>0</u>	<u>22.596</u>
Mutatie algemene reserve - compartiment	22.453	0	
Resultaat	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>22.596</u>

(1) financiering uit Bestedingenplan NP

Toelichting

- De onderschrijding op personeel wordt voor € 75.000 veroorzaakt doordat voor het aandeel van Staatsbosbeheer en de ambtelijk secretaris (Noord-Brabant) geen sprake is van daadwerkelijke geldstromen. De overige onderschrijding wordt veroorzaakt door de doorbelasting aan het project STEP (2013 was het laatste jaar hiervoor).
- De niet-begrote uitgaven en inkomsten hebben betrekking op het onderzoek naar Verdienmodellen door Buck Consultants.
- Er is geen bijdrage ontvangen vanuit het Bestedingenplan. De verwachte bijdrage voor bestuurskosten in 2011 is afgeboekt; deze wordt niet ontvangen.

- Het personeel heeft betrekking op de functies directeur, managementondersteuning, controller, boekhouding (deel), en beleidsondersteuning (zie ook hfst. 14).

2. Toekomstvisie Biesbosch 2021 en Biesbosch verdient 't

De toekomstvisie is in het 1^e halfjaar 2013 door het bestuur vastgesteld en gepubliceerd, gepresenteerd en aangeboden aan de colleges en relevante gebiedspartijen. Op onderdelen van de visie is de uitvoering gestart/voortgezet.

De toekomst(visie) van de Biesbosch 2021, resp. de rol van het Parkschap daarin is intensief onderwerp van gesprek, - onderzoek en - bestuurlijke besluitvorming geweest in 2013.

Water bepaalt de Biesbosch

Eeuwenlang heeft water het landschap in de omgeving van de Biesbosch vormgegeven en het leven bepaald. Bestonden werkzaamheden in het verleden vooral uit inpoldering, beroepsvisserij en riet snijden, nu zijn (water)recreatie, (sport)visserij en ontpoldering de voornaamste activiteiten. Het gebied kenmerkt zich door bijzondere natuur, een uniek waterlandschap met onder meer de aanwezigheid van bevers, een mysterieuze en avontuurlijke uitstraling, rust en stilte, vaarmogelijkheden en cultuurhistorie.

Ruimte voor bezoekers, ondernemers en activiteiten

Kern van de doelstellingen voor 2021 is dat de Biesbosch en omgeving ruimte bieden aan inwoners van de regio, bezoekers, ondernemers en bedrijven om uiteenlopende activiteiten en begrippen als genieten, beleefbare wildernis, avontuur, maar ook werkgelegenheid tastbaar te maken. De Biesbosch is namelijk niet alleen van betekenis als vrijetijdsbesteding, maar ook belangrijk in economisch opzicht. Bijvoorbeeld door directe werkgelegenheid, bestedingen in het gebied en als bepalende factor in de keuze voor de regio als woonomgeving of vestigingsplaats van bedrijven.

Doelstellingen

In het jaar 2021, exact 600 jaar na de Sint Elizabethsvloed:

- wil de Biesbosch deel uitmaken van de top 3 van nationale parken en landschappen met beleefbare topnatuur
- is de Biesbosch hét voorbeeld van duurzame recreatie en toerisme (topwaardering)
- zijn inwoners, ondernemers, overheden en organisaties trotse ambassadeurs van de Biesbosch
- functioneert de organisatie rond de Biesbosch professioneel en heeft ze voldoende middelen om de doelstellingen te realiseren.

Deze doelstellingen zijn vertaald naar de onderstaande acties.

Over grenzen heen

Door partners, ondernemers en bezoekers de ruimte te geven, ontwikkelt de Biesbosch zich tot 2021 letterlijk over haar grenzen heen en werkt Parkschap Nationaal Park De Biesbosch doorlopend aan groei van activiteiten en bezoekersaantallen met respect voor de natuur.

Samenwerking en andere vormen van financiering illustreren de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en het beheer van de Biesbosch.

Biesbosch verdient 't

De effecten van de 'terugtrekkende overheid' waren eerder al merkbaar en met de uitvoering van maatregelen van de 'brede doorlichting' (taakstelling € 300.000) is een eerste stap gezet om de financiën op orde te houden. Zie ook hoofdstuk 4.

De combinatie van de brede doorlichting met het vervallen van de rijks- en provinciale bijdragen aan het Nationaal Park (€ 500.000 en 0,5 fte) en de korting bij Staatsbosbeheer (€ 200.000) brengt de financiën voor het Nationaal Park in zwaar weer en heeft effect op de kwaliteit van het Nationaal Park en gevolgen voor de voorlichting en educatie.

Met ondersteuning van de provincies is onderzoek gedaan door Buck Consultants Internationaal (gekozen op basis van aanbestedingsprocedure) naar een meer duurzame financiering van het Parkschap. Het rapport 'De Biesbosch verdient 't' is door het bestuur vastgesteld (29-11-2013) en belegd met een actieprogramma 2014 en verder, waaraan uitvoering wordt gegeven. Deze aanpak moet op termijn resulteren in een duurzame financiële grondslag voor het Parkschap/Staatsbosbeheer/Nationaal Park De Biesbosch en daarmee ook een gezonde basis om de Toekomstvisie Biesbosch 2021 te realiseren.

De maatregelen uit de Biesbosch verdient 't hebben betrekking op:

- Benutten en ontwikkelen van recreatieve voorzieningen.
- 'De gebruiker betaalt', feitelijk een financiële bijdrage van gebruikers op momenten dat zij de Biesbosch bezoeken om daarmee voorzieningen in stand houden.
- Samenwerking met gebiedspartijen, waaronder het starten van 'Vrienden van de Biesbosch', 'Beleef- en geef'-fonds, Crowd funding, etc. en daarmee voorzieningen mogelijk uitbreiden.
- Realiseren van opbrengsten uit grondstoffen (water, emissie, biomassa, energie, gezondheid).
- Kostenbesparingen op management, verhuur (verkoop Halve Maen) en efficiëntie bezoekerscentra.

Daarnaast beveelt het rapport aan om ook de zeggenschapstructuur in het Parkschap te bezien op mogelijkheden deze bestuurlijk te versterken/te verbreden.

3. De partners

- Met de komst van de nieuwe voorzitter Max Hoefijzers is afscheid genomen van Jan Heijkoop; tevens is afscheid genomen van Simon Middelkamp (vertegenwoordiger van de provincie Noord-Brabant) en Patrick Martens (secretaris Overlegorgaan en Bestuurscommissie).

- **Staatsbosbeheer**

In 2013 heeft een organisatieaanpassing bij Staatsbosbeheer plaatsgevonden. De regio's zijn opgeheven en de districten hebben een zelfstandiger positie gekregen. De consequentie is dat vanaf 1 januari 2014 in de bestuurscommissie van het Parkschap Staatsbosbeheer niet meer door de regiodirecteur, maar door het districtshoofd wordt vertegenwoordigd.

2014 is ook het eerste jaar waarin Staatsbosbeheer in belangrijke mate voor haar financiering van de provincies afhankelijk is. Voor de Biesbosch betekent het dat bij de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant een SNL-vergoeding (Subsidieregeling Natuur en Landschap) voor beheer en recreatie van de Staatsbosbeheerterreinen is aangevraagd. De positieve beschikkingen worden in maart 2014 verwacht. Op basis van de SNL-bijdrage is Staatsbosbeheer in staat haar terreinen op een goede manier te beheren én om basisrecreatievoorzieningen in stand te houden. Maar het onderhoud aan recreatievoorzieningen voor de watersporters, toezicht & handhaving en voorlichting & educatie komen onder druk te staan.

- **Overlegorgaan/Gebruikersraad**

De ministeriële regeling Nationale Parken is feitelijk niet meer van toepassing nu het rijk de verantwoordelijkheid voor Nationale Parken heeft overgedragen aan de provincies. De daarin 'verplicht' opgenomen Overlegorgaan en Gebruikersraad verliezen daarmee hun basis. Het Parkschap heeft aangegeven zeer te hechten aan de expertise en grote betrokkenheid van deze partners.

Voor de Overlegorgaanpartners zal in het 1^e halfjaar 2014 een bijeenkomst worden belegd. Met de Gebruikersraad is vastgesteld dat tenminste 2x per jaar bijeenkomsten worden belegd waarin Biesbosch-onderwerpen worden besproken en van hun advies wordt voorzien.

Nadrukkelijk zijn al deze partijen betrokken geweest bij bijv. de Toekomstvisie Biesbosch 2021 en de ontwikkeling/vaststelling van de Algemene Biesboschverordening (vastgesteld 29-11-2013).

- **Draagvlak**

In de Bestuurscommissie zijn de belangen van 6 overheidsorganisaties (gemeenten Dordrecht, Drimmelen, Sliedrecht, Werkendam en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant) gebundeld met Staatsbosbeheer en is ook het 'oude overlegorgaan' verankerd. Uit strategische, inhoudelijke en financiële overwegingen is een breed draagvlak voor Biesboschontwikkeling zeer van belang.

Het Parkschap participeert actief in:

- Het programma Waterdriehoek (verbinding Rotterdam/Kinderdijk/Dordrecht/Biesbosch via het water), waarin diverse projecten (o.a. met betrekking tot marketing en verbindingen) worden gerealiseerd.
- Het Streeknetwerk/Biesbosch Deltafonds; een initiatief aan Brabantse zijde waarin overheden, ondernemers, onderwijs en omgevingspartijen krachten (en middelen) bundelen om Biesboschontwikkelingen mogelijk te maken.
- Onderzoek naar een coöperatieve werkvorm met 'watermerken', zoals Slot Loevestein, Biesbosch Museum, Kinderdijk, Mariënwaard, Alblasserwaard/Vijfheerenlanden om facilitair, in arrangementen en in marketing, meer te bundelen.
- Er is in 2013 nog geen invulling gegeven aan de versterking van de relatie met Haringvliet/Grevelingen.

In 2013 is ook nog geen bestuurlijke uitbreiding aan de orde. In relatie tot Biesbosch verdient 't en Toekomstvisie Biesbosch 2021 wordt dit actueel in 2014 e.v. .

4. Parkschap Beleidsuitvoering

Dit hoofdstuk heeft betrekking op door alle deelnemers gezamenlijk ontwikkeld beleid sinds de fusie per 1-1-2011.

Wat hebben we gedaan?

- **Samenwerking ondernemers**

Mede dankzij de mogelijkheden die STEP bood is de afgelopen jaren geïnvesteerd in de samenwerking met toeristisch-recreatieve ondernemers in de regio. Het Parkschap werkt nauw samen met Brabant aan de Biesbosch in de versterking van het ondernemersnetwerk, de informatievoorziening en in het faciliteren van de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten. Aandachtspunt hierbij is het betrekken van Zuid-Hollandse ondernemers bij de Biesbosch. Op de jaarlijkse netwerkbijeenkomst in november waren ca. 70 ondernemers aanwezig. Brabant aan de Biesbosch deed onder meer acquisitie voor een nieuwe gastheercursus, voor Green Key en voor advertenties in Biesblad.

Als eerste park in Nederland heeft de Biesbosch individuele overeenkomsten met haar gastheren afgesloten. Hierin zijn wederzijdse rechten en plichten tussen gastheren en Parkschap vastgelegd. In april werden tijdens een feestelijke bijeenkomst 30 overeenkomsten getekend. Inmiddels hebben meer dan 40 gastheren getekend. Zij betalen ook een jaarlijkse bijdrage waaruit nieuwe cursussen en materialen worden bekostigd. De gastheren ontvingen een schildje, vlag en folderdisplay in de nieuwe huisstijl.

- **Website**

De website van het Nationaal Park wordt gehost door een Belgisch webbedrijf op basis van een contract dat door SNP (Samenwerkende Nationale Parken) is aangegaan voor alle nationale parken. Zowel de website als het betreffende webbedrijf leveren te veel beperkingen voor een optimaal gebruik door de Biesbosch. Het plan voor 2013 was om in kaart te brengen wat de consequenties zijn als de website bij een andere partij wordt ondergebracht en herbouwd tot een voor de Biesbosch bruikbare site. Door de capaciteitsbeperking als gevolg van bezuinigingen bij Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN), die de website vanuit V&E (Voorlichting en Educatie) beheerde, is dit nog niet volledig gebeurd. In 2014 zullen deze plannen verder worden uitgewerkt vanuit het Parkschap.

Wel zijn de eerste concrete stappen gezet om te komen tot één gezamenlijke database waarin de activiteiten van diverse aanbieders in de Biesbosch voor de recreanten te vinden zullen zijn. Deze database zal te zijner tijd worden gekoppeld aan de nieuwe website van Nationaal Park De Biesbosch.

- **Entreepoorten**

Biesboschcentrum Dordrecht is samen met Biesboschcentrum Drimmelen en het Biesbosch Museum Eiland aangewezen als hoofdpoorten tot het nationaal park. Om de hoofdpoorten als zodanig meer herkenbaarheid te geven is met STEP subsidie een Biesbosch huisstijl ontwikkeld. In het voorjaar van 2013 zijn rondom de poorten bakens en borden geplaatst.

- **Vrijwilligersbeleid**

In 2013 werd verder gewerkt aan een nieuw vrijwilligersbeleid voor de hele Biesbosch. Door het vertrek van de coördinator Voorlichting en Educatie in mei als gevolg van een reorganisatie bij IVN, heeft dit project vertraging opgelopen. Inmiddels is er een opvolger aan de slag en wordt het nieuwe beleid in de eerste helft van 2014 een feit.

Het Biesboschcentrum Dordrecht kon uit de Biesboschgidsencursus, die in november werd afgerond, 7 kandidaatgidsen verwelkomen. Zij lopen stage bij het Biesboschcentrum.

- **Educatiebeleid jeugd**

Vanuit de 3 hoofdpoorten worden schoolprogramma's aangeboden. Het streven is nog steeds om te komen tot een meer gemeenschappelijk aanbod van schoolprogramma's. De bezuinigingen op het gebied van V&E bij het IVN zorgen voor vertraging bij de uitvoer van dit plan. Wel worden de schoolprogramma's integraal aangeboden op de website van NP de Biesbosch.

Het aantal deelnemende scholen loopt al sinds een aantal jaren terug. Dit heeft voornamelijk te maken met krappere budgetten, drukker programma's en het niet beschikbaar zijn van vervoer voor scholen.

In Biesboschcentrum Dordrecht wordt gewerkt aan een programma voor de onderbouw van de middelbare school en aan een minder arbeidsintensief kleuterprogramma.

- **Coördinatie toezicht en handhaving**

De lang verwachte nieuwe Biesboschverordening is vastgesteld in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van 29-11-2013. Weer een belangrijke stap uit de lijst van aanbevelingen uit de Nota Integrale Veiligheid van april 2012.

Een andere aanbeveling voor 2013 uit deze nota was de aanstelling van de coördinator Veiligheid en handhaving (0,5 fte). De nota voorzag niet in een financiële dekking. Voor 2013 is gedeeltelijke dekking geregeld vanuit het Bestedingenplan Nationaal Park.

Dit betekent dat de benodigde inzet niet kon worden geleverd. Hierdoor heeft een andere aanbeveling uit de Nota Integrale veiligheid niet de aandacht kunnen krijgen die nodig was; het gaat om de introductie van de Biesbosch BOA.

Daarnaast zijn in de loop van 2013 diverse bezuinigingen en reorganisaties een stempel gaan drukken op de mogelijkheden om de handhaving efficiënter te organiseren; het heeft belemmerend gewerkt op de verdergaande samenwerking.

In het gebied hebben namelijk diverse instanties bevoegdheden met betrekking tot toezicht en handhaving. In 2013 zou een handhavingsplan, waarin zou worden beschreven hoe de toekomstige bevoegdheden kunnen worden ingezet, vorm krijgen. In dit plan diende te zijn vastgelegd waar het toezicht zich op richt, wie daar verantwoordelijk voor is en hoe de samenwerking en financiering vorm krijgt. Dit handhavingsplan ligt er niet, terwijl alle partijen achter de noodzaak en snelle totstandkoming van dit plan staan. Zeker ook in het licht van het gegeven dat het grootste deel van het Parkschap de status heeft van Natura-2000 gebied.

Voor de komst van de eerdergenoemde Biesbosch BOA is nog de nodige vorming en opleiding nodig. De houding/uitstraling en het gedrag van de BOA zal een belangrijk aandachtspunt zijn. Handhaven is namelijk geen doel op zich, maar een middel om aan gedragsverandering te werken, eerder dan te "bestrafen".

• Europese project STEP

Het Europese project STEP is halverwege het jaar afgerond met een goed bezochte slotconferentie (96 deelnemers), georganiseerd door het Parkschap als Lead Partner, in het Energiehuis in Dordrecht. In het STEP-handboek en in een korte film worden de resultaten van het project beschreven. STEP heeft veel zichtbare resultaten opgeleverd, waarvan in 2013 gereed kwamen:

- de nieuwe Biesbosch huisstijl met herkenbare entreepoorten en bewegwijzerde kanoroutes,
- de ecolodge,
- drie elektrische oplaadpunten,
- luisterstoelen,
- zonnepont Grienduil,
- het toeristisch overstappunt (TOP) te Lage Zwaluwe,
- het Biesblad,
- Green Key normen voor bootverhuurbedrijven,
- het 'Beleef en Geef' De Biesbosch Fonds
- het gastheerschap nieuwe stijl (zie hiervoor onder 'samenwerking ondernemers'),
- en een monitorrapport bezoekers.

Hieronder volgt een uitgebreidere toelichting op de resultaten en is ook de eerder gereedgekomen zonnepont opnieuw belicht.

Biesbosch Huisstijl

Bij de drie hoofdpunten in de Biesbosch werden bakens, informatieborden en parkeerborden geplaatst. In dezelfde stijl werden twee kanoroutes bewegwijzerd. Een derde volgt in het voorjaar van 2014. Gastheren ontvingen nieuwe gastheerbordjes en folderdisplays in de huisstijl. Ook werden verspreid in het gebied, bij de hoofdpunten en bij een aantal gastheren passende bankjes geplaatst. Er is een huisstijlhandboek gemaakt waarin alle uitingen zijn gebundeld compleet met kleurenpaletten, iconen en technische tekeningen, zodat ook in de toekomst in de nieuwe huisstijl wordt gewerkt.

Ecolodge

In mei werd de ecolodge in gebruik genomen. Tot hij op zijn definitieve plek bij de Zuileshoeve kan worden neergelegd, heeft hij een tijdelijke plek bij Stayokay. Boeking lopen via een speciale website, slapenopdeecolodge.nl. Met Stayokay zijn afspraken

gemaakt over de handling. 2013 was een goede start voor wat betreft de vraag naar een overnachting: in 2013 was sprake van 34 boekingen (72 overnachtingen), waarvan 6 luxe arrangementen en 5 beverarrangementen. Op de site www.origineelovernachten.nl haalde de ecolodge een 2^e plaats bij de leukste overnachtingen van Nederland 2013.

Oplaadpalen

In de Aakvlaai, op de Vischplaat en bij Biesboschcentrum Dordrecht werden elektrische oplaadpalen geplaatst. Bij de Vischplaat werd hiervoor een nieuwe drijvende steiger aangelegd. Ook bij Biesboschcentrum Dordrecht was een steigeraanpassing noodzakelijk. De oplaadpalen werken met chipkaarten. Deze kunnen worden opgeladen bij een automaat die in de gevel van Biesboschcentrum Dordrecht werd geplaatst.

Luisterstoelen

In het voorjaar is de tentoonstelling 'Biesboschverhalen anno nu' feestelijk geopend. In een luisterstoel of -bank kun je luisteren naar verhalen van mensen die een groot deel van hun leven in de Biesbosch hebben doorgebracht. De tentoonstelling heeft een belangrijke vernieuwing in de uitstraling van de publieksruimte gebracht. Er wordt veel geluisterd en de opstelling verbindt op een mooie manier binnen en buiten met elkaar. De tentoonstelling kon tot stand komen met subsidie uit STEP. Er zijn 2 extra luisterstoelen gemaakt, die rouleren onder de gastheren van de Biesbosch.

TOP

In Lage Zwaluwe werd een 2^e Biesbosch TOP geopend, de eerste in Brabant. TOP's zijn Toeristische OverstapPunten van de ANWB voor mensen die fietsend, wandelend of varend een gebied willen verkennen. Ze zijn vooral in Zuid-Holland en Utrecht te vinden. Bij de grote halm vinden bezoekers informatiebord met suggesties voor fiets- en wandelroutes, er is parkeergelegenheid en er is horeca vlakbij. In 2012 werd bij de Waterbushalte Hollandse Biesbosch al een TOP geplaatst. Deze TOP scoorde als enige 'zeer goed' in de evaluatie van de TOP's.

Beleef en Geef de Biesbosch Fonds

Drie gastheren, enthousiast geworden over visitor payback schemes tijdens een STEP excursie naar het Lake District, richtten dit voorjaar met ondersteuning van het Parkschap het Beleef en Geef De Biesbosch Fonds op. Via vrijwillige bijdragen van gasten wordt geld ingezameld voor het in stand houden van recreatieve voorzieningen. Zo'n dertig bedrijven, voornamelijk gastheren, hebben zich bij dit initiatief aangesloten. Ook het Biesboschcentrum Dordrecht doet mee en zamelde bijdragen in door aan gasten een extra euro te vragen bovenop de huur van een bootje. De eerste 6 maanden hebben bijna € 3.000 opgebracht. Dit geld wordt besteed aan het bewegwijzeren van kanoroutes.

BiesBlad

Vlak voor Pasen werd BiesBlad gelanceerd, een lifestyle achtig magazine voor (potentiële) Biesbosch bezoekers waarin een kalender van de activiteiten van de hoofdpunten is opgenomen. Het blad kreeg lovende reacties en wordt in 2014 opnieuw uitgebracht. In 2013 was STEP medefinancier. Om de kosten voor 2014 te dekken zal het blad € 1 gaan kosten.

Green Key

Het Parkschap stimuleerde en steunde ook in 2013 bedrijven die willen verduurzamen met Green Key. In 2013 haalden 2 Biesboschbedrijven Green Key, zodat het totaal nu op 14 zit. Voor de verhuurbranche zijn verhuurnormen opgesteld. Biesboschcentrum Dordrecht ontving als eerste Nederlandse bedrijf hiervoor het Green Key certificaat. Ook als rondvaartbedrijf werd goud behaald. Het Biesboschcentrum heeft nu in drie categorieën Green Key goud. Het keurmerk voor dagrecreatiebedrijven werd al in 2012 gehaald.

Bezoekersmonitor

Om de effecten van onder meer het instellen van hoofdboorden, het gastheerstelsel en de verbeteringen in infrastructuur te kunnen meten worden de bezoekcijfers sinds 2012 gemonitord. Het rapport met de cijfers van 2013 verschijnt in het voorjaar van 2014.

Zonnepont Grienduil

De zonnepont die moet gaan varen tussen Zuileshoeve en Ottersluis kreeg in het voorjaar de naam Grienduil. Net als in 2012 voer het pontje regelmatig tussen Biesboschcentrum Dordrecht en Huiswaard, omdat de steigers op de geplande locaties nog niet zijn gerealiseerd.

- **Europees project CaRe-Lands**

In het najaar van 2013 is het Parkschap in een nieuw Europees project gestapt. Doel van clusterprojecten, die ook worden gefinancierd door het Interreg IVA 2 Zeeënproject, is om de resultaten uit eerdere projecten te verspreiden en te leren van andere projecten. CaRe-Lands gaat over het terugdringen van de CO²-uitstoot door nieuwe vormen van energie en duurzaam toerisme. Er nemen 7 partners uit Nederland, België en Engeland deel. Voor de Biesbosch is het voornaamste belang dat de mogelijkheden voor een nieuw meerjarig project op dit gebied worden verkend. De financiering van de personeelskosten is 100%. Het project loopt tot eind 2014.

- **SUN-BE**

Samen met rondvaartbedrijven is een project gestart (subsidie Agentschap.nl) om de aandrijving te verduurzamen en te monitoren waar schepen varen.

Wat heeft het gekost?

Compartiment Parkschapsbeleid	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Ecologie			12.721
Zonnepont vriendelijk incl salariskosten			3.452
Oplaadpunten			808
Coördinator veiligheid en handhaving			14.998
Boa- registratiesysteem			3.448
Ca-Re-Lands			1.709
STEP/Ondergedompeld	531.063	31.128	703.893
	531.063	31.128	741.028
Baten			
Ecologie			5.318
Zonnepont vriendelijk			568
Oplaadpunten			149
Bijdrage Bestedingenplan NP - veiligheid & handhaving			29.868
Gastheerschap			1.446
Ca re Lands			709
Bijdragen i.h.k.v. STEP/Ondergedompeld	531.063	31.128	703.893
	531.063	31.128	741.952
Saldo der baten en lasten	0	0	-924
Mutatie bestemmingsreserve tentoonstelling	0	0	0
Resultaat	0	0	-924

Toelichting

- De exploitatie van de ecologie, de zonnepont en de oplaadpunten zijn (nog) niet kostendekkend en in afwachting van een exploitant voor de Zuileshoeve.
- In 2013 is een bijdrage voor de coördinatie Veiligheid & handhaving toegekend vanuit het Bestedingenplan. De bijdrage is hoger dan de kosten, vanwege de bijdrage Bestedingenplan voor de coördinatie in 2012.

5. Brede doorlichting

Het Hollands compartiment heeft voorstellen ontwikkeld om te voldoen aan de opgelegde bezuinigingen voor de Hollandse partners in het Parkschap. Deze voorstellen hebben vorm gekregen in een 30-tal voorstellen.

Voor 2013 is de voortgang op de in de begroting geïmplementeerde maatregelen als volgt:

- Het doorberekenen van beleids- en beheercapaciteit heeft voornamelijk vorm gekregen in de toerekening aan STEP. Daarnaast is sprake van inzet ten behoeve van de Nieuwe Dordtse Biesbosch. Hiervoor is in 2013 slechts beperkte inzet geleverd; door de vertraging van dit project is het resterende deel van de bijdrage voor 2013 van € 35.000 in de balans opgenomen als vooruitontvangen post. Deze zal worden benut voor de inzet voor dit project in latere jaren;
- Handhaving en Toezicht – de besparing op uitgaven voor BOA's ad. € 45.000 heeft plaatsgevonden. De overeenkomst met Groenservice Zuid-Holland (GZH) is geëindigd. In plaats daarvan is evenveel inzet via zzp'ers ingehuurd;
- Vaantjes (voorheen Liggeld boten): de uitwerking van deze maatregel is vertraagd. Deze heeft in 2013 plaatsgevonden. De implementatie hiervan zal begin 2014 plaatsvinden. De begrote inkomst van € 7.500 is niet gerealiseerd;
- Bezoekerscentrum – verlaging investering tentoonstelling met € 200.000; hierdoor dalen de kapitaallasten met € 29.000. Deze maatregel is financieel geïmplementeerd; er heeft in 2013 echter geen investering in de tentoonstelling plaatsgevonden (anders dan de eerder beschreven luisterstoelen). Het verlaagde krediet wordt doorgeschoven;

- Eén van de maatregelen betrof het verhogen van de inkomsten voor verhuringen als gevolg van het online reserveren. Hoewel het online reserveren nog niet is operationeel is, zijn de extra inkomsten wel gerealiseerd door de mooie zomer;
- Betaald parkeren/natuurbijdrage bezoekers: deze maatregel staat 'on hold'; het Parkschap is hierbij afhankelijk van de besluitvorming binnen de gemeente Dordrecht, die eigenaar is van de Baanhoekweg. De besluitvorming is uitgesteld tot na de nieuwe gemeenteraadsverkiezingen (maart 2014). De (per saldo) extra inkomsten (€ 33.000) zijn niet gerealiseerd.

Acquisitie - Biesboschfonds

Eén van de 30 maatregelen betrof acquisitie. Dit is in 2012 ingevuld met een acquisiteur. Dit heeft –mede in het kader van de streeknetwerkontwikkeling- geresulteerd in een Biesbosch Deltafonds opgericht (met een Rabo-streekrekening) van waaruit projecten in de Biesbosch kunnen worden gefinancierd. Bestuurlijk en ambtelijk is het Parkschap vertegenwoordigd. In 2014 worden naar verwachting de eerste resultaten zichtbaar van de ondernomen acties met betrekking tot financiering, eerste opbrengsten, marktwerking en daarmee de financiële mogelijkheden om projecten te financieren.

6. Gebiedsontwikkelingen en voorzieningen

• **Thermen**

Na een meerjarig traject, incl. faillissementen van partijen is in 2013 nog tot november geprobeerd met curator, investeerders en potentiële exploitanten de voorziening te realiseren. Helaas is dit niet gelukt. Kort voor het Kerstreces 2013 heeft de investeerder laten weten niet te slagen in de realisering. Daarmee gaat deze functie, een verrijking voor het gebied en de regio, definitief niet door. Voor het Parkschap is daarmee dit dossier af te sluiten en zal in het 1^e kwartaal 2014 de formele afwikkeling plaatsvinden.

• **Biesboschmuseum.**

Het Biesboschmuseum heeft met de toezegging van de provincie Noord Brabant (2013) voor een bijdrage van € 3 mln en ruim € 1,5 mln aan andere middelen op een begroting van € 6 mln. voldoende zekerheid om te beginnen met de uitbreiding van het museum. Naar verwachting start de uitbreiding oktober 2014 en is de verbouwing voor het zomerseizoen van 2015 afgerond. Staatsbosbeheer en het Parkschap zullen beide kantoor houden in het museum.

• **Noordwaard**

Najaar 2013 zijn de Hilpolder en polder de Hoge Hof opgeleverd. Deze polders zijn in het kader van het project Ruimte voor de Rivier (Noordwaard) opnieuw ingericht ten behoeve van de recreatie én natuur.

De inrichting van de grote Noordwaard vordert gestaag. In de oorspronkelijke inrichtingsplannen wordt de Noordwaard een combinatie van droge landbouwpolder, lage bekade polders die kunnen overstromen en een intergetijdegebied.

Recreatiemogelijkheden liggen er in verschillende killen en watergangen in het gebied. De mogelijkheid voor landrecreatie blijft beperkt ondanks de inzet van Parkschap en wandelorganisaties. Het beheer van de lage bekade polders en het intergetijdegebied is nog niet geregeld. Staatsbosbeheer en de vereniging van lokale agrariërs werken samen om de beheerders van het gebied te worden. Eerst in 2015 wordt duidelijk of dat zal lukken.

• **Nieuwe Dordtse Biesbosch**

Het Parkschap en Staatsbosbeheer participeren in het project als toekomstig beheerders; onze bijdrage richt zich op de functies en inrichting van het gebied vanuit

recreatief en natuur/recreatief beheeroogpunt, alsmede de versterking van de natuurwaarden/ecologische verbindingen.

In 2013 zijn de bijdragen geleverd, overigens in een project dat meerdere obstakels heeft moeten overwinnen met betrekking tot de projectorganisatie, de politieke geschillen, de veelheid aan partijen en bijv. de discussie over de wenselijkheid van een recreatie-/zwemplas.

Eind 2013 is het project onder nieuwe regie gezet. Voorjaar 2014 wordt een definitieve uitspraak over het bestemmingsplan verwacht.

De nieuwe zwemplas is in 2013 geparkeerd en als alternatief wordt in 2014 gekeken naar de Viersprong in de Elzen. De Noorderdiepzone nadert de eindfase in het ontwerp. In 2014 wordt duidelijk hoe het gebied wordt ingericht, welke middelen voor het beheer beschikbaar komen en wie de uiteindelijke beheerder wordt. Tot nu toe is Staatsbosbeheer de beoogd beheerder van het natuurdeel en het Parkschap van het recreatiedeel. Staatsbosbeheer draagt met ingang van 1 april 2014 het beheer en toezicht van de Louisa en Cannemanspolder over aan DLG.

Staatsbosbeheer heeft sinds 2011 het gebied zonder vergoeding beheerd en kan dit gezien de veranderde basisfinanciering van deze organisatie niet continueren. Gemeente Dordrecht en DLG zullen samen moeten bekijken of zij als nog middelen voor het beheer door Staatsbosbeheer kunnen vinden, dan wel dat zij een andere oplossing vinden.

- **(Fiets)voorzieningen**

In de planvorming fietsen, mede gerelateerd aan de Biesbosch, is een aantal veerverbindingen opgenomen die een ontbrekende schakel zijn in de verdere ontsluiting van de Hollandse zijde van de Biesbosch richting Brabant. Zo is er een veerverbinding vanaf de boerderij Zuileshoeve naar een locatie nabij de Ottersluis. Voor de aanlegsteigers ten behoeve van deze veerverbindingen is subsidie door de provincie Zuid-Holland toegezegd. De uitvoering van één van de steigers nabij de Zuileshoeve zal vóór 1 maart 2014 zijn gerealiseerd. Voor de steiger nabij de Ottersluis is nog geen vergunning verkregen.

Een andere veerverbinding is opgenomen vanuit de Zuidhaven naar de Brabantse oever. Dit plan is nog in de verkennende fase.

- **Heroriëntatie bezoekerscentrum Drimmelen**

De verkoop van het bezoekerscentrum Drimmelen is niet in 2013 gerealiseerd. De contracten liggen nu gereed en naar verwachting vindt de overdracht in februari 2014 plaats. Met de koper van het pand is afgesproken dat Staatsbosbeheer in het pand een informatiecentrum annex entreepoort zal exploiteren. Hiervoor worden middelen ter beschikking gesteld door de gemeente Drimmelen, de koper van het pand en Staatsbosbeheer.

- **Natura 2000**

Het Natura 2000 beheerplan is in concept gereed en zal medio 2014 worden vastgesteld. Het vormt daarmee in combinatie met het beheerplan van Staatsbosbeheer en de Visie Biesbosch 2021 de basis voor het beheer in de komende zes jaar. Het Natura 2000 beheerplan zet geen rem op het huidige recreatieve gebruik van de Biesbosch, nieuwe activiteiten worden alleen toegestaan als deze geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen van dit N2000 gebied.

In aanvulling op het N2000 beheerplan geeft de provincie Zuid Holland extra middelen om een kwaliteitsimpuls te geven aan de stroomdalgraslanden in de Sliedrechtse Biesbosch. Hierdoor kunnen de graslanden extra worden gemaaid, de waterhuishouding van de graslanden verbeterd en wordt de invloed van de rivierdynamiek vergroot. Deze middelen worden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) verstrekt voor 2013-2018.

- **Afvalstortlocaties**

- Op Craijenstein-west heeft in 2013 geen verdere ontwikkeling plaatsgevonden en heeft HVC ook geen vervolg laten weten op eerdere plannen. Het Parkschap opent in het 1^e kwartaal 2014 opnieuw de contacten.
- Voor de 3^e Merwedehaven is in combinatie met de voorstellen tot afdichting een grove recreatieve inrichting besproken. In 2014 zal dit worden uitgewerkt en neemt het Parkschap deel aan de werkgroep ter zake. De datum van overdracht (2022/2023) is vooralsnog ongewijzigd.

Voor de kosten inzake Thermen en de bijdrage inzake De Nieuwe Dordtse Biesbosch zie onder compartiment Hollandschap, hoofdstuk 7.

7. Compartiment Hollandschap

Beheer en onderhoud recreatie- en natuurgebieden

Wat hebben we gedaan?

Met ingang van 2013 is Drechtwerk Groen begonnen met de uitvoering van het nieuwe onderhoudsbestek voor de periode 2013 tot 2015 met de optie voor nog één jaar extra. Werkzaamheden die niet in dit nieuwe onderhoudsbestek zijn opgenomen, worden in regie (specifieke opdracht tot meerwerk op het bestek) uitgevoerd.

Een aantal onderhoudsposten hebben een nauwe relatie met elkaar en lopen als het ware in elkaar over. Al vanaf het eerste jaar (2009) dat het Schap met een onderhoudsbestek is gaan werken, worden een aantal onderhoudsbudgetten samengevoegd tot een jaarlijks werkbudget voor onderhoud en beheer (zie voor de verantwoording hiervan de tabel op de volgende pagina).

Evenementen

Op het evenemententerrein trokken de jaarlijks terugkerende evenementen Keltfest (mei) en Ridderspektakel (juni) veel bezoekers (ca. 10.000).

Wat heeft het gekost?

RECREATIE- EN NATUURGEBIEDEN	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Groen	469.911	482.871	453.813
Infrastructuur	65.570	156.019	206.318
Recreatieve voorzieningen	45.778	53.414	55.434
Administratie / Beheer	119.026	126.163	121.639
Water en Oevers	309.953	132.874	140.637
	<u>1.010.238</u>	<u>951.341</u>	<u>977.840</u>
Baten			
Groen	61.134	48.733	28.239
Infrastructuur	-16.767	80.385	4.534
Recreatieve voorzieningen	0	0	0
Administratie / Beheer	0	25.000	11.153
Water en Oevers	28.735	4.753	4.735
	<u>73.102</u>	<u>158.871</u>	<u>48.661</u>
Saldo der baten en lasten	<u>937.136</u>	<u>792.470</u>	<u>929.179</u>
Mutaties reserves	-190.233	0	0
Resultaat	<u>746.904</u>	<u>792.470</u>	<u>929.179</u>

Toelichting

Het totale onderhoud en beheer van Recreatie- en Natuurgebieden heeft de begroting met ruim € 136.700 overschreden. Binnen het product is sprake van een bijzondere afwijking met betrekking tot de Thermen.

Lasten

- Er waren kapitaallasten voor de infra voor een Thermen opgenomen; het project gaat in 2013 definitief niet door. Alle voorbereidingskosten komen in één keer ten laste van dit product. De kosten voor de parkeerplaatsen worden geactiveerd en met ingang van 2014 afgeschreven.
- Zie voor onderhoudsbudgetten de tabel op de volgende pagina.

Baten groen en infra

- Groen: de SNL-bijdrage van het ministerie van EZ is € 12.000 lager dan de bijdrage in de vorige subsidieperiode. Daarnaast is de bijdrage vanuit het Bestedingenplan voor het onderhoud aan de cultuurhistorische grienden (Oost- en Zuidhaven) voor 2013 afgewezen; hierdoor is sprake van ca. € 10.000 aan minder ontvangsten dan eerdere jaren. De inkomsten uit pachten, evenementen en gebruiksvergoedingen zijn (nog steeds) een stabiele factor. De pachten zijn iets hoger dan begroot.
- Infra: de geraamde erfpachtcanon Thermen is niet langer aan de orde. Dit project gaat definitief niet door.

Nadere toelichting onderhoudsbudgetten

De onderhoudsbudgetten binnen de verschillende producten zijn hieronder afzonderlijk weergegeven (en maken onderdeel uit van de lasten van de producten). De toelichting hierna heeft betrekking op deze onderhoudsbudgetten.

Onderhoud	Budget 2013	Uitgaven 2013
Begrazing (groen)	29.893	29.566
Diverse onderhoudskosten (groen)	5.546	3.850
Onderhoudsbestek (groen)	406.103	384.647
Specifiek onderhoud infra	26.201	28.970
Specifiek onderhoud recreatieve voorz.	16.980	23.250
Specifiek onderhoud water en oevers	37.090	44.826
Totaal	521.813	515.109

Per saldo een positief resultaat "onder de streep" van circa € 6.700 (ca. 1%).

Voorgaande jaren gaf het eindsaldo een positiever resultaat te zien. Dit werkbudget komt onder steeds grotere druk te staan.

Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het toevoegen van voorzieningen, waarvoor de beheercomponent niet of nog voldoende is geregeld. Hierbij moet worden gedacht aan Toeristisch Overstappunt (TOP), ponton Waterbushalte, ecolodge, zonnepont, elektrische oplaadpunten, voorzieningen nieuwe huisstijl, Blauwe Vlag. Al deze voorzieningen hebben er voor gezorgd dat de rek uit de budgetten voor beheer en onderhoud is.

Lasten groen

- Bij de post diverse onderhoudskosten moet er rekening worden gehouden met steeds meer uitgaven voor de aanpak van eikenprocessierups en spinnen in elektrische schakelapparatuur.
- De kosten in het kader van het onderhoudsbestek zijn ca. € 21.000 lager uitgevallen. Dit heeft voornamelijk met weersinvloeden te maken.
-

Lasten infra

- Het onderhoud is ruim € 2.000 hoger uitgevallen vanwege extra aandacht aan paden en bebordingen.

Lasten recreatieve voorzieningen

- Deze kosten zijn ruim € 6.000 hoger uitgevallen. Met name het verkrijgen van de Blauwe Vlag heeft extra kosten met zich meegebracht. Dit op terrein van extra bebordingen, vuilnisbakken,

optimaliseren van parkeerplaatsen en schoonhouden hiervan. Door toename van de recreatiedruk op hoogtijdagen is extra aandacht besteed aan stranden en toiletten.

Lasten water en oevers

- Deze post is ruim € 7.000 hoger uitgevallen door diverse storingen aan het hoofdgemaal in de Hel- en Zuilespolder en maatregelen die nodig waren om de blauwalg aan te pakken.

• Toezicht en handhaving

Wat hebben we gedaan?

Aan het begin van elk jaar worden de prioriteiten bepaald. Voor 2013 waren dit kampvuren en barbecues, hondenverbod, vaargedrag, onzedelijk gedrag en oneigenlijk gebruik van wegen en paden. De toezichthouders werken aan de hand van een maandrooster. De eerstelijns toezicht wordt hierin afgedekt en als het nodig is wordt extra inzet opgeroepen bij bijvoorbeeld mooi weer of bij grote evenementen.

Wat heeft het gekost?

TOEZICHT EN HANDHAVING	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Toezicht en handhaving	137.207	266.426	92.074
	137.207	266.426	92.074
Baten			
Toezicht en handhaving	34.979	211.946	31.189
	34.979	211.946	31.189
Saldo der baten en lasten	102.229	54.480	60.885

Toelichting

Lasten

- In het kader van de Brede Doorlichting is er voor gekozen de overeenkomst met Groenservice Zuid-Holland (GZH) te beëindigen en over te stappen op overeenkomstige BOA's, maar dan op zzp-basis. Het aantal uren is hierbij hetzelfde gebleven, alleen tegen een veel gunstiger tarief. Het nieuwe werkbudget was circa € 53.000. Hieruit worden de inzeturen (ca. € 50.000) en de jaarlijkse opfriscursussen (ca. € 3.000) bekostigd. Totaal is op deze post in 2013 bijna € 33.000 uitgegeven, ongeveer € 20.000 lager dan geraamd. Reden: de nieuwe BOA's zijn pas in april begonnen (de selectie heeft langer geduurd) en de andere contractpartners van deze nieuwe BOA's hebben voor 2013 de cursussen betaald.
- Daarnaast geldt dat er circa € 140.000 aan jaarlijkse lasten van/voor de betaalde toegang (natuurbijdrage automobilisten waren opgenomen. De betaalde toegang is nog niet gerealiseerd. Dit project moet in 2014 verder worden uitgewerkt.
- Ook is sprake van minder uitgaven aan de bedrijfsauto voor 2013.

Baten

- De inkomsten voor vaantjes (voorheen Liggeld boten) ad. € 7.500 en betaalde toegang ad. € 173.000 zijn in 2013 niet gerealiseerd.

- **Biesboschcentrum Dordrecht**

Wat hebben we gedaan?

Het Biesboschcentrum heeft een roerig jaar achter de rug. De inkomsten van de Halve Maen bleven opnieuw achter bij de raming. Dit leidde in oktober tot een bestuursbesluit om de Halve Maen af te stoten. De verhuur heeft door de mooie zomer echter een mooi saldo opgeleverd. In augustus werd de manager van het centrum ontheven van haar management taken, en werd de leiding van het centrum overgenomen door de twee teamleiders. Middenin het hoogseizoen gaf dit veel extra werkdruk. Om de managementtaken goed te kunnen vervullen, is de teamleider product en promotie een dag meer gaan werken en heeft in de afdeling operationeel een verschuiving van taken plaatsgevonden.

Bezoekcijfers

Het aantal bezoekers is het afgelopen jaar met ruim 7% gestegen (zie onderstaande tabel).

Tabel Bezoekers Biesboschcentrum Dordrecht					
jaartal	2009	2010	2011	2012	2013
aantal bezoekers	127.837	110.056	112.785	110.897	118.211

Het Biesboschcentrum heeft een weersafhankelijke exploitatie. Het voorjaar was heel slecht, maar de zomer was prachtig en dat is te zien aan de toename van gasten bij rondvaart en verhuur. De gevolgen van de economische crisis zijn vooral merkbaar aan de afname (10%) van groepsboekingen met de Halve Maen. Daarbij komt dat de boekingen over het algemeen korter zijn en dat er minder catering wordt besteld.

De openingstijden van het Biesboschcentrum zijn in 2013 ten opzichte van 2012 gewijzigd. Was het centrum in 2012 in het winterseizoen op maandag en dinsdag dicht, in 2013 is gekozen voor kortere openingstijden in de winter (10 – 4 uur in plaats van 9 – 5 uur), maar wel open op dinsdag. Mogelijk is dat mede van invloed geweest op de stijging van het aantal bezoekers.

Door de samenwerking met de VVV ZHZ in een promotiecampagne van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) over de natuurrecreatie in Nederland, gericht op met name België en Duitsland, constateerden de bezoekerscentra (in Nationaal Park De Biesbosch) een toename in bezoekers uit deze landen. Dit kan een gevolg zijn van de promotiecampagne.

In totaal werden circa 45 verschillende activiteiten (m.n. rondvaarten en vaar-, wandel- en kano-excursies) georganiseerd om de Biesbosch te ontdekken en beleven. De meeste van deze activiteiten vonden meerdere keren plaats. In 2012 waren dat nog 55 verschillende activiteiten. Verdwenen zijn o.a. de fietstochten en nog een paar eveneens slecht lopende (dag)tochten en de 'Grote Vijf-excursies' van SBB.

Overzicht deelnemers activiteiten Biesboschcentrum						
Bezoekers Biesboschcentrum	2009	2010	2011	2012	2013	% tov 2012
Bezoekers Biesboschcentrum	127.837	110.056	112.785	110.897	118.211	107%
Individuele deelnemers	2009	2010	2011	2012	2013	% tov 2012
Rondvaarten Halve Maen	4.176	2.785	1.740	1.704	1.867	110%
Excursies Halve Maen	1.474	1.224	1.007	936	864	92%
Rondvaarten Sterling	3.741	4.723	6.649	5.925	7.523	127%
Excursies Sterling	1.391	1.589	1.449	1.425	1.671	117%
Kano uur (uren)	15.834	13.549	15.986	12.634	13.805	109%
Kano-excursies	591	532	619	617	593	96%
Huur fluisterboten (uren)	3.506	3.464	4.125	3.443	3.423	99%
Excursies fluisterbootje*	50	16	10	144	165	115%
Zonnepont	5.227	4.412	4.513	4.518	4.728	105%
Huur fietsen (uren)	2.327	1.665	2.103	1.738	1.932	111%
Wandelexcursies	155	198	303	651	401	62%
Biesbosch Symfonie	1.230	1.055	568	0	0	0%
Totaal aantal deelnemers individueel	39.702	35.212	39.071	33.735	36.972	110%
* 2012 43 tochten, waarvan 8 afgelast; 2013 35 tochten, waarvan 2 afgelast						
Aantal groepen	2009	2010	2011	2012	2013	% tov 2012
Arrangementen Halve Maen	159	144	162	119	107	90%
Arrangementen Sterling	113	72	139	111	101	91%
Scholen met gids	89	65	35	35	34	97%
Scholen zonder gids	108	195	96	121	67	55%
Schoolboot	23	35	39	39	23	59%
Zaalhuur*	95	94	91	152	165	109%
Totaal aantal groepen	587	605	562	577	497	86%

Promotie algemeen

Naast de hiervoor genoemde promotiecampagne is in 2013 is het magazine BiesBlad gemaakt. Een uitgave van Parkschap Nationaal Park De Biesbosch en Staatsbosbeheer waarin, naast artikelen, alle natuuractiviteiten van de drie hoofdpoorten in zijn samengebracht. De oplage van 40.000 is gedistribueerd via de bezoekerscentra en vele andere locaties in de Biesboschregio.

Verder is in 2013 ter promotie van de Biesbosch de korte film 'Biesbosch Waterepos' geproduceerd. Deze film draait in de hoofdpoorten en zal vanaf 2014 ook op andere locaties te zien zijn.

Biesbosch Symfonie

Sinds zomer 2011 kon de multimediapresentatie niet meer draaien waardoor de ruimte alleen nog werd gebruikt voor schoolprogramma's. In 2013 is een korte promotiefilm gemaakt in opdracht van het Parkschap en Staatsbosbeheer, die sinds december dagelijks draait in de symfonie en gratis toegankelijk is voor bezoekers.

BeverBos

In samenwerking met Staatsbosbeheer werden 3 camera's geplaatst in het BeverBos, waarvan 2 in de aanwezige burchten. Heel Nederland kon op die manier via volgdebever.nl meegenieten van de geboorte van 2 bevertjes. Dankzij de glasvezelverbinding zijn de beelden van hoge kwaliteit.

Evenementen

In april werd in samenwerking met de schaapherder in het recreatiegebied de Hollandse Biesbosch de jaarlijkse Lammetjesdag georganiseerd en in mei het Schaapscheerdersfeest. Beide evenementen werden goed bezocht (ca. 1.500 bezoekers).

Verduurzaming / Green Key

Green Key is een bekend internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche. Naast een Green Key in de dagrecreatiebranche behaalde het Biesboschcentrum in 2013 ook een Green Key voor bootverhuur en voor rondvaarten. Het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de activiteiten van het Biesboschcentrum blijft ook in de toekomst een aandachtspunt. In de catering van de Halve Maen en in de aanschaf van nieuwe producten voor de groenwinkel wordt meer nog dan voorheen gelet op educatieve, fair trade en/of milieuvriendelijke producten. Leveranciers worden hierop uitgezocht.

Rondvaarten/Halve Maen

Het is ook in 2013 niet gelukt om de Halve Maen meer rendabel te maken. Dit heeft in oktober geleid tot het bestuursvoornemen om de Halve Maen af te stoten. Er is een interim projectleider aangesteld om de verkoop in goede banen te leiden. Er komt een sociale paragraaf voor de betrokken medewerkers.

Het aantal arrangementen met de Halve Maen is ten opzichte van 2012 verder gedaald met 10%. Daarbij waren de arrangementen over het algemeen van kortere duur en met minder catering. Naast de crisis zijn mogelijke oorzaken: het feit dat er naast de Halve Maen en de rondvaart nog andere activiteiten zijn die door het Biesboschcentrum worden ontplooid (onvoldoende focus), het ontbreken van voldoende menskracht om commerciële activiteiten van de grond te trekken en problemen met de website.

Online boeken

Helaas is ook in 2013 het online boekingsysteem nog niet in werking getreden. In het voorjaar is de hiervoor noodzakelijke glasvezelverbinding gerealiseerd. Deze biedt naast het snellere dataverkeer ook het voordeel van flexwerken. Medewerkers van het Parkschap kunnen nu in het Biesboschcentrum, op de Sionpolder en in het stadskantoor op dezelfde wijze inloggen op een pc.

Het overzetten van het reserveringssysteem Visual naar een online boekingssysteem heeft opnieuw vertraging opgelopen doordat er maatregelen moeten worden genomen om aan de veiligheidseisen van de netwerkbeheerder Service Center Drechtsteden te voldoen. De onderhandelingen hierover met Visual verlopen moeizaam. Toch zijn de geplande extra inkomsten voor de verhuur gehaald. Dit is volledig te danken aan de mooie zomer. Er wordt nu gestreefd naar een start van het online boeken bij de opening van het verhuurseizoen op 1 april 2014. Het resterende budget van de investering wordt naar verwachting helemaal gebruikt.

Website

In de aanloop naar het operationeel maken van het online boekingssysteem is in 2013 gewerkt aan het ontwerp van een aparte website voor Biesboschcentrum Dordrecht waarop het online boeken mogelijk zal zijn. De website wordt gemaakt in samenwerking met Service Center Drechtsteden en zal voor aanvang van het recreatieseizoen 2014 in de lucht zijn, met of zonder online boekingsmogelijkheid.

Wat heeft het gekost?

BIESBOSCHCENTRUM DORDRECHT	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Gebouw en inrichting	128.424	196.605	100.275
Algemeen	451.182	464.255	417.955
Voorlichting en educatie	65.005	74.130	68.763
Rondvaarten Halve Maen/ Sterling	433.294	444.187	404.730
Biesbosch Symfonie	0	14.055	0
Exploitatie pontje en Verhuringen	111.617	120.886	117.027
	1.189.521	1.314.118	1.108.750
Baten			
Gebouw en inrichting	65.517	61.247	58.683
Algemeen	37.147	61.041	45.245
Voorlichting en educatie	40.456	37.060	28.650
Rondvaarten Halve Maen/ Sterling	293.559	395.533	294.071
Biesbosch Symfonie	0	0	0
Exploitatie pontje en Verhuringen	126.969	123.451	148.574
	563.648	678.332	575.224
Saldo der baten en lasten	625.873	635.786	533.526
Mutatie bestemmingsreserves	26.333	23.333	23.343
Resultaat	652.206	659.119	556.869

Toelichting:

Lasten Gebouw en inrichting

- De lasten van gebouw en inrichting zijn bijna een ton (€ 97.764) binnen de raming gebleven. Deze positieve uitkomst heeft onder meer te maken met het pas afronden van het investeringskrediet voor de glasvezel en migratie van het netwerk. Hierdoor vindt de eerste afschrijving pas per 2014 plaats (lagere kapitaallasten). Daarnaast worden de werkplekkosten (€ 45.000) pas per 1 januari 2014 in rekening gebracht door het SCD. Ook op andere posten zijn de budgetten niet geheel uitgeput.
- Voor het BeverBos is meer uitgegeven dan begroot. Om de waterhuishouding op orde te brengen is een overlooppijp aangebracht waarvoor graafwerk moest worden verricht (€ 1.000). En bij de Zuileshoeve is een ooievaarsnest geplaatst waarvoor een kraan moest worden gehuurd (€ 1.200).

Baten Gebouw

- De huurinkomsten van de groepsruimte zijn lager dan begroot; in 2012 werd nog het gehele bedrag aan begrote inkomsten gerealiseerd.

Lasten Biesboschcentrum Algemeen

- De lasten van het Biesboschcentrum zijn 48.000 lager dan begroot. Dit komt voor het grootste deel door onderuitputting van het budget voor reclame en promotie met ca. € 39.000. De onderuitputting van het promotiebudget wordt veroorzaakt doordat er geen aparte brochure met de activiteiten van het Biesboschcentrum is gemaakt. De drukkosten van BiesBlad, waarin de activiteiten van het Biesboschcentrum zijn opgenomen, ad. € 29.000 zijn ten laste gebracht van STEP. Daarnaast zijn in 2013 minder incidentele advertenties geplaatst en zijn de geplande kosten voor de website van nationaal park De Biesbosch opgeschort tot 2014.
- Omdat de uren van de voormalig manager ook nog op het Biesboschcentrum drukken, heeft dit geleid tot een overschrijding van de personeelskosten op de post Algemeen met ruim € 11.000. Daarnaast is sprake van personele kosten van ca. € 4.000; de kosten voor vrijwilligers zijn € 4.000 lager.

Baten Biesboschcentrum Algemeen

- De baten van de groenwinkel zijn net als vorig jaar ruim € 25.000 lager dan begroot. Per saldo zijn de opbrengsten minus de kosten € 3.000 lager. De belangrijkste oorzaken hiervan is de economische crisis.

Lasten Voorlichting en educatie

- De lasten zijn € 5.795 lager dan begroot, ondanks een overschrijding van de personeelskosten met € 3.992. De kosten voor vrijwilligers vallen bijna € 2.500 lager uit omdat er veel minder schoolprogramma's en kinderactiviteiten zijn geweest. Daarnaast is de Biesboschgidsencursus bekostigd is uit het Bestedingenplan van het nationaal park. Op het tentoonstellingenbudget is eveneens bespaard doordat de nieuwe luisterstoelententoonstelling is bekostigd uit STEP

Baten Voorlichting en educatie

- De baten zijn € 8.436 lager. Dit wordt veroorzaakt doordat er op wisseltentoonstellingen geen inkomsten zijn. Daarnaast zijn er minder schoolprogramma's geweest doordat scholen te kampen hebben met krappere budgetten, drukkere programma's en het niet beschikbaar zijn van vervoer.

Lasten Rondvaarten

- De lasten van de Rondvaart zijn met € 40.000 ruim binnen de raming gebleven, ondanks de ca. € 20.000 hogere onderhoudskosten dan geraamd. De lagere lasten hebben onder andere betrekking op entreegelden (arrangementen), inkopen bar-boot (met € 38.000) en lagere kapitaallasten (€ 13.000). De personeelskosten zijn bijna € 6.000 lager dan begroot.

Baten Rondvaarten

- De baten zijn 102.000 lager dan begroot. Dit is te wijten aan veel minder inkomsten uit arrangementen (€ 48.000) en mede hierdoor veel lagere cateringopbrengsten (€ 40.000). Dit is een gevolg van de economische crisis. Ook zijn de opbrengsten voor wandeltochten en overig lager dan begroot (samen € 7.000).
- Dankzij de mooie zomer is de kaartverkoop Halve Maen € 3.000 meer dan begroot.

Lasten Biesbosch Symfonie

- Er is niet opnieuw geïnvesteerd in een Biesboschsymfonie in afwachting van een goed plan voor de inrichting van het Biesboschcentrum. Om die reden is er geen sprake van kapitaallasten (ad. € 14.000). De gemaakte film is elders geboekt.

Lasten Exploitatie pontje en verhuringen

- De lastenkant is ca. € 4.000 lager. Een overschrijding van de personeelskosten, als gevolg van een dubbele bezetting nodig om de drukte bij mooi weer aan te kunnen, is gecompenseerd door lagere kapitaallasten.
- Uit het reguliere onderhoudsbudget zijn nieuwe zwemvesten aangeschaft zijn en zijn een één- en een tweepersoonskajak vervangen. Ook 2 3-persoons kano's zijn vervangen. Een deel hiervan is aangeschaft in 2013 en een deel in 2014.

Baten Exploitatie pontje en verhuringen

- De baten zijn € 25.000 hoger dan de raming, een prachtig resultaat.

Overige onderdelen compartiment Hollandschap

Wat hebben we gedaan?

De overige onderdelen hebben betrekking op de recreatieobjecten, overige baten en lasten (waaronder gebouwen en woningen) en algemene dekkingsmiddelen.

Eén van de gebouwen in het intensieve recreatiegebied is de Zuileshoeve, een typische Biesboschboerderij. In het nieuwe bestemmingsplan Nieuwe Sliedrechtse Biesbosch is geregeld dat deze boerderij kan worden omgevormd tot een kleinschalige recreatieve bestemming. Hiertoe is begin 2013 een bidbook uitgebracht op basis waarvan geïnteresseerden in de gelegenheid zijn gesteld een plan in te dienen. Totaal zijn er 9 plannen aangeboden, welke in de loop van 2013 zijn beoordeeld. Eind 2013 resteerde nog 1 serieuze kandidaat. Net als bij de overige kandidaten is het

verkrijgen van financiering het grootste struikelblok. In de loop van 2014 zal samen met de overgebleven kandidaat gezocht worden naar oplossingen.

Wat heeft het gekost?

Het onderdeel recreatie-objecten heeft alleen betrekking op pachtopbrengsten voor de golfbaan en de skihelling.

RECREATIE-OBJECTEN	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Golfbaancomplex en skihelling	0	0	0
	0	0	0
Baten			
Golfbaancomplex en skihelling	90.879	90.879	96.806
	90.879	90.879	96.806
Saldo der baten en lasten	-90.879	-90.879	-96.806

Wat heeft het gekost?

Dit onderdeel heeft betrekking op twee toiletgebouwen, de Zuileshoeve, de beheerderswoning bij het bezoekerscentrum, het rioolgebouw, de bijenstal, de werkplaats/kantoren/bijgebouwen Sionpolder en het verblijf voor de reclassering (polder Craijesteijn). Ook de pacht van de horecavoorziening en het werk derden wordt hier verantwoord.

OVERIGE BATEN EN LASTEN	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Gebouwen en Woningen	115.076	135.412	104.495
Diversen waaronder kosten werk voor derden	110.422	106.605	76.034
	225.499	242.017	180.529
Baten			
Gebouwen en woningen	45.149	47.905	48.620
Diversen waaronder doorberekend werk derden	80.147	76.237	43.659
	125.296	124.142	92.279
Saldo der baten en lasten	100.203	117.875	88.250

Toelichting

Lasten

- Op deze post is ruim € 5.000 minder uitgegeven. De onderhoudstoestand is goed, er waren opvallend weinig schades en vernielingen en de gebruikers/ bewoners gaan goed om met de panden.
- Ook de posten energie, verzekeringen en kapitaallasten zijn lager.
- Onder diversen staat naast werken derden ook een deel van de administratie (compartiment Hollandschap). De werken derden (voor anderen verrichte werkzaamheden en andere doorbelastingen) zijn met de helft afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. De afname is geheel gerelateerd aan het niet meer doorbelast krijgen van een voormalige medewerker.

Baten

- Het doorberekend werk derden is eveneens met de helft afgenomen ten opzichte voorgaande jaren. Zie voor de oorzaak bij *lasten*.

Wat heeft het gekost?

Dit onderdeel heeft betrekking op de bijdragen van de deelnemers (opbrengsten).

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
	0	0	0
Baten			
bijdragen i.h.k.v. 3e Merwedehaven	166.000	120.622	120.622
Bijdrage deelnemers in het nadelig saldo	1.374.729	1.403.847	1.403.847
	1.540.729	1.524.469	1.524.469
Saldo der baten en lasten	-1.540.729	-1.524.469	-1.524.469
Mutaties algemene en bestemmingsreserves	30.067	-8.597	-9.100
resultaat	-1.510.662	-1.533.066	-1.533.569

Toelichting

Het betreft de bijdrage van Dordrecht in het kader van de 3^e Merwedehaven en de bijdragen van de deelnemers.

8. Compartiment Brabantschap

Wat hebben we gedaan?

Het compartiment Brabantschap bevat geen concrete activiteiten meer'. De uitgaven hebben betrekking op de archiefkosten. Daarnaast is sprake van inkomsten in de vorm van leges. Het dossier 'arken' is afgerond; rondom de resterende arken zijn met de gemeente Werkendam afspraken gemaakt.

Wat heeft het gekost?

Compartiment Brabantschap	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Recreatie & Integrale veiligheid en archief	3.423	21.518	3.789
	3.423	21.518	3.789
Baten			
Overige dekkingsmiddelen (legesinkomsten)	771	1.288	646
	771	1.288	646
Saldo	2.652	20.230	3.143

Compartiment Brabantschap	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Bijdragen deelnemers in nadelig saldo			
Baten			
Provincie Noord-Brabant	9.887	10.115	10.115
Gemeente Drimmelen	4.944	5.058	5.058
Gemeente Werkendam	4.944	5.058	5.058
	19.775	20.230	20.231
Saldo der baten en lasten	-17.123	0	-17.088
Mutaties reserves	17.123	0	0
Resultaat	0	0	-17.088

Toelichting

In afwachting van het definitieve resultaat van het compartiment Bestuursondersteuning en Parkschapsbeleid wordt al dan niet een deel ten laste van deze reserve gebracht.

9. Compartiment Bestedingenplan Nationaal Park

Wat hebben we gedaan?

Het compartiment Nationaal Park De Biesbosch bestaat in feite uit het subsidiekader Bestedingenplan Nationaal Park. Het Bestedingenplan Nationaal Park wordt verantwoord door de Stichting Beheer Nationaal Park. De secretaris is per 1-1-2014 niet meer beschikbaar voor het Nationaal Park. De afronding van de Bestedingenplannen 2011 t/m 2013 wordt nog uitgevoerd door de (voormalige) secretaris NP.

Voor 2013 betrof de toezegging nog ca. € 249.000, de helft van het voorheen beschikbare bedrag.

Wat heeft het gekost?

Compartiment Bestedingenplan NP	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten			
Uitgaven Bestedingenplan NP	n.v.t.	493.377	n.v.t.
	n.v.t.	493.377	n.v.t.
Baten			
Middelen Bestedingenplan NP	n.v.t.	493.377	n.v.t.
	n.v.t.	493.377	n.v.t.
Saldo	n.v.t.	0	n.v.t.

10. Investeringsen

De investeringen die in 2013 voor het Biesboschcentrum hebben plaatsgevonden zijn:

Verhuurvloot

- Er is een 8 persoons fluisterboot aangeschaft voor € 20.248.
- In 2013 zijn alle roeiboten vernieuwd. De investering is € 1.720 hoger uitgevallen dan begroot. Daar staat tegenover dat de verkoop van de oude roeiboten € 1.460 heeft opgebracht.

Het bestuur heeft in de vergadering van 29-11-2013 ingestemd met het gewijzigde investeringsvoorstel. Tot en met 2016 worden jaarlijks 2 fluisterboten vervangen met een gezamenlijke waarde van € 22.500 zodat in 2016 de complete vloot vervangen is.

Inrichting / tentoonstelling Biesboschcentrum Dordrecht ad. € 217.620.

- In het voorjaar is de tentoonstelling 'Biesboschverhalen anno nu' met de luisterstoelen (zie hoofdstuk 3) feestelijk geopend. De tentoonstelling heeft een belangrijke vernieuwing in de uitstraling van de publieksruimte gebracht. Als onderdeel van de nieuwe vaste tentoonstelling zijn ook 4 dubbelzijdige houten panelen gemaakt, die worden gebruikt voor wisselexposities van (locale) kunstenaars, kinderkunst of fototentoonstellingen. Er is geen investeringsbudget gebruikt voor de totstandkoming van deze expositie. De financiering vanuit STEP bleek voldoende.

Biesbosch Symfonie ad. € 96.933

De investering voor Biesbosch Symfonie heeft niet plaatsgevonden.

Er is een Biesboschfilm gemaakt. Deze is gedeeltelijk bekostigd uit het educatiebudget en gedeeltelijk uit het promotiebudget. Ook is een deel gefinancierd door Staatsbosbeheer.

Automatisering Biesboschcentrum Dordrecht ad. € 15.000

Dit bedrag is niet besteed. In plaats daarvan is sprake van een netwerkmigratie naar de gemeente Dordrecht/Drechtsteden inclusief de integratie van het reserverings- en planningsprogramma Visual Systems.

Telefooncentrale Biesboschcentrum Dordrecht ad. € 16.240

Dit bedrag is niet besteed. Het vervangen van de telefooncentrale maakt deel uit van de netwerkmigratie naar de gemeente Dordrecht/Drechtsteden. Elk van de 16 werkplekken heeft een telefoon en een pc waarop kan worden ingelogd op het gemeentelijke netwerk. Het Biesboschcentrum is ook voorzien van wifi, zowel voor medewerkers als voor bezoekers.

Glasvezelverbinding en migratie SCD

Voor deze investering is in 2012 een krediet toegekend van € 60.000. De uitputting van het krediet bedraagt € 54.131. Het krediet kan worden afgesloten.

Ook het Restantkrediet uit 2011 voor een reserveringsprogramma ad. €13.555 kan vervallen. Dit krediet was gehandhaafd in afwachting van de glasvezelverbinding en de migratie.

Overige restantkredieten uit eerdere jaren:

- Restantkrediet online reserveringssysteem/online boeken ad. € 20.000 is voor € 15.775 uitgeput (2012). Het systeem is nog steeds niet operationeel. Nu het SCD de applicaties van het Parkschap beheert, heeft zij de contacten met leverancier Visual overgenomen. De afronding vindt naar verwachting voorjaar 2014 plaats. Het restantkrediet wordt gehandhaafd;
- Voor de afvalbakken was sprake van een restantkrediet uit 2012. Dit krediet is volledig benut. De afvalbakken zijn opgenomen in de voorziening en zullen niet terugkeren als krediet.

PARAGRAFEN

11. Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen betreffen die inkomsten waarvan de besteding niet gerelateerd is aan een vooraf bepaald doel en staan zo ter vrije afweging door het bestuur. De besteding is dus niet gebonden; er staat geen verplichtingen tegenover.

Compensabele BTW

Conform de afspraak met de belastingdienst wordt de compensabele BTW welke in rekening is gebracht bij het schap, doorgeschoven naar de deelnemers. Deze kunnen zelf hun recht op compensatie effectueren. De totaal compensabele BTW bedraagt € 339.594,31. Op basis van de verdeelsleutels voor de verschillende compartimenten bedraagt de verdeling per deelnemer:

- Provincie Zuid Holland	€ 84.898,74
- Gemeente Dordrecht	€ 175.348,52
- Gemeente Sliedrecht	€ 27.488,96
- Provincie Noord Brabant	€ 33.676,32
- Gemeente Drimmelen	€ 9.112,03
- Gemeente Werkendam	€ 9.069,74

Overige algemene dekkingsmiddelen

Voor het langer in stand houden van het afvalverwerkingsbedrijf in de Hollandse Blesbosch (3^e Merwedehaven) ontvangt het Parkschap jaarlijks een vergoeding. Voor 2013 is een vergoeding van € 120.622 ontvangen; het betreft een vergoeding van de gemeente Dordrecht. Deze loopt nog tot en met 2016.

Algemene uitkeringen

De deelnemers in het schap staan garant voor het nadelig exploitatiesaldo. De verdeling van het negatief saldo over de deelnemers is als volgt:

Compartiment Parkschap:

- Provincie Zuid Holland	25%
- Provincie Noord Brabant	25%
- De gemeentes dragen naar rato van het inwoneraantal d.d. 1 januari van het voorafgaande jaar bij aan het restant. Voor begroting 2013 is de verdeling op basis van het inwoneraantal d.d. 1 januari 2011 aangehouden. Het inwoneraantal d.d. 1 januari 2012 was ten tijde van het opstellen van begroting 2013 nog niet voor iedere gemeente beschikbaar.	

Voor de compartimenten Hollandschap en Brabantschap worden de oude verdeelsleutels gehanteerd totdat de compartimentering wordt opgeheven.

Compartiment Hollandschap:

- Provincie Zuid Holland	25%
- Gemeente Dordrecht	87,5% van het restant
- Gemeente Sliedrecht	12,5% van het restant

Compartiment Brabantschap:

- Provincie Noord Brabant	50%
- Gemeente Drimmelen	25%
- Gemeente Werkendam	25%

Omdat de deelnemers garant staan voor het tekort is geen post onvoorzien opgenomen.

12. Weerstandsvermogen en risico's

Het weerstandsvermogen kan in algemene zin worden gedefinieerd als de mate waarin het schap in staat is tegenvallers op te vangen. De twee elementen die relevant zijn voor de beoordeling van het weerstandsvermogen zijn enerzijds de relevante risico's en anderzijds de weerstandscapaciteit. Onder relevante risico's worden in dit verband verstaan exploitatie- en overige risico's die niet anderszins zijn te ondervangen. Weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit de financiële gevolgen van tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Gesteld kan worden dat het weerstandsvermogen zich op een adequaat niveau bevindt indien het schap in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat afbreuk wordt gedaan aan eerder vastgesteld beleid en de hieraan gekoppelde niveaus van programma's en activiteiten.

In de bedrijfsvoering van het Parkschap staat een adequaat risicomanagement voorop en is de (financiële) weerstandscapaciteit het sluitstuk van het risicomanagement. In dat kader zijn alle risico's belicht waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn voor het balans totaal of de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De bronnen van het Parkschap om financiële tegenvallers ten gevolge van relevante risico's te kunnen ondervangen (de weerstandscapaciteit) bestaan uit:

1. De reserves op de balans;
2. De verzekeringsportefeuille;
3. De garantstelling door de deelnemers.

Reserves

Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient onder andere ter egalisatie van exploitatiesaldi. Dit houdt in dat positieve jaarresultaten in de algemene reserves worden gestort en bij een negatief jaarresultaat vindt een onttrekking plaats. Algemene reserves zijn vrij aanwendbaar bij tegenvallers (bufferfunctie). Bestemmingsreserves daarentegen dienen een specifiek doel en zijn dus in principe niet vrij inzetbaar in geval van tegenvallers (bestedingsfunctie).

In de algemene reserve van het Hollandschap zijn bedragen gereserveerd voor de kapitaallasten van resultaatbestemmingen van 2005 en 2006.

De reservepositie per 31 december 2013 bedraagt in totaal € 680.006 en is als volgt opgebouwd:

Compartiment Bestuursondersteuning

- Algemene reserve € 34.166

Compartiment Hollandschap

- Algemene reserve € 364.376
 - Bestemmingsreserves:
 - Reserve donaties € 28.400
 - Reserve onderhoud tentoonstellingen € 174.888
- Totaal reserves Hollandschap € 567.664

Compartiment Brabantschap

- Algemene reserve € 78.176

Zie voor verloop van de reserves in 2013 de bijlage 'Staat van reserves'.

In het boekjaar is gebleken dat de vestiging van een Thermen definitief niet doorgaat. Deze kosten zijn ten laste gebracht van de exploitatie en deels geactiveerd. Als gevolg van incidentele voordelen in het kalenderjaar behoefde om deze reden geen onttrekking te worden gedaan. Wel was sprake van een nadelig resultaat voor het compartiment bestuursondersteuning. Vanwege de benodigde middelen vanuit deze reserve in 2014 (conform begroting 2014) kon het tekort voor dit

compartiment niet geheel ten laste komen van dit deel van de algemene reserve, maar is gelijkelijk verdeeld over de algemene reserves van het Hollandschap en het Brabantschap.

Verzekeringen

Binnen het schap zijn voorzieningen getroffen voor voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden (per balansdatum) min of meer onzeker zijn (bijvoorbeeld groot onderhoud). Naast het treffen van voorzieningen bestaat ook de mogelijkheid bepaalde risico's te verzekeren. Het schap doet dit onder andere op het gebied van risico's van brand, ongevallen, aansprakelijkheid, wagenpark en vaartuigen. Binnen deze risico's is niet alles gedekt, wat het treffen van preventieve maatregelen, voor zover deze in het vermogen van het schap liggen om te beïnvloeden, des te belangrijker maakt.

Risico's

- Verdienmodellen

Binnen de compartimenten bestuursondersteuning en Hollandschap vormden bijdragen vanuit het Bestedingenplan een deel van de financiering. Deze middelen zijn met ingang van 2014 geheel vervallen. Dit geldt ook de bijdragen die SBB en het IVN in dit kader ontvingen. Het gaat om middelen inzake bezoekerscentra, voorlichting & educatie en toezicht & handhaving.

Het vervallen van het bestedingenplan moet worden gecompenseerd door opbrengsten en minderkosten vanuit de verdienmodellen van het rapport 'Biesbosch verdient het'. Deze zijn echter nog onzeker. De diverse verdienmodellen worden uitgewerkt en moeten nog worden geïmplementeerd. Dit vormt een groot risico. Voor 2014 wordt in dit kader een beroep gedaan op extra financiering door de deelnemers.

- Parkschap

Het parkschap krijgt niet alle kosten doorbelast. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de kosten van de salarisadministratie door het SCD en kosten voor het financieel pakket K2F. Ook het gebruik van vergaderruimte, werkplekkosten op het stadskantoor in Dordrecht worden niet doorbelast. Het risico bestaat dat deze 'verborgen' organisatiekosten, die zich momenteel bij de deelnemers voordoen, in de toekomst alsnog ten laste van het Parkschap komen. Dit is niet binnen de huidige budgetten op te vangen.

Daarnaast geldt dat voor de extra opgaven gebruik gemaakt wordt van het ambtelijk apparaat van de deelnemers. Denk aan juridische inzet bij het opstellen van de Biesboschverordening, maar ook de begeleiding bij aanbesteding (via SCD-inkoop). De deelnemers hebben in de bestuursvergadering d.d. mei 2011 en recent opnieuw (november 2013) aangegeven dat het Parkschap bij dergelijke opgaven (meer) gebruik kan maken van het ambtelijke apparaat van de betrokken deelnemers.

- Ondergedompeld en STEP

Het EU-programma STEP is afgerond. Enkele deelprojecten worden nog afgewikkeld in het kader van de resterende middelen van Ondergedompeld.

De beheer- en onderhoudskosten van enkele binnen STEP aangelegde of aan te leggen recreatieve voorzieningen vormen een risico. Voorzieningen als de veerpont Ottersluis en de zogenaamde ecolodge moeten zoveel mogelijk met een sluitende exploitatie in de markt worden gezet. Tegelijkertijd is bekend dat veerverbindingen bijna nooit een sluitende exploitatie kennen. De zonnepont en de ecolodge moeten onderdeel gaan uitmaken van een toekomstige exploitatie van de boerderij in de Hel- en Zuilespolder.

Met het aflopen van het programma vervalt de dekking voor personeel dat werkzaam was binnen dit programma. Voor één personeelslid geldt dat de dekking moest ontstaan uit sinds 2009 in gang gezette verbeteringen in de bedrijfsvoering (Biesboschcentrum Dordrecht). Er is echter geen sprake van financiële ruimte om de terugkeer van het personeelslid op te vangen.

Naar oplossingen wordt nog gezocht.

- Beheer en onderhoud recreatie- en natuurgebieden

In het onderhoudsfonds Water en oevers zijn baggerwerkzaamheden voor het baggeren van de havens (bij bezoekerscentrum Dordrecht en de passantenhaven) en de aftakking van het Moldiep opgenomen. Er zijn geen baggerwerkzaamheden voor het Moldiep en de Sionsloot in het onderhoudsfonds opgenomen. Uit monitoring blijkt dat in deze vaarwegen momenteel nauwelijks slibaangroei plaatsvindt. De toekomst moet uitwijzen of deze situatie structureel is. Uit recente metingen blijkt evenwel dat de slibaangroei in de havens en in de lus bij StayOkay in het Moldiep daarentegen aanzienlijk is. Door snellere doorstroming vindt in de vaarwegen nauwelijks slibaangroei plaats; het slib landt echter op plaatsen waar de doorstroming beperkt is. De komende jaren moet blijken of de nu gehanteerde periodiciteit van baggeren in het onderhoudsfonds voor de havens voldoende is.

In 2014 moeten de fietspaden en de wielervedbaan worden vernieuwd. Het Parkschap is voornemens deze investering op termijn –medio 2024- op te nemen in het onderhoudsfonds. Hiertoe is in begroting 2016 een ophoging van de jaarlijkse dotatie aan het fonds infrastructuur nodig.

- Onderhoud en beheer Nieuwe Dordtse Biesbosch

De besluitvorming rond de Nieuwe Dordtse Biesbosch (bestemmingsplan) is nog niet afgerond. De afspraak met betrekking tot beheer door Staatsbosbeheer (natuurdeel) en Parkschap (recreatie) is tot nu toe ongewijzigd.

Voor de komende jaren zullen Parkschap en Staatsbosbeheer uren investeren in de uitwerking, waarbij de capaciteit verder onder druk komt en waarvoor vanaf 2015 tot nu toe geen middelen (voorbereidingskosten) beschikbaar zijn gesteld.

Ook de beheerkosten en de financiering ervan voor Parkschap en Staatsbosbeheer (vooral SNL) zijn nog aan de orde.

- Gebouwen

In juni 2011 heeft de overdracht plaatsgevonden van de "strategische" aankoop van het huis naast de boerderijschuur. Deze woning en de naastliggende schuur en hoogstamboomgaard worden ontwikkeld tot een kleinschalige recreatieve functie (stepping Stone). Om dit mogelijk te maken is het bestemmingsplan herzien. Daarnaast hebben belangstellenden kunnen intekenen op het bidboek dat voor deze locatie is gemaakt. In 2013 heeft de beoordeling hiervan plaatsgevonden. De procedure zal in 2014 tot een afronding komen.

De meest positieve planning is dat dit project operationeel zal zijn in 2016. Tot die tijd worden de kapitaallasten en het noodzakelijke onderhoud opgevangen binnen de bestaande begroting. Het risico bestaat dat het niet lukt om tot een overeenkomst te komen en dat de locatie –na de noodzakelijke investeringen- wordt uitgegeven voor bewoning.

In de brede doorlichting is rekening gehouden met extra inkomsten voor het Parkschap vanuit deze recreatieve functie.

- Toezicht en handhaving

De inzet en taakverdeling tussen SBB, RWS, KLPD en het Parkschap is nog niet structureel verankerd. Er ligt een (enorme) opgave voor het Parkschap hierin verandering te brengen. Of dit wel gaat lukken, is de vraag gelet op de bezuinigingen (Bestedingenplan) en de onzekerheid van de opbrengsten in het kader van verdienmodellen.

- Ondernemersrisico

Gezien de aard van de activiteiten die met name in en rond het Biesboschcentrum Dordrecht zijn georganiseerd, zijn de inkomsten sterk afhankelijk van externe factoren als de weersomstandigheden, de ontwikkelingen op de vrijetijdsmarkt, alsook de economische

situatie. Deze ontwikkelingen hebben zich in negatieve zin met name voorgedaan bij de Halve Maen. Om die reden heeft het bestuur besloten tot het afstoten van de Halve Maen. Voor de overige onderdelen wordt kritisch gekeken naar maatregelen om de opbrengsten te verhogen danwel om de activiteiten te beperken tot de fluistervloot. Overigens geldt dat binnen de verdienmodellen sprake is van opbrengstmodellen waar ook het ondernemersrisico aan de orde is.

- Verkeersperikelen

De verkeerssituatie is in verband met de veiligheid nog steeds niet optimaal. Maatregelen op het gebied van betaald parkeren (natuurbijdrage automobilisten), afsluitbaarheid van het gebied/gebiedsdelen en eenrichtingsverkeer in het gehele gebied behoeven nader onderzoek en verdere uitwerking. Vanwege het niet doorgaan van een Thermex is de verkeersrichting momenteel geen onderwerp van onderzoek meer. De natuurbijdrage automobilisten is tevens één van de verdienmodellen, waarin de afsluitbaarheid een rol kan spelen. Mochten het bestuur en de gemeente Dordrecht op basis van de uitwerking besluiten het betaald parkeren niet in te voeren, dan komen de voorbereidingskosten ad. € 29.000 rechtstreeks ten laste van de exploitatie (en heeft het Parkschap een niet-sluitende begroting 2015).

13. Onderhoud kapitaalgoederen

Het budget voor onderhoud kapitaalgoederen is inclusief de overheveling 2012 (zie jaarrekening 2012 en de door het bestuur geaccordeerde managementrapportage 2013).

N.B. In de begroting stond dit hoofdstuk onder compartiment Hollandschap.

Groot onderhoud groen

In 2013 is € 5.000 begroot en er resteert van 2012 € 3.395; het totaalbudget bedraagt € 8.395. In totaal is in 2013 € 3.418 uitgegeven.

De werkzaamheden die doorschuiven naar 2014 betreffen het verwijderen van snoeihout in de intensieve recreatiezones. Het gaat om een bedrag van € 4.977.

Groot onderhoud infrastructuur

In 2013 is € 25.643 begroot en er resteert van 2012 € 16.139; het totaalbudget bedraagt € 41.782. In totaal is in 2013 € 34.327 uitgegeven.

De werkzaamheden die doorschuiven naar 2014 betreffen wegmeubilair in de vorm van bewegwijzering en afsluitingen. Het gaat om een bedrag van € 6.756.

Groot onderhoud recreatieve voorzieningen

In 2013 is € 6.090 begroot en er resteert van 2012 € 4.302; het totaalbudget bedraagt € 10.392. In totaal is in 2013 € 2.815 uitgegeven.

De werkzaamheden die doorschuiven naar 2014 betreffen het vervangen van banken, picknicksets en speeltoestellen. Het gaat om een bedrag van € 6.090.

Groot onderhoud gebouwen

In 2013 is € 12.350 begroot en er resteert van 2012 € 18.500; het totaalbudget bedraagt € 30.850. In totaal is in 2013 € 13.581 uitgegeven.

De werkzaamheden die doorschuiven naar 2014 betreffen gevel- en schilderwerkzaamheden en groot onderhoud inrichting en installaties. Het gaat om een totaalbedrag van € 10.783.

Groot onderhoud water & oevers

In 2013 is € 55.500 begroot en er resteert van 2012 € 31.550; het totaalbudget bedraagt € 87.050. In totaal is in 2013 € 42.641 uitgegeven.

De werkzaamheden die doorschuiven naar 2014 betreffen het baggeren van sloten en watergangen in de Hel- en Zuilespolder (ad. € 21.657) en het vervangen van duikers en inlaten in de Hel- en Zuilespolder (ad. € 22.752).

Onderhoudsfonds – Halve Maen, Sterling en Zonnepont

De vervangingsinvestering van de accu's van de zonnepont bedraagt € 17.596 is in de winter van 2012/2013 uitgevoerd en komt ten laste van het onderhoudsfonds. Daarnaast is de 5-jaarlijkse keuring en hellingbeurt voor de Halve Maen en de Zonnepont uitgevoerd. De kosten voor 2013 zijn echter rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. Een klein deel van het budget schuift door naar 2014; in januari 2014 heeft een vervolgininspectie van de Halve Maen plaatsgevonden.

14. Bedrijfsvoeringparagraaf

Personeel

De inzet en aanstelling van medewerkers bij het Parkschap is gevarieerd; gedetacheerd vanuit de gemeente Dordrecht en provincie Noord-Brabant. De inzet vanuit Noord-Brabant, de secretaris van de bestuurscommissie, is eind 2013 afgerond.

Daarnaast zijn arbeidscontractanten in dienst van het Parkschap en is een medewerker van Drechtwerk werkzaam als Parkwacht.

Het Servicecentrum Drechtsteden verzorgt de personeelsadministratie voor de arbeidscontractanten van het Biesboschcentrum Dordrecht.

Ook wordt er veel werk verricht door vrijwilligers, met name als gids voor bezoekers (dit geldt zowel bij het Biesboschcentrum Dordrecht als bij SBB/Bezoekerscentrum Drimmelen).

Vanuit Staatsbosbeheer zijn verschillende medewerkers nauw betrokken bij het Parkschap. De afspraken hierover zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer en de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch.

Voor de uitvoering van het beheer van het recreatiegebied De Hollandse Biesbosch is een bestek opgesteld. De uitvoering is na de aanbesteding in handen van het SW-bedrijf Drechtwerk. In 2012 heeft de aanbesteding plaatsgevonden; het gaat om een periode van 3 jaar (2013 – 2015) met de mogelijkheid tot verlenging met maximaal 1 jaar.

Automatisering

De medewerkers, die werkzaam zijn op de locatie Sionpolder zijn in 2009 middels een glasvezelverbinding aangesloten op het stadskantoor in Dordrecht. Het Biesboschcentrum Dordrecht is medio zomer eveneens verbonden met het stadskantoor via een glasvezelkabel.

Het Parkschap heeft een eigen website welke wekelijks wordt geactualiseerd. De werkplekondersteuning wordt verzorgd door het SCD. Begin 2014 rond het SCD de afspraken af met Visual zodat ook het online boeken eindelijk operationeel wordt.

Organisatie

Vanwege de vorming van één Parkschap is de organisatie binnen het compartiment bestuursondersteuning opnieuw uitgewerkt. De werkorganisatie, vastgesteld in de bestuursvergadering van 25 februari 2011 bestaat uit:

Een directeur (0,67 fte), ondersteuning bestuurscommissie (0,5 fte, welke m.i.v. 1/1/2014 is vervallen), Beleid 0,5 fte, Beheer 0,2 fte en Bezoek 0,2 fte, capaciteit Staatsbosbeheer (een equivalent van € 50.000), directiesecretaresse (0,45 fte), boekhouding (0,40 fte) en control (een equivalent van € 45.000).

Huisvesting

De medewerkers van Parkschap zijn verdeeld over meerdere locaties.

De adjunct-secretaris van de Bestuurscommissie en het Overlegorgaan is werkzaam bij de provincie Noord-Brabant. De betrokkene vanuit Staatsbosbeheer is werkzaam vanuit de kantoren van Staatsbosbeheer, deels in het Parkschapsgebied.

De medewerkers voor beleid en beheer zijn gehuisvest in de Sionpolder en het Stadskantoor Dordrecht.

Op de bovenverdieping van het Biesboschcentrum Dordrecht zijn de kantoren voor de medewerkers aldaar gevestigd. In het botenhuis is een verhuurloket ten behoeve van de verhuur van diverse objecten.

Vanwege de vorming van één Parkschap wordt de locatie van alle medewerkers van het Parkschap momenteel opnieuw uitgewerkt.

Daarnaast zorgt het schap voor een onderkomen voor de medewerkers van de reclassering die werkzaamheden uitvoeren in het gebied.

15. Verbonden partijen

Het Parkschap is een gemeenschappelijke regeling waarin de provincies Zuid-Holland en Brabant en de Gemeentes Dordrecht, Sliedrecht, Drimmelen en Werkendam in deelnemen. Zij staan garant bij een nadelig exploitatiesaldo (zie hoofdstuk 12 Algemene dekkingsmiddelen). De deelnemersbijdrage voor 2013 bedraagt in totaal € 1.640.679 (excl. € 254.800 BTW BCF).

16. Financieringsparagraaf

Treasury is het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd, en het daarbij afdekken van met rente- en kredietrisico's.

In het kader van de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) is een Financieringsstatuut verplicht. Dit statuut heeft tot doel kaders aan te geven, waarbinnen het schap haar geldstromen beheert. Het Financieringsstatuut voor het Parkschap is 20 mei 2011 door het Algemeen Bestuur vastgesteld en maakt deel uit van de financiële beheerverordening van het Parkschap. Voor een nadere uiteenzetting van het treasury-beleid verwijzen wij naar het genoemde Financieringsstatuut.

Het omslagpercentage van de rente is voor 2013 gehandhaafd op 4,5%. Er is geen reden om aan te nemen dat dit percentage moet worden gewijzigd. De financiële markt laat verlaging toe, echter vanwege de onzekere toekomst wordt het bestaande percentage voorzichtigheidshalve gehandhaafd. Naar verwachting is dit conform de werkwijze van onze deelnemers.

De wettelijk toegestane kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen is 8,2%; de renterisiconorm 20% (Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden, artikel 2).

In het eerste en laatste kwartaal van 2013 bleef het Parkschap binnen de toegestane kasgeldlimiet. Evenals in 2011 zullen in 2012 en 2013 behoorlijke uitgaven worden gedaan. In het 2^e en 3^e kwartaal was sprake van een overschrijding. Wanneer in drie achtereenvolgende kwartalen sprake is van overschrijding moet nieuwe langlopende financiering worden onderzocht. Dit bleek niet nodig in 2013.

In 2013 zijn voorbereidingen getroffen voor het zogenaamde schatkistbankieren. Het schatkistbankieren houdt in dat de gelden van het Parkschap worden aangehouden bij het ministerie van Financiën. Achtergrond van het schatkistbankieren is dat publiek geld de schatkist dan niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.

Praktisch gezien zal m.i.v. 1 januari 2014 het saldo van de Parkschapsrekeningen boven de drempelwaarde (minimum van € 250.000) worden afgeroomd naar een specifieke werkrekening voor schatkistbankieren. In 2013 is deze rekening geopend.

Eén van de beide bankrekeningen van het Parkschap is opgenomen in het stadsstelsel van Dordrecht bij de BNG. Dit is een complicerende factor voor het schatkistbankieren door beide

organisaties. In overleg met treasury van het Service Centrum Drechtsteden (SCD) is besloten de rekening van het Parkschap te wijzigen in een zelfstandige rekening binnen het BNG-rekeningstelsel van de gemeente Dordrecht. Deze wijziging wordt geëffectueerd in 2014. Het Parkschap zal hiertoe een eigen financieringsovereenkomst moeten sluiten met de BNG; deze zal zijn gebaseerd op de voorwaarden die ook voor de gemeente Dordrecht gelden.

17. Grondbeleid

Het Parkschap heeft geen grondexploitatie, derhalve wordt er geen grondbeleid ontwikkeld.

b. JAARREKENING

PROGRAMMAREKENING

18. Overzicht baten en lasten (exploitatie)

De programmarekening beoogt het inzicht in de financiën van het schap te vergroten en biedt daartoe een samenhangend inzicht in de ontwikkeling van de exploitatie en de belangrijkste vermogensbestanddelen.

In deze paragraaf wordt in een totaaloverzicht de aan de verschillende programma's gerelateerde baten en lasten gepresenteerd. Het betreft een totaaloverzicht van de in de programmaverantwoording gepresenteerde deelloverzichten.

Tabel 18.1 Overzicht baten en lasten (exploitatie) exclusief BTW BCF

Programma	Rekening 2012	Begroting 2013					Rekening 2013				
	Saldo	Lasten	Baten	Saldo B&L	Mutaties reserves	Resultaat	Lasten	Baten	Saldo B&L	Mutaties reserves	Resultaat
Bestuursondersteuning											
Personenlasten	189.527	317.219	-100.616	216.603		216.603	217.922	-25.616	192.306		192.306
Algemene kosten	3.490	46.302	-46.302	0	3.490	0	115.829	-68.936	46.893		46.893
Bijdragen deelnemers	-215.470	0	-216.603	-216.603		-216.603	0	-216.603	-216.603		-216.603
mutatie algemene reserve - compartiment	22.453									-22.596	-22.596
subtotaal bestuursondersteuning	0	363.521	-363.521	0	0	0	333.751	-311.155	22.596	-22.596	0
Compartiment Parkschaapsbeleid											
STEP/Ondergedompeld*	0	31.128	-31.128	0		0	703.893	-703.893	0		0
Ecologie							12.721	-5.318	7.402		7.402
Zonnepomp (grindvul)							3.452	-568	2.883		2.883
Opleedpunten							808	-149	659		659
Gastheerschap							0	-1.446	-1.446		-1.446
Ca-Re-Lands							1.709	-709	1.000		1.000
Coördinatie Toezicht en handhaving							18.446	-29.868	-11.422		-11.422
subtotaal Parkschaapsbeleid	0	31.128	-31.128	0	0	0	741.028	-741.952	-924	0	-924
Compartiment Hollandschap											
RECREATIE EN NATUURGEBIEDEN											
Groen	408.777	482.871	-48.733	434.139		434.139	453.813	-28.239	425.574		425.574
Infrastructuur	82.337	156.019	-80.385	75.634		75.634	206.318	-4.534	201.784		201.784
Recreatieve voorzieningen	45.778	53.414	0	53.414		53.414	55.434	0	55.434		55.434
Administratief beheer	119.026	126.163	-25.000	101.163		101.163	121.639	-11.153	110.486		110.486
Water en overens	281.218	132.874	-4.753	128.121		128.121	140.637	-4.735	135.902		135.902
mutatie algemene reserve - compartiment											0
subtotaal recreatie & natuurgebieden	937.136	951.341	-158.871	792.471	0	792.471	977.840	-48.661	929.179	0	929.179
RECREATIE - OBJECTEN											
Golfbaancomplex en skihelling	-90.879	0	-90.879	-90.879		-90.879	0	-96.806	-96.806		-96.806
subtotaal recreatie-objekten	-90.879	0	-90.879	-90.879	0	-90.879	0	-96.806	-96.806	0	-96.806
TOEZICHT & HANDHAVING											
Toezicht en handhaving	102.228	266.426	-211.946	54.480		54.480	92.074	-31.189	60.885		60.885
subtotaal toezicht & handhaving	102.228	266.426	-211.946	54.480	0	54.480	92.074	-31.189	60.885	0	60.885
BIESBOSCHCENTRUM DORDRECHT											
Gebouw en inrichting	62.907	196.605	-61.247	135.358		135.358	100.275	-58.683	41.592		41.592
Algemeen	414.035	464.255	-61.041	403.214	5.000	408.214	417.955	-45.245	372.710	5.010	377.720
Voorlichting en educatie	24.549	74.130	-37.060	37.070	18.333	55.403	68.763	-28.650	40.113	18.333	58.446
Rondvaarten Halve Maen / Stiering	139.735	444.187	-395.533	48.654		48.654	404.730	-294.071	110.659		110.659
Biesbosch Symfonie	0	14.055	0	14.055		14.055	0	0	0		0
Exploitatie pontje en verhuurings	-15.352	120.886	-123.451	-2.565		-2.565	117.027	-148.574	-31.547		-31.547
mutatie bestemmingsreserves compartiment	26.333										
subtotaal Biesboschcentrum Dordrecht	652.206	1.314.118	-678.332	635.786	23.333	659.119	1.108.750	-575.224	533.526	23.343	556.869
OVERIGE BATEN EN LASTEN											
Gebouwen en woningen	69.928	135.412	-47.905	87.507		87.507	104.495	-48.620	55.875		55.875
Diversen, waaronder werk voor derden	30.275	106.605	-76.237	30.368		30.368	76.034	-43.659	32.375		32.375
subtotaal overige baten & lasten	100.203	242.017	-124.142	117.875	0	117.875	180.529	-92.279	88.250	0	88.250
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN											
Bijdragen i.h.k.v. 3e Merwedshaven	-166.000	0	-120.622	-120.622		-120.622	0	-120.622	-120.622		-120.622
Bijdrage deelnemers in het nadelig saldo	-1.374.729	0	-1.403.847	-1.403.847	-8.597	-1.412.444	0	-1.403.847	-1.403.847	-9.100	-1.412.947
mutatie algemene reserve - compartiment	30.067					0	0			-4.346	-4.346
subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-1.510.662	0	-1.524.469	-1.524.469	-8.597	-1.533.066	0	-1.524.469	-1.524.469	-13.446	-1.537.915
Compartiment Brabantischap											
Lasten	3.423	20.540	0	20.540		20.540	3.789		3.789		3.789
Overige dekkingsmiddelen (legesinkosten)	-771	0	-1.288	-1.288		-1.288	0	-646	-646		-646
Bijdragen deelnemers in het nadelig saldo	-19.775	0	-19.252	-19.252		-19.252	0	-20.231	-20.231		-20.231
mutatie algemene reserve - compartiment	17.123									17.550	17.550
subtotaal brabantischap	0	20.540	-20.540	0	0	0	3.789	-20.877	-17.088	17.550	462
Compartiment Bestedingenplan NP											
Bestedingenplan		493.377	-493.377	0		0	0	0	0		0
subtotaal bestedingenplan NP	0	493.377	-493.377	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	0	3.682.468	-3.697.205	-14.736	14.736	0	3.437.761	-3.442.611	-4.850	4.850	0

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar de uitgebreide toelichting onder de tabellen per Programma in de Programmaverantwoording, die onderdeel uitmaakt van de jaarstukken 2013.

Aanvullend hierop moet worden opgemerkt dat voor de verdeling van het saldo van baten en lasten op het product Parkschapsbeleid bij marap het volgende is besloten: gelijke verdeling van het resultaat naar de algemene reserves Hollandschap en Brabantschap.

Aan het programma 'Parkschapsbeleid' zijn gedurende het jaar 2013 'producten' toegevoegd die voortvloeien uit de onder dit programma geplaatste Ondergedompeld/EU-project STEP. Daarnaast is een het door het Parkschap gezamenlijk uitgewerkte onderwerp coördinatie veiligheid en handhaving toegevoegd.

Het overzicht incidentele baten en lasten staat in het volgende hoofdstuk. Er is geen post onvoorzien. De bijlage 4a. Staat van materiële vaste activa – historisch overzicht en kapitaallasten bevat de afschrijvingen en de toegerekende rente in 2013.

De Wet Normering Topinkomens (WNT), die op 1 januari 2013 van kracht is gegaan, heeft als doel dat functionarissen in (semi-)publieke organisaties niet meer verdienen dan 130% van een ministersalaris. Het normbedrag hiervoor is € 228.599, inclusief onkostenvergoedingen en overige beloningen. Onder topfunctionaris wordt verstaan een persoon die a) lid is van de hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan, b) hoogst ondergeschikte is, of lid van de groep hoogst ondergeschikten, en c) belast is met dagelijkse leiding van de organisatie. Voor het Parkschap betreft dit de directeur. De bezoldiging van deze personen dient openbaar gemaakt te worden.

In het kader van de WNT volgen hierbij de gegevens:

- Naam: D.C.H. Verheijen;
- Beloning: € 68.007,52
- Sociale verzekeringspremies; € 3.586,48
- Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen: € 1.274,40
- Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies): € 11.993,44
- Functies: directeur Parkschap en secretaris DB/AB
- Duur en omvang dienstverband in het boekjaar: 0,67 fte, geheel 2013.

Tijdens de interne controle over 2013, welke februari 2014 heeft plaatsgevonden, is artikel 4 WNT (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector) getoetst. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

19. Saldo van baten en lasten, mutaties reserves en resultaat

In de begroting 2013 betrof het compartiment Parkschapbeleid (STEP/Ondergedompeld) een incidentele post. Onder incidentele baten en lasten worden tijdelijke posten verstaan die zich in principe gedurende maximaal drie jaar voordoen. De notitie m.b.t. incidentele baten en lasten d.d. januari 2012 geeft aan dat meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een raadsbesluit en/of een toekenningbesluit worden geclassificeerd als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom langer is dan 3 jaar. De uitvoering van het beleidsprogramma Ondergedompeld (2009/2010) is uitgebreid als gevolg van de Interreg IVA 2 Zeeën project STEP naar 30/6/2013. Daarnaast geldt dat voor wat betreft het onderzoek naar verdienmodellen en het ten laste van de exploitatie brengen van de voorbereidingskosten voor de realisatie van een Thermen om incidentele baten en lasten gaat.

Tabel 19.1 Incidentele baten en lasten 2013

Programma	lasten begroot	baten begroot	saldo	lasten werkelijk	baten werkelijk	saldo
Compartiment bestuursondersteuning						
Onderzoek de Biesbosch verdient't	0	0	0	77.540	-77.540	0
Compartiment Parkschapsbeleid						
STEP / Ondergedompeld	31.128	-31.128	0	703.893	-703.893	0
Compartiment Hollandschap						
Vorbereidingskosten Thermen	0	0	0	132.055	0	132.055
Totaal incidentele baten en lasten 2013	31.128	-31.128	0	913.488	-781.433	132.055

In onderstaande tabel is het saldo van baten & lasten en het resultaat begroot en werkelijk aangegeven. De mutaties in de reserves zijn hierdoor meer zichtbaar.

Tabel 19.2 Saldo der baten & lasten en resultaat 2013

	begroot	werkelijk		begroot	werkelijk
Saldo baten en lasten - lasten	3.938.247	3.437.761	Saldo baten en lasten - baten	3.952.983	3.442.611
Dotatie aan reserve donaties	5.000	5.010			
Dotatie aan reserve onderhoud tentoonstelling	18.333	18.333			
			Onttrekkingen algemene bestuursondersteuning:		
Toevoeging aan algemene reserve:			- exploitatiekort 2013		
- algemene reserve bestuursondersteuning			Onttrekkingen aan algemene reserve Hollandschap:		
- algemene reserve compartiment Hollandschap			- resultaatbestemming 2006	8.597	9.100
- algemene reserve compartiment Brabantschap			- exploitatiekort 2013		
Resultaat - lasten	3.961.580	3.461.104	Resultaat - baten	3.961.580	3.451.711

Het saldo van baten en lasten in de begroting 2013 was ca. € 14.736 voordelig en in de jaarrekening 2013 ca. € 4.850 voordelig.

Na het verwerken van alle afgesproken mutaties op de reserves is bij jaarrekening 2013 sprake van een nadelig saldo van € 9.393, welke op grond van art.42, 5° lid is onttrokken aan de algemene reserve (onderverdeeld naar de verschillende compartimenten).

Aan elk compartiment is het resultaat onttrokken of gedoteerd aan het bijbehorende deel van de algemene reserve: voor bestuursondersteuning een onttrekking van € 22.596, Hollandschap een onttrekking van € 4.809 en voor het Brabantschap een toevoeging van € 17.088.

Voor het resultaat van programma Parkschapsbeleid van € 924 voordelig geldt dat deze gelijkelijk is toegevoegd aan de algemene reserves Hollandschap en Brabantschap.

20. Balans per 31 december 2013

De financiële positie van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch is op te maken uit de balans (tabel 20.1).

Tabel 20.1 Balans per 31 december 2013

ACTIVA	Ultimo 2012	Ultimo 2013
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	10.860	10.860
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	10.860	10.860
Materiële vaste activa	2.093.713	1.889.287
- Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	94.915	94.915
- overige investeringen met een economisch nut	1.514.125	1.252.099
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	484.672	542.273
Financiële vaste activa	568.514	552.484
- Overige langlopende leningen u/g		
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	568.514	552.484
Totaal vaste activa	2.673.087	2.452.632
Vlottende activa		
Voorraden	30.968	35.182
- overige grond- en hulpstoffen		
- Onderhouden werk, waaronder gronden in exploitatie		
- Gereed product en handelsgoederen	30.968	35.182
- Vooruitbetalingen		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	68.844	80.724
- Vorderingen op openbare lichamen	38.015	40.243
- Verstrekte kasgeldleningen		
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		
- Overige vorderingen	30.829	40.482
- Overige uitzettingen		
Liquide middelen	145.655	17.888
- Kassaldi	3.866	4.521
- Bank- en giroaldi	141.789	13.367
Overlopende activa	363.533	267.871
- Vooruit gefactureerde bedragen	3.511	0
- Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen voorschotbedragen specifieke uitkeringen	264.177	150.876
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	95.845	116.995
Totaal vlottende activa	608.999	401.664
Totaal algemeen	3.282.085	2.854.296

PASSIVA	Ultimo 2012	Ultimo 2013
Vaste passiva		
Eigen vermogen	675.156	680.006
- Algemene reserve	495.211	476.718
- Bestemmingsreserves	179.945	203.288
- Nog te bestemmen resultaat	0	0
Voorzieningen	486.681	547.107
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		
- Onderhoudsregulatievoorzieningen	486.681	547.107
- Door derden bekende middelen met een specifieke aanwendingsrichting		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.028.795	817.731
- Obligatieleningen	0	0
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.028.795	817.731
- binnenlandse bedrijven	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
Overig	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
- Waarborgsommen	0	0
- Verplichtingen uit hoofde van financiële lease-overeenkomsten	0	0
Totaal vaste passiva	2.190.632	2.044.844
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	796.933	632.478
- Kasgeldleningen		
- Bank- en girorekening	383.376	67.585
- Overige schulden	413.557	564.893
Overlopende passiva	294.520	176.975
- Nog te betalen bedragen	17.436	13.371
- Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te betalen specifieke uitkeringen	273.767	135.198
- Overige vooruitontvangen bedragen	3.317	28.407
Totaal vlottende passiva	1.091.453	809.453
Totaal generaal	3.282.085	2.854.296

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar hoofdstuk 21 en verder.

De niet uit de balans blijken verplichtingen (van enige omvang) hebben betrekking op de aanbesteding van het beheer aan Drechtwerk voor een gemiddeld bedrag van € 411.000 per jaar (2013 t/m 2015 met mogelijkheid tot verlenging van 1 jaar); de contractuele minimale jaarlijkse afname bedraagt € 340.000, onderhoudscontract Halve Maen ad. € 11.900 (tot april 2015), het contract met de schaapherder (onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 1 jaar, 8 maanden in een jaar) ad. € 34.775,04 (2013), contract d.d. 2013 met de Stichting Breedband Drechtsteden ad. € 3.470 per jaar t/m april 2018, onderhoudscontract voor de waterbushalte met Stadsbeheer Dordrecht ad. € 3.700 per jaar. Daarnaast zijn er voor kleinere bedragen diverse overeenkomsten, waarvan de belangrijkste zijn de gebruiksovereenkomsten met SBB, een overeenkomst met het Drechtstedenbestuur inzake Infotakes t/m 2018, en overeenkomsten voor de controle op gemalen.

Toelichting op de balans per 31 december 2013

21. Vaste activa

De vaste activa bestaat uit de materiële en financiële vaste activa met de volgende onderdelen (zie tabel 21.1):

Tabel 21.1 Materiële en financiële vaste activa

A. Immateriële vaste activa	Boekwaarde	Boekwaarde
	per 31-12-2012	per 31-12-2013
sluiten van geldleningen / saldo van agio en disagio	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	10.860	10.860
Totaal	10.860	10.860

B. Materiële vaste activa	Boekwaarde	Boekwaarde
	per 31-12-2012	per 31-12-2013
In erfpacht uitgegeven gronden	94.915	94.915
Overige investeringen met een economisch nut	1.514.125	1.252.099
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	484.672	542.273
Totaal	2.093.713	1.889.287

N.B. in erfpacht uitgegeven gronden ad. € 94.915 is een vast bedrag.

C. Financiële vaste activa	Boekwaarde	Boekwaarde
	per 31-12-2012	per 31-12-2013
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	568.514	552.484
Totaal	568.514	552.484

Totaal vaste activa	2.673.087	2.452.632
----------------------------	------------------	------------------

De immateriële vaste activa voor onderzoek en ontwikkeling heeft betrekking op het onderzoek naar betaald parkeren c.q. natuurbijdrage. De uitwerking is 'on hold'; de gemeente Dordrecht heeft de besluitvorming over de plannen uitgesteld naar een nieuw college (maart 2014). De Baanhoekweg waar het betaald parkeren zou moeten plaatsvinden is eigendom van de gemeente Dordrecht. Het restantkrediet wordt doorgeschoven. Het verloop van deze activa is weergegeven in tabel 21.2.

Tabel 21.2 Verloop boekwaarde Immateriële vaste activa

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2013	Cumulatief t/m 2013	Aangegane verplichtingen	Besteding incl. verplichtingen
Vorbereidingskosten natuurbijdrage automobilisten	29.000	0	10.860	0	10.860

De boekwaarde van de erfpachtgronden is in het boekjaar niet gemuteerd.

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden is een onderbouwing in bijlage 2. Staat van in erfpacht uitgegeven gronden gegeven.

Het onderstaande overzicht (tabel 21.3a) geeft het verloop van de boekwaarde van de 'Overige investeringen met economisch nut' weer.

Tabel 21.3a Verloop boekwaarde 'Overige investeringen met economisch nut'

	Boekwaarde 31-12-2012	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Verschuiving	Boekwaarde 31-12-2013
Gronden en terreinen	207.510	0	0	0	0	0	0	207.510
Woonruimten	102.753	0	0	3.543	0	0	0	99.210
Bedrijfsgebouwen	395.157	0	0	26.120	0	0	0	370.037
Vervoermiddelen	489.439	37.967	0	64.011	0	0	0	463.396
Overige materiële vaste activa	318.266	52.733	930	27.332	0	132.055	-98.735	111.947
Totaal	1.314.125	90.700	930	131.006	0	132.055	-98.735	1.252.099

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. Voor investeringen met economisch nut zijn in 2013 geen bijdragen van derden ontvangen. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.

De afwaardering onder 'Overige materiële vaste activa' heeft betrekking op de voorbereidingskosten voor een Thermen. Begin 2014 werd duidelijk dat de Thermen definitief geen doorgang zou vinden. Een deel van de kosten wordt geactiveerd; het gaat om het deel van de kosten dat gerelateerd is aan parkeerplaatsen. Deze € 98.735 is op grond van een bestuursbesluit d.d. 28 februari 2014 geactiveerd (maatschappelijk nut) en wordt verschoven naar Overige materiële vaste activa maatschappelijk nut (tabel 21.4a)

Voor de afzonderlijke activa die onderdeel uitmaken van de verschillende categorieën in de tabel wordt verwezen naar de 'Staat van materiële vaste activa' met een uitsplitsing naar de categorieën in de balans (bijlage 4b.).

In de staat van vaste activa zijn ook de activa opgenomen die geheel zijn gefinancierd met externe middelen; het gaat om de luisterstoelen, de ecolodge, de zonnepont Grienduul en de oplaadpunten voor elektrisch varen. Voor deze activa geldt dat sprake is van incidentele middelen; na afloop van de levensduur zijn niet opnieuw middelen beschikbaar voor vervanging. Er is te zijner tijd geen vrijval van budget voor kapitaallasten (want niet geactiveerd) en er is geen zicht op hernieuwde financiering door derden.

In de staat van vaste activa zijn eveneens die productiemiddelen opgenomen, die inmiddels zijn afgeschreven en die nog in gebruik zijn.

De specificatie van de in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut staan in onderstaand overzicht vermeld.

Tabel 21.3b Investeringen met economisch nut in boekjaar 2013

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2013	Cumulatief t/m 2013	Aangegane verplichtingen	Besteding inclusief verplichtingen
Automatisering Biesboschcentrum Dordrecht					
Automatisering	15.000	0	0	0	0
Telefooncentrale Bezoekerscentrum Dordrecht	16.240	0	0	0	0
Reserveringsprogramma (2011)	13.555	0	0	0	0
Glasvezelverbinding (2012)	60.000	34.730	54.131	0	54.131
Online reserveren (2012)	20.000	0	15.775	0	15.775
Overig Biesboschcentrum					
Biesboschsymfonie	96.933	0	0	0	0
Tentoonstelling bezoekerscentrum	217.620	0	0	0	0
Zevenpersoons fluitsterbootje	22.000	20.247	20.247	0	20.247
RVS roelboten	16.000	17.720	17.720	0	17.720
Systeemheffing natuurbijdrage	175.000	0	0	0	0
Thermen (2009)	956.425	18.003	230.791	0	230.791
Totaal	1.608.773	90.700	338.664	0	338.664

Toelichting

Automatisering Biesboschcentrum

- De investeringskredieten m.b.t. de automatisering en de telefooncentrale vervallen vanwege de glasvezelkabel en de migratie naar het SCD.
- De glasvezelkabel is gerealiseerd; het krediet wordt afgesloten. Het SCD beheert de automatisering op de werkplek (pc's, printers en telefoons) evenals de gebruikte applicaties. Ten behoeve van de applicatie m.b.t. de reserveringen is het SCD in

overleg met leverancier Visual. Dit vanwege de toevoeging van het online boeken aan het reserveringssysteem. Om deze reden wordt het krediet voor Online reserveren nog niet afgesloten. Het nog steeds openstaande krediet voor vervanging van het reserveringsprogramma wordt eveneens doorgeschoven.

Overig Biesboschcentrum

- De investering in een 'Biesboschsymfonie' heeft niet plaatsgevonden. Er is wel een film gemaakt, die gaat draaien in de ruimte waar voorheen de symfonie kon worden beluisterd. Het krediet wordt in afwachting van de uitwerking van een nieuw plan voor de tentoonstelling / ruimte symfonie doorgeschoven.
- Het krediet voor de tentoonstelling is niet benut. Andere onderwerpen vroegen de nodige aandacht. Bovendien is de middels STEP-gefinancierde luisterstoelen-tentoonstelling nog van recente datum (2012). Het krediet wordt doorgeschoven naar 2014/2015 (vanwege noodzakelijke bezuinigingen als gevolg van het vervallen van de middelen in het kader van het bestedingenplan zal de investering niet eerder plaatsvinden dan eind 2014 of 2015).
- Er is een fluisterbootje aangeschaft; het krediet kan worden afgesloten.
- De vervanging van de roeiboten is gerealiseerd; er is sprake van een overschrijding. De overschrijding is gerelateerd aan de opbrengst van de verkochte roeiboten. Boekhoudkundig komt deze opbrengst echter ten gunste van de exploitatie en is geen rechtvaardiging voor de overschrijding van het krediet.

Overige investeringen

- Voor de systeemheffing natuurbijdrage (automobilisten) geldt dat nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. Het krediet wordt doorgeschoven.
- Voor de Thermen is tot en met 2013 € 230.791 aan kosten gemaakt. Het in 2013 bestede bedrag heeft deels betrekking op een claim vanwege het beëindigen van de opdracht. Onder tabel 21.3a is weergegeven hoe het krediet is afgehandeld.

Een deel van de resterende kredieten wordt doorgeschoven naar 2014 en verder, een ander deel vervalt.

Het verloop van de boekwaarde van de 'Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut' is weergegeven in tabel 21.4a.

Tabel 21.4a Verloop boekwaarde Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

	Boekwaarde 31-12 2012	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Verschuiving	Boekwaarde 31-12 2013
Gronden en terreinen	224.266	0	0	14.738	0	0	209.528
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	79.215	0	0	5.554	0	0	73.661
Bedrijfsgebouwen	56.882	0	0	2.494	0	0	54.389
Wegen	35.112	0	0	3.301	0	0	31.811
Overige materiële vaste activa	89.197	5.000	0	20.048	0	98.735	172.885
Totaal	484.672	5.000	0	46.135	0	98.735	542.273

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan het betrokken actief. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. Deze hebben in 2013 niet plaatsgevonden. Deze kolom is daarom vervangen door een kolom 'Verschuivingen'. De verschuiving heeft betrekking op de parkeerplaatsen die zijn gerealiseerd ter hoogte van het evenemententerrein en achter de zogenaamde kuil waar de Thermen zou worden gerealiseerd. Zie ook de toelichting onder Investeringen met economisch nut.

Voor de afzonderlijke activa die onderdeel uitmaken van de verschillende categorieën in de tabel wordt verwezen naar de 'Staat van materiële vaste activa' met een uitsplitsing naar de categorieën in de balans (bijlage 4b.).

De 'Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut', welke in het boekjaar zijn geactiveerd, staan in tabel 21.4b.

Tabel. 21.4b Investerings met maatschappelijk nut in boekjaar 2013

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2013	Cumulatief t/m 2013	Aangegane verplichtingen	Besteding inclusief verplichtingen
Afvalbakken (2012)	16.390	5.000	16.707	0	16.707
Totaal	16.390	5.000	16.707	0	16.707

De investering in afvalbakken is afgerond en afgesloten. Er is sprake van een kleine overschrijding.

Het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa is weergegeven in tabel 21.5.

Tabel 21.5 Verloop boekwaarde financiële vaste activa.

	Boekwaarde 31- 12-2012	Investerings	Desinves- terings	Afschrij- vings	Bijdragen van derden	Afwaar- derings	Boekwaarde 31- 12-2013
Bijdrage activa in eigendom van derden	568.514	0	0	16.029	0	0	552.484
Totaal	568.514	0	0	16.029	0	0	552.484

De bijdrage aan activa in eigendom van derden heeft betrekking op een investering in de riolering in de Hollandse Biesbosch door de gemeente Dordrecht. De riolering is in 2011 opgeleverd.

22. Vlottende activa

22.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden zijn nogmaals opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 22.1 Voorraden

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Winkelvoorraad	30.968	35.182
Totaal	30.968	35.182

22.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel 22.2 Specifieke uitzettingen korter dan 1 jaar.

	Boekwaarde 31- 12-2013	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31- 12-2013	Balanswaarde 31- 12-2012
Vorderingen op openbare lichamen	40.243	0	40.243	38.015
Overige vorderingen	40.482	0	40.482	30.829
Totaal	80.724	0	80.724	68.843

De overige vorderingen hebben betrekking op diverse kleine bedragen. De grootste posten hebben betrekking op bijdragen in het kader van het Bestedingenplan NP (€ 14.723), enkele deelnemersbijdragen ad. € 11.710 en openstaande pacht Skihelling € 7.756.

Een voor 2011 verwachte bijdrage vanuit het Bestedingenplan voor bestuursondersteuning ad. € 8.604 moest als oninbaar worden beschouwd en is afgeboekt.

22.3 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Tabel 22.3 Liquide middelen

	Saldo per 31-12-2012	Saldo per 31-12-2013
Kassaldi	3.800	4.521
Banksaldi	-241.587	-54.219
Totaal	-237.787	-49.698

Het verschil in Liquide middelen per 31/12/2013 ten opzichte van diezelfde datum in 2012 is ca. € 190.000. Het tekort is ingelopen als gevolg van de afronding van STEP (onder andere ontvangen ERDF).

22.4 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Tabel 22.4a Overlopende activa

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
EU - INTERREG IVA 2 Zeeën (STEP)	127.872	43.442
EU - INTERREG IVA 2 Zeeën (Ca_re Lands)	0	709
NP / Bijdrage bestuursondersteuning 2012	26.953	0
NP / Bijdrage bestuursondersteuning 2011	8.604	0
NP / Afrekening 2013	0	45.753
NP / Afrekening 2012	79.550	39.775
NP / Afrekening 2011	21.197	21.197
Van EU en NL overheidslichamen nog te ontvangen:	264.177	150.876
Vooruit gefactureerde bedragen	3.511	0
Vooruit gefactureerde bedragen	3.511	0
Overige nog te ontvangen bedragen	0	7.709
Vooruitbetaalde bedragen - diversen	8.873	5.719
Vooruitbetaalde verzekering Halve Maen	10.256	10.669
n.t.o. Belastingdienst	11.861	8.103
n.t.o. BCF via deelnemers Parkschap	64.855	84.794
Overige nog te ontvangen/vooruitbetaalde bedragen	95.845	116.995
Totaal	363.533	267.871

Het verloop van de in de balans opgenomen nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen is weergegeven in tabel 22.4b.

Het deel van de NP-bijdragen die niet via het reguliere proces zijn ingediend, namelijk de bijdragen voor bestuursondersteuning en coördinatie veiligheid en handhaving 2012, te weten € 1.953 resp. € 12.770, is opgenomen in de lijst debiteuren (Tabel 22.2).

De afronding van de NP-bijdragen (Bestedingenplan) door de Stichting Beheer NP is vertraagd; de verwachting is dat de afwikkeling over 2011 en 2012 in de 1^e helft van 2014 plaatsvindt.

Tabel 22.4b Overlopende activa; nog van EU en NL overheidslichamen te ontvangen voorschotten

	Saldo 31-12-2012	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2013
EU - INTERREG IVA 2 Zeeën STEP	127.872	43.442	127.872	43.442
EU - INTERREG IVA 2 Zeeën Ca_re Lands	0	709	0	709
NP / alle subsidies Bestedingenplan	136.304	45.753	75.332	106.725
Totaal	264.177	89.903	203.204	150.876

Onder toevoegingen staat de bijdrage van het programma INTERREG IVA 2 Zeeën voor het 9^e (additionele) financiële rapport voor STEP. Het bedrag voor het 7^e voortgangsrapport is ontvangen in 2013. Het saldo betreft het nog te ontvangen bedrag voor het 9^e rapport. De toevoegingen en ontvangsten inzake het Bestedingenplan NP staan al uitgesplitst in tabel 22.4a.

23. Vaste Passiva

23.1 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Tabel 23.1a Eigen vermogen

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Algemene reserve	495.211	476.718
Bestemmingsreserves	179.945	203.288
Totaal	675.156	680.006

Het verloop in 2013 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Tabel 23.1b Verloop reserves 2013

	Boekwaarde 31-12-2012	Bestemming resultaat 2012	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2013
Algemene reserve					
Algemene reserve - bestuursond.	56.762	0	0	-22.596	34.166
Algemene reserve - comp. Hollandschap	377.822	0	0	-13.446	364.376
Algemene reserve - comp. Brabantschap	60.626	0	17.550	0	78.176
Totaal algemene reserves	495.211	0	17.550	-36.042	476.718
Bestemmingsreserves					
Bestemmingsreserve donatie	23.390	0	5.010	0	28.400
Bestemmingsreserve onderhoud tentoonstelling	156.555	0	18.333	0	174.888
Totaal bestemmingsreserves	179.945	0	23.343	0	203.288
Nog te bestemmen resultaat	0	0			
Totaal reserves	675.156	0	40.893	-36.042	680.006

De reserves zijn onderdeel van het weerstandsvermogen (zie hoofdstuk 12 weerstandsvermogen). De Algemene reserve is vanwege de (tijdelijke) compartimentering in het kader van de Parkschapvorming opgesplitst in een onderdeel per compartiment.

De volgende reserves zijn bestemd ter dekking van specifieke investeringen:

- Reserve Donaties ter dekking van investering met een specifieke bestemmingen, bijvoorbeeld het Beverbos of de ark Phija. Er zijn in 2013 geen bedragen onttrokken, wel zijn bijdragen toegevoegd (waaronder die van sponsor Dupont).
- Reserve Onderhoud Tentoonstelling ter dekking van een vernieuwingsinvestering t.b.v. de tentoonstelling.

Toelichting op de mutaties in 2013

Naast de toevoegingen aan de bestemmingsreserves is sprake van een toevoeging aan de algemene reserve – compartiment Brabantschap op grond van het resultaat 2013. Het betreft het resultaat van het compartiment Brabantschap en 50% van het resultaat voor Parkschapbeleid op grond van besluitvorming marap.

De onttrekkingen hebben betrekking op het resultaat 2013 voor het compartiment bestuursondersteuning en het compartiment Hollandschap (resultaat compartiment Hollandschap en 50% van het resultaat voor Parkschapbeleid o.g.v. besluitvorming marap) en voor het compartiment Hollandschap daarnaast € 9.100 in verband met afschrijvingen op activa vanwege resultaatsbestemming in 2006.

Het niveau van de reserves wordt beperkt toereikend geacht voor het opvangen van de gevolgen van risico's. Zie ook hoofdstuk 12 Weerstandsvermogen en risico's. De ontwikkeling van de reserves vanaf 2009 is in tabel 23.1c weergegeven.

Tabel 23.1c Ontwikkeling van de reserves door de jaren

	2009	2010	2011	2012	2013
	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk
Algemene reserve	496.234	387.402	594.568	495.211	476.718
Bestemmingsreserve	134.617	144.652	155.404	179.945	203.288
Totaal	630.851	532.054	749.972	675.156	680.006

Voor 2014 zijn de volgende onttrekkingen voorzien (begroting 2014):

- Algemene reserve Hollandschap - resultaatsbestemming 2005/2006 ad. € 8.308 (begroting 2013);
- Algemene reserve Bestuursondersteuning ad. € 28.249 en Hollandschap € 103.909 als gevolg van het vervallen van de bijdragen Bestedingenplan en de 1,5% taakstelling (trap af).

23.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2013 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 23.2a Verloop Voorzieningen voor Groot Onderhoud (GO) in 2013

	Boekwaarde 31-12-2012	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2013
Voorziening GO Gras ruigte en rietvegetatie	3.468	13.374	0	3.419	13.423
Voorziening GO Infrastructuur	41.429	12.387	0	34.326	19.490
Voorziening GO Recreatieve voorz.	53.144	8.275	0	2.815	58.604
Voorziening GO Water en Oevers	206.368	82.930	0	42.641	246.657
Voorziening GO Halve Maen, Sterling, Zonnepont	81.175	29.531	0	17.596	93.110
Voorziening GO gebouwen	101.097	28.306	0	13.581	115.822
Totaal	486.681	174.803	0	114.377	547.107

In de kolom vrijval kunnen de bedragen worden opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Het gaat om aanwendingen ten behoeve van onderhoudsactiviteiten in de jaarschijf 2013 en voor onderhoudsactiviteiten

uit jaarschijf 2012 welke zijn doorgeschoven. Het bestuur heeft ingestemd met de doorgeschoven uitgaven.

Voor een toelichting op de uitgangspunten voor het groot onderhoud en de mutaties van de voorziening wordt verwezen naar hoofdstuk 13 Onderhoud kapitaalgoederen. De ontwikkeling van de voorzieningen is in tabel 23.2b weergegeven.

Tabel 23.2b Ontwikkeling van de voorzieningen door de jaren

Boekjaar	2009	2010	2011	2012	2013
	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk
Voorzieningen	380.121	315.291	362.529	486.682	547.107
Totaal	380.121	315.291	362.529	486.682	547.107

23.3 Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Tabel 23.3a Langlopende schulden

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.028.795	817.731
Totaal	1.028.795	817.731

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2013:

Tabel 23.3b Verloop langlopende schulden in 2013

	Saldo 31-12-2012	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2013
Lening bank Nederlandse gemeenten	453.333	0	56.667	396.667
Lening bank Nederlandse gemeenten	175.462	0	87.731	87.731
Lening bank Nederlandse gemeenten	400.000	0	66.667	333.333
Totaal	1.028.795	0	211.064	817.731

Er zijn in 2013 geen nieuwe geldleningen aangetrokken voor vaste financiering. De totale rentelast voor het jaar 2013 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 37.970.

In de bijlagen bij de productenrekening 2013 is het verloopoverzicht van de leningenportefeuille meer gedetailleerd opgenomen.

Solvabiliteit

Een oordeel over de vermogenspositie kan worden gevormd middels bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit kan daarbij worden gedefinieerd als de mate waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange verplichtingen te voldoen. Deze maatstaf kan worden bepaald door de verhouding te bepalen tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering).

Tabel 23.3c Solvabiliteit

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Eigen vermogen	698.499	680.006
Vreemd vermogen	2.606.930	2.174.290
Ratio (EV/VV)	27%	31%

Door de wijze waarop de gemeenschappelijke regeling is gevormd, is het niet direct noodzakelijk om een hoge solvabiliteit te hebben; de participanten staan garant bij eventuele exploitatietekorten. Hierdoor hoeft het schap niet over veel eigen middelen te beschikken om tegenvallers op te kunnen vangen. Tegelijkertijd gaan deelnemers er steeds meer vanuit dat het schap tegenvallers wel kan opvangen.

24. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Tabel 24 Vlottende passiva

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Schulden < 1 jaar	796.933	632.478
Overlopende passiva	294.520	176.975
Totaal	1.091.453	809.453

24.1 Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel 24.1 Vlottende passiva: verbijzondering kortlopende schulden < 1 jaar

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Bank Giro saldo	383.376	67.585
<i>Gemeente Dordrecht</i>	<i>84.774</i>	<i>179.195</i>
<i>Drechtwerk</i>	<i>148.045</i>	<i>162.054</i>
<i>Overige crediteuren</i>	<i>180.739</i>	<i>223.644</i>
Overige schulden	413.557	564.893
Totaal	796.933	632.478

De kortlopende schulden voor Drechtwerk hebben voornamelijk betrekking op termijnbetalingen voor het bestek; de kortlopende schulden aan Dordrecht heeft voor een deel betrekking op personele kosten (detacheringen en arbeidscontractanten). Door het aflopen van het EU-project STEP is de urgentie om alles vóór 31 december betaald te hebben minder geworden. Daarnaast moet aan Dordrecht nog de kosten voor de migratie naar het SCD worden betaald.

24.2 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Tabel 24.2a Vlottende passiva: verbijzondering overlopende passiva

	Boekwaarde per 31-12-2012	Boekwaarde per 31-12-2013
Rente Bank Nederlandse Gemeenten	17.436	13.371
Nog te betalen bedragen	17.436	13.371
Subsidie provincie Zuid-Holland	0	61.600
Bijdragen voor Ondergedompeld/STEP	273.767	73.598
Van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotten	273.767	135.198
Vooruitontvangen bedragen	2.497	27.180
Fooienpot	695	1.127
Sleutelgeld	125	100
Overige vooruitontvangen bedragen	3.317	28.407
Totaal	294.520	176.975

Binnen de vooruitontvangen bedragen is sprake van één groot bedrag van € 23.847; het betreft het resterende deel van € 35.000 bijdrage van de gemeente Dordrecht voor inzet project Nieuwe Dordtse Biesbosch. Vanwege vertraging is niet het hele bedrag nodig geweest en wordt doorgeschoven naar 2014.

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 24.2b Van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotten

	Saldo 31-12- 2012	Toe-voegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12- 2013
Subsidie provincie Zuid-Holland	0	61.600	0	61.600
Bijdragen voor STEP/Ondergedompeld	273.767	460.282	660.451	73.598
Totaal	273.767	521.882	660.451	135.198

Het bedrag ad. € 61.600 heeft betrekking op een voorschot van de provincie Zuid-Holland voor het realiseren van een tweetal steigers. Eén van beide steigers was onderdeel van het STEP-project, maar kon niet tijdig worden gerealiseerd. Het betreft de subsidieregeling fietsprojecten Zuid-Holland 2012.

De toevoegingen voor STEP en Ondergedompeld hebben betrekking op:

- de betaling vanuit het Joint Technical Secretariat (JTS) te Lille op grond van de 8e verantwoordingsrapport over de 1^e helft 2013 ad. € 298.087;
- een voorschot vanuit provincie Noord-Brabant voor STEP ad. € 40.000;
- duurzaamheidsbijdrage vanuit de gemeente Dordrecht ten behoeve van de uitwerking van enkele duurzaamheidsaspecten ad. € 100.000;
- de laatste bijdragen van de STEP-partners, geregeld in de partnerovereenkomst in het kader van de STEP-aanvraag ad. € 8.279;
- enkele bijdragen vanuit Staatsbosbeheer en het Bestedingenplan voor het Biesblad en muurschildjes bij gastheren ad. € 10.941 en daarnaast advertentieopbrengsten Biesblad ad. € 2.975 (welke als inkomsten binnen de verantwoording aan STEP zijn opgenomen).

Het vrijgevallen bedrag heeft betrekking op de uitgaven voor STEP in 2013 verminderd met de uitgaven die in relatie staan tot het nog te ontvangen bedrag voor het 9^e financiële rapport ad. € 43.442.

25. SISA

Het Parkschap heeft over 2013 geen bijdragen ontvangen die via SISA worden verantwoord.

26. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

26.1 Inleiding

Voor het Parkschap Nationaal Park de Biesbosch zijn in 2011 een tweetal verordeningen en drie besluiten vastgesteld. Het gaat om de verordeningen;

1. Financiële beheer verordening

2. Controle verordening.

en de besluiten;

1. Financieringsstatuut.

2. Mandaat, volmacht en machtiging.

3. Inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Het mandaat, volmacht en machtiging gaan vergezeld van een overzicht met tekenbevoegdheden d.d. 28 oktober 2010 (voormalige Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch), welke per 29 november 2013 is geactualiseerd en vastgesteld.

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die de financiële beheer verordening en de controleverordening daarop geeft. De programmarekening is opgesteld naar de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeente (BBV).

26.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn

gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het

begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q.

schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

26.3 Balans - Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bij geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden deze kosten lineair in 4 jaar afgeschreven.

Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn meestal investeringen waarop langdurig onderhoud moet worden gepleegd (wegen, bruggen, openbaar groen, water e.d.). Het goed verwerken van het onderhoud in de begroting en meerjarenraming wordt belangrijker geacht dan het inzicht in de financiële positie via activering. Er bestaat een nauwe relatie met de paragraaf onderhoud kapitaallasten. Deze investeringen worden bij voorkeur niet geactiveerd en indien dat wel gebeurt dan wordt in een zo kort mogelijke termijn afgeschreven.

Voor de regels met betrekking tot activa met een meerjarig maatschappelijk nut, te weten investeringen in aanleg en onderhoud van wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken wordt verwezen naar de financiële verordening van het schap, artikel 7, 5^e lid. Wanneer het bestuur besluit het actief te activeren, start de afschrijving met ingang van het kalenderjaar volgend op het moment van ingebruikname.

Materiële vaste activa met economisch nut - In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) onderscheidt investeringen naar economisch en maatschappelijk nut. Investerings met een economisch nut betreffen vast activa die verhandelbaar zijn (zoals gebouwen, grond, voertuigen) of waar inkomsten tegenover staan (bijvoorbeeld gronden in erfpacht).

Deze investeringen moeten worden geactiveerd en reserves mogen niet op deze investeringen in mindering worden gebracht. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Er mag niet resultaatgericht worden afgeschreven, maar er moet consistent worden afgeschreven. Wel mogen bijdragen van derden die gerelateerd zijn aan de investering in mindering worden gebracht.

Activa met economisch nut met een afschrijvingsperiode tot en met 10 jaar worden met ingang van het kwartaal na ingebruikname afgeschreven. De overige activa wordt met ingang van het kalenderjaar volgend op het moment van ingebruikname afgeschreven. Slijtende investeringen worden lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening kan worden gehouden met een eventuele restwaarde.

Er geldt een ondergrens voor het activeren. Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 2.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De in de financiële verordening van het schap voorgeschreven afschrijvingstermijnen zijn:

Nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen	30 jaar
Vaartuigen	4 -10 jaar
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	15 jaar
Kantoormeubilair / telefooninstallaties	10 jaar
Aanhangwagens en auto's lichte motorvoertuigen	5 jaar
Groot onderhoud gronden en terreinen	10 -75 jaar
Automatisering	3 jaar
Overige bedrijfsmiddelen	5-10 jaar

Financiële vaste activa

Voor één investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut in de Hollandse Biesbosch geldt dat sprake is financiële vaste activa. Het gaat om een investering in de riolering in de Hollandse Biesbosch. Het schap heeft de bijdrage voor deze riolering aan Stadsbeheer Dordrecht vastgelegd in een overeenkomst welke voldoet aan de regelgeving voor te activeren bijdragen aan derden. Het bestuur heeft besloten tot activeren van de bijdrage.

Per programma zijn de nieuwe investeringen benoemd. Deze investeringen worden onderscheiden in:

- routine investeringen, welke bij het vaststellen van de begroting 2013 zijn geautoriseerd;
- overige investeringen, waarvoor autorisatie wordt gevraagd middels een inhoudelijk uitgewerkt voorstel. Zie voor een bespreking van de investeringen hoofdstuk 10.

Voor meer informatie over het geraamde verloop van de investeringen wordt verwezen naar de staat van vaste activa, de staat van uit te voeren werken welke zijn opgenomen als bijlage bij de programmarekening.

26.4 Balans - Vlottende activa

26.4.1 Voorraden

Er is geen sprake van als onderhanden werken opgenomen bouwgronden; het schap heeft geen grondexploitatie (zie 16. Grondbeleid).

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden.

26.4.2 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Bij verwachte oninbaarheid wordt het bestuur geïnformeerd. Het bestuur besluit over het afboeken van oninbare vorderingen met enige omvang. Het bestuur heeft per 28 februari 2014 besloten tot het afwaarderen van een vordering.

26.4.3 Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

26.5 Balans – Vaste passiva

26.5.1 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen.

26.5.2 Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

26.5.3 Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen. Het schap heeft geen financial lease.

26.6 Balans - Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bijlagen

1.	Exploitatierekening (detail)	1
2.	Staat uit te voeren werken	19
3.	Opbouw balanswaarde gronden in erfpacht	21
4.	Staat van Activa (a + b)	22
5.	Staat van reserves en voorzieningen	25
6.	Inkomstenverdeelstaat	27
7.	Kostenverdeelstaat	28
8.	Overzicht lang lopende leningen	29

- BIJLAGE 1. Exploitatierekening (detail)

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Hoofdfunctie 0			
		BESTUURSONDERSTEUNING	347.421	409.865	468.456
		Functie 0001			
51101000		Personeelkosten	214.889	317.219	217.922
	62900	Kostenplaats personeelslasten	214.889	242.219	217.922
	62905	Salariskosten secretaris Overlegorgaan	0	25.000	0
	62910	Salariskosten ondersteuning vanuit SBB	0	50.000	0
52101000		Algemene kosten	30.443	46.303	115.829
	34112	Reis en verblijfkosten	216	6.557	338
	34190	Accountantskosten Parkschap	11.800	12.651	9.668
	34191	Accountantskosten Bestedingenplan	0	9.942	3.180
	34210	Kantoorbehoeften	0	0	1.464
	34250	Representatie	6.860	6.450	8.737
	34270	Bijdrage Bies	3.490	0	0
	34292	Diversen waaronder webhosting	7.354	4.701	81.541
	34380	Algemeen adviezen	723	3.502	10.901
	34396	Bijdrage SNP	0	2.500	0
53101000		BCF exploitatie	102.089	46.343	134.705
	42550	BCF Provincie Zuid Holland	25.522	11.586	33.676
	42560	BCF Gemeente Dordrecht	30.927	14.067	40.890
	42570	BCF Gemeente Sliedrecht	6.305	2.849	8.281
	42590	BCF Noord Brabant	25.522	11.586	33.676
	42600	BCF Gem Drimmelen	6.938	3.135	9.112
	42610	BCF Gem Werkendam	6.875	3.120	9.070
Totaal der lasten bestuursonderst.			347.421	409.865	468.456
Totaal der baten bestuursonderst.			369.874	409.864	445.860

		EXPLOITATIE	BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Hoofdfunctie 0			
		BESTUURSONDERSTEUNING	369.874	409.864	445.860
		Functie 0001			
51101000		Bijdragen 51101000	25.362	100.616	25.616
	41597	Bijdrage Overlegorgaan	0	25.000	0
	41598	Bijdrage SBB	0	50.000	0
	41599	Bijdrage Dordrecht (t.b.v. personeelskosten)	25.362	25.616	25.616
52101000		Bijdragen 52101000	26.953	46.302	68.936
	41594	Middelen bestedingsplan NP	0	21.302	0
	41594	Middelen bestedingsplan NP (onderuitputting	26.953	25.000	-8.604
	41592	Middelen bestedingsplan Noord brabant	0	0	77.540
53101000		Bijdragen deelnemers in het nadelig saldo bestuursondersteuning	317.559	262.946	351.308
	42550	Provincie Zuid Holland	53.867	54.151	54.151
	42550	BCF Provincie Zuid Holland	25.522	11.586	33.676
	42560	Gemeente Dordrecht	65.298	65.750	65.750
	42560	BCF Gemeente Dordrecht	30.927	14.067	40.890
	42570	Gemeente Sliedrecht	13.133	13.315	13.315
	42570	BCF Gemeente Sliedrecht	6.305	2.849	8.281
	42590	Provincie Noord Brabant	53.867	54.151	54.151
	42590	BCF Noord Brabant	25.522	11.586	33.676
	42600	Gemeente Drimmelen	14.706	14.652	14.652
	42600	BCF Gemeente Drimmelen	6.938	3.135	9.112
	42610	Gemeente Werkendam	14.599	14.584	14.584
	42610	BCF Gemeente Werkendam	6.875	3.120	9.070
De deelnemers in de GR Parkschap dragen voor de bestuurskosten GR Parkschap als volgt bij:					
- de Provincies Zuid Holland en Noord Brabant elk 25%;					
- de overige deelnemers de overige 50% naar rato van het aantal inwoners per 1/1					
van het verslagjaar.					
Totaal der baten bestuursonderst.			369.874	409.864	445.860
Totaal der lasten bestuursonderst.			347.421	409.865	468.456

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
54101000		Compartiment Parkschapsbeleid	531.063	31.128	741.028
	32518	kosten Ecolodge	0	0	12.721
	32523	Kosten Zonnepont (Grienduil incl salariskost	0	0	3.452
	32525	Kosten oplaadpunten	0	0	808
	62903	Salariskosten bestedingenplan	0	0	14.998
	42589	Boa-registratiesysteem	0	0	3.448
	32529	Ca-Re-Lands	0	0	1.709
	34391	STEP/ Ondergedompeld	531.063	31.128	703.893
Totaal der lasten Parkschapsbeleid			531.063	31.128	741.028
Totaal der baten Parkschapsbeleid			531.063	31.128	741.952

- BIJLAGE 1. Exploitatierekening (detail)

EXPLOITATIE			BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
54101000		Compartiment Parkschapsbeleid	531.063	31.128	741.952
	32521	Inkomsten Ecolodge (hoog)	0	0	1.085
	32540	Inkomsten Ecolodge (laag)	0	0	4.234
	32524	Inkomsten zonnepont (Grienduil)	0	0	568
	32526	Inkomsten oplaadpunten	0	0	149
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	0	0	29.868
	32528	Bijdrage Gastheerschap	0	0	1.446
	32529	Ca-Re-Lands	0	0	709
	34392	Bijdrage i.h.k.v. STER /Ondergedompeld	531.063	31.128	703.893
Totaal der baten Parkschapsbeleid			531.063	31.128	741.952
Totaal der lasten Parkschapsbeleid			531.063	31.128	741.028

JAARSTUKKEN PARKSCHAP 2013
- BIJLAGE 1. Exploitatierekening (detail)

- 5 -

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Hoofdfunctie 5			
		Compartiment Hollandschap	2.786.824	2.979.191	2.564.082
		Functie 0056			
		RECREATIE & NATUURGEBIEDEN	1.010.238	951.341	977.840
56101000		Groen	469.911	482.872	453.813
	34290	Diversen/Begrazing	28.901	29.893	29.566
	34353	Onderhoudskosten	10.124	5.546	3.850
	34350	Onderhoudskosten	377.169	406.103	384.647
	34403	Pacht	3.477	3.125	3.589
	60000	Storting groot onderhoud	30.510	13.374	13.374
	61920	Kapitaallasten	19.730	24.830	18.787
56131000		Infrastructuur	65.570	156.019	206.318
	31200	Energiekosten Vogelaarsweg	297	104	2.685
	34290	Diversen	0	467	0
	34350	Onderhoudskosten	20.882	26.201	28.970
	41.596	Afschrijving Thermen	0	0	132.055
	60000	Storting groot onderhoud	12.050	12.387	12.387
	61920	Kapitaallasten	32.341	116.859	30.220
56141000		Recreatieve voorzieningen	45.778	53.414	55.434
	31202	Energiekosten pompemaal golfbaan,fietsbr	1.717	1.452	0
	34350	Onderhoudskosten	15.091	16.980	23.250
	60000	Storting groot onderhoud	8.050	8.275	8.275
	61920	Kapitaallasten	20.920	26.707	23.908
56151000		Beheer	119.026	126.163	121.639
	34111	Reiskosten	73	673	53
	34170	Automatisering algemeen	0	6.168	9.429
	34210	Kantoorbehoeften	80	1.028	13
	34350	Onderhoudskosten /servicecontracten	3.479	4.112	3.491
	61920	Kapitaallasten	0	0	0
	62900	Kostenplaats personeelslasten	115.394	114.182	108.654
	34170	Betreft kosten van automatisering Sionpolder, werkplekondersteuning door het SCD			
56161000		Water en Oevers	309.953	132.874	140.637
	31200	Energieverbruik	7.046	6.168	7.685
	34350	Onderhoudskosten	34.306	37.090	44.826
	34355	Periodieke keuringen	572	0	0
	34387	Baggerwerkzaamheden	66.418	0	0
	60000	Storting groot onderhoud	196.171	82.930	82.930
	61920	Kapitaallasten	5.440	6.687	5.195

FCL	ECL	EXPLOITATIE		BATEN	
		Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Hoofdfunctie 5			
		Compartment Hollandschap	2.652.992	2.993.928	2.573.517
		Functie 0056			
56101000		RECREATIE & NATUURGEBIEDEN	73.102	158.871	48.661
56111000		Groen	61.134	48.733	28.239
	32503	Pachten Hel- en Zuilespolder	5.331	3.205	4.559
	32519	Vergoeding gebruik van manifestatierrein	17.045	11.739	11.753
	32590	Gebruiksvergoeding grond			
		Stayokay Baanhoekweg 25	8.001	7.549	8.001
	41590	Bos- en natuurbijdrage / SNL	20.065	16.094	3.926
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	10.693	10.145	0
	41590	Jaarlijkse basisbijdrage in het kader van de subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)			
56131000		Infrastructuur	-16.767	80.385	4.534
	32502	Pacht wielercircuit	4.466	3.953	4.534
	41596	Erfpacht Thermen	-21.233	76.432	0
	32502	Het betreft pacht aan D.R.T.C. De Mol. Door Triathlonvereniging, zowel als door Rollerski wordt incidenteel gebruik gemaakt van de wielercrossbaan, waarvoor achteraf de rekening wordt opgemaakt.			
56141000		Recreatieve voorzieningen	0	0	0
56151000		Beheer	0	25.000	11.153
	34301	Doorberekende exploitatiekosten	0	25.000	0
	41599	Bijdrage Dordrecht (Personeelskosten)	0	0	11.153
56161000		Water en Oevers	28.735	4.753	4.735
	32506	Verhuring visrecht	0	18	0
	34301	Bijdrage in de exploitatiekosten van gemaler	4.735	4.735	4.735
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	24.000	0	0
	41592	Deze bijdrage is toegekend voor de Baggerwerkzaamheden			

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Toezicht en Handhaving	137.207	266.426	92.074
		Voor het toezicht op de naleving van de Vaartuigenverordening wordt gebruik gemaakt van 1 motorboot in het gebied van de Sliedrechtse Biesbosch en van een roeiboot met buitenboordmotor in de Dordtse Biesbosch.			
56202000		Toezicht en Handhaving	137.207	266.426	92.074
	31300	Brandstof (vaartuig & bedrijfsauto)	1.309	1.542	1.296
	34130	Telefoonkosten	145	411	238
	34211	Drukwerk	1.145	1.439	1.164
	34260	Consumptie parkwachters	1.372	2.595	1.426
	34350	Onderhoud vaartuigen parkwachters	2.968	2.056	2.431
	34356	Onderhoud bedrijfsauto beheer	1.420	2.570	181
	34450	Verzekering en belasting bedrijfsauto/boten	1.220	1.850	1.019
	42587	Bijdrage aan Gemeente Drimmelen	0	4.538	0
	42588	Toezicht bijz. opsporingsambtenaar	78.640	53.567	32.778
	62900	Kostenplaats personeelslasten	48.989	55.482	51.540
		Heffing natuurbijdrage			
	33110	Nog te benoemen (onvoorzien)	0	65.000	0
	34357	Onderhoud betaalsystemen natuurbijdrage	0	15.000	0
	61920	Kapitaallasten heffing natuurbijdrage	0	25.375	0
	62900	Kostenplaats personeelskosten (onderhoud, controle en bewaking)	0	35.000	0
	42587	Bijdrage in het kader van het project Integrale Veiligheid			

		EXPLOITATIE	BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		Toezicht en Handhaving	34.979	211.946	31.189
56202000		Toezicht en Handhaving	34.979	211.946	31.189
	32240	Liggeld boten	0	7.500	0
	32530	Ontheffingen	12.753	12.847	12.587
	34061	Natuurbijdrage (retributie)	0	173.422	0
	34301	Doorberekende exploitatiekosten	3.624	0	0
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	18.602	18.177	18.602
	32530	Onder deze post zijn de leges voor 1. het hebben van een vaartuigenontheffing om te kunnen liggen in een ligplaatsconcentratie en 2. het hebben van een ontheffing voor het zich bevinden achter de Schotbalkensluis verantwoord.			
	34301	Ten gunste van dit volgnummer is verantwoord de aan de gemeente Dordrecht			
		overeengekomen vergoeding voor het houden van toezicht op de Vaartuigenverordening van die gemeente.			
	41592	Vanuit het Bestedingenplan NP wordt subsidie verstrekt voor de toezichthouder Hollandschap (personeel)			

- BIJLAGE 1. Exploitatierkening (detail)

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		BEZOEKERSCENTRUM	1.189.521	1.314.118	1.108.750
56303000		Gebouw en inrichting	128.424	196.605	100.275
	31200	Energieverbruik	22.535	23.818	21.131
	34100	Inventarisaanschaffingen	733	5.700	-25
	34120	Onderhoud inventaris en inrichting gebouw	11.155	5.700	9.601
	34130	Telefoonkosten	4.873	7.979	5.218
	34131	Bank / girokosten	-176	501	396
	34170	Automatisering algemeen	11.228	15.898	11.115
	34350	Onderhoud gebouw	8.226	5.482	5.250
	34360	Onderhoud beheerderswoning	94	0	0
	34365	Onderhoud botenhuis	998	1.054	0
	34367	Onderhoud horeca voorziening	0	1.719	128
	34368	Onderhoud groepsruimte	1.441	569	727
	34370	Schoonmaakkosten/artikelen	4.101	4.559	3.724
	34450	Verzekering en belasting	15.619	28.095	14.168
	34990	Onderhoud BeverBos en Levende Have	1.024	1.122	3.236
	34991	Mileu-kosten (afvalverwerking)	1.799	0	0
	61911	Kapitaallasten automatisering	11.600	32.955	5.699
	61920	Kapitaallasten gebouw Bez. Centrum	27.017	55.171	13.767
	61930	Kapitaallasten woning/botenhuis	6.158	4.363	3.400
	62995	Kostenplaats milieu	0	1.919	2.741
	61920	Zie staat van vaste activa die als bijlage bij deze begroting is gevoegd.			
	34990	Kosten voor onderhoud BeverBos, bijenvolk en paddenscherm			
56313000		Algemeen	451.182	464.255	417.955
	34111	Reis- en verblijfkosten	555	1.496	1.175
	34160	Uitgaven vrijwilligers	4.723	9.469	4.615
	34210	Drukwerk	21	1.606	8
	34211	Kantoorbehoeften	4.718	4.208	1.406
	34220	Abonnementen, brochures en boeken	504	778	553
	34260	Consumpties personeel	2.464	3.421	2.141
	34290	Diversen	82	264	68
	34296	Representatie + lezingen	3.562	2.544	2.129
	34359	Huur + brandstof lease-auto	5.585	6.678	5.810
	34390	Reclame- en promotie	65.330	68.393	29.479
	34470	Kostprijs balie-artikelen	23.286	37.099	24.808
	34471	Kosten lentefeest en andere evenementen	1.397	472	1.751
	34995	Kasverschillen	520	0	1.049
	62900	Kostenplaats personeelslasten	338.434	327.828	339.325
	62920	Overige personeelskosten	0	0	3.638
	34111	Reiskosten t.b.v. vergaderingen en ophalen materialen, indien niet t.l.v. cursussen, tentoonst.			
	34210	drukwerk bezoekerscentrum (incl. rondvaart, verhuur en scholen excl. promotiemateriaal)			
	34390	Inclusief bijdrage aan VVV ad. € 2.723 voor promotionele activiteiten voor het schap en fotografiekosten t.b.v. pers, folders en beurzen.			
	34160	Betreft vergoeding vrijwilligers, anders dan gidsen t.b.v. rondvaarten, schoolprogramma's, kanotochten en wandelingen.			
	62900	De personeelskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd: arbeidscontractanten (incl. oproepkrachten) en gedetacheerden Dordrecht			

- BIJLAGE 1. Exploitatierkening (detail)

EXPLOITATIE			BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		BEZOEKERSCENTRUM	563.648	678.333	575.224
56303000		Gebouw en inrichting	65.517	61.247	58.683
	32517	Huur groepsruimte/griendaak	9.475	9.841	5.378
	32520	Huur horeca voorziening	15.638	15.053	16.102
	32580	Huur dienstwoning	3.201	0	0
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	37.203	36.353	37.203
	32520	Betreft huur van de horecaruimte Biestro in het Bezoekerscentrum Dordrecht			
	41592	Vanuit het Bestedingenplan NP wordt een bijdrage verstrekt in het nadelig saldo van het bezoekerscentr			
56313000		Algemeen	37.147	61.041	45.245
	34304	Doorber. autok. derden	0	533	0
	34466	Opbrengst balie-artikelen btw laag	8.703	55.509	14.982
	34467	Opbrengst balie-artikelen btw 0	240	0	41
	34470	Opbrengst balie-artikelen btw hoog	20.205	0	25.212
	41595	Donaties	8.000	5.000	5.010

- BIJLAGE 1. Exploitatierekening (detail)

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
56323000		Voorlichting en educatie	65.005	74.130	68.763
	34140	Lesmateriaal/Vakantieactiviteiten	1.380	1.173	1.962
	34160	Vergoeding vrijw. Schoolprogramma	2.336	4.055	1.974
	34165	Scholing vrijwilligers	1.270	1.814	873
	34210	Drukwerk	0	694	908
	34260	Consumptie personeel	0	464	0
	34290	Diversen	0	1.010	0
	34460	Tentoonstellingen	8.514	9.781	4.766
	34481	Inkoop consumptie scholieren	14	852	0
	62900	Kostenplaats personeelslasten	51.491	54.288	58.280
	62920	Overige personeelkosten	0	0	0
	62900	De personeelskosten betreffen educatief medewerkers t.b.v. scholen, tentoonstellingen en begeleiding vrijwillige gidsen.			
56333000		Rondvaarten Halve Maen / Sterling en wandeltochten	433.294	444.187	404.730
	31300	Brandstof boot	9.705	6.242	8.765
	34100	Inventarisaanschaffingen	3.894	2.445	1.574
	34111	Reis- en verblijfkosten	55	516	49
	34125	Entreegelden musea etc.	1.180	4.977	653
	34126	Diverse kosten t.b.v. charters	725	509	2.077
	34130	Telefoonkosten	261	120	240
	34160	Vergoeding vrijwilligers wandeltochten	3.840	1.139	4.322
	34161	Vergoeding vrijwilligers rondvaart	2.935	3.979	2.535
	34210	Drukwerk / kantoorbehoeften	0	522	0
	34260	Consumptie personeel	373	567	152
	34350	Onderhoudskosten Halve Maen/Wassen en strijken	26.906	19.119	38.950
	34351	Onderhoudskosten Sterling	16.657	2.749	3.461
	34450	Verzekeringen	12.795	16.888	14.235
	34480	Inkopen bar-boot	74.066	104.626	66.253
	60000	Storting groot onderhoud	28.726	29.531	29.531
	61920	Kapitaallasten	74.246	84.118	71.548
	62900	Kostenplaats personeelslasten	176.930	166.141	154.629
	62920	Overige personeelkosten	0	0	5.755
	34125	ondermeer attenties kinderen en entreegelden musea			
	34126	Hieronder vallen ondermeer attenties als bloemstukjes.			
	60000	Het groot onderhoud Halve Maen en Sterling zijn opgenomen in de voorziening			
56343000		Biesbosch Symfonie	0	14.055	0
	61920	Kapitaallasten	0	14.055	0
56353000		Exploitatie pontje en Verhuringen	111.616	120.886	117.027
	31300	Brandstof	0	522	0
	34111	Reis- verblijfkosten	0	283	0
	34160	Vergoeding vrijwilligers	1.327	891	1.058
	34210	Drukwerk	374	761	379
	34260	Consumpties personeel	82	290	0
	34350	Onderhoud	10.930	9.971	7.563
	34450	Verzekeringen	4.745	2.465	3.657
	34521	Aankoop/vervanging verhuurmateriaal	650	4.618	4.084
	61920	Kapitaallasten	13.300	24.466	16.593
	62900	Kostenplaats personeelslasten	80.208	76.620	80.853
	62920	Overige personeelskosten	0	0	2.840

EXPLOITATIE			BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
56323000		voorlichting en educatie	40.456	37.060	28.650
	34310	Subsidiabele aanschaffingen	9.860	0	0
	34460	Opbrengst tentoonst.attr.	0	9.769	0
	34540	Opbrengst akt.schoolboot	4.269	2.400	2.518
	34541	Opbrengst schoolprogramma's	7.726	6.714	7.531
	41592	Bijdrage Bestedingenplan NP	18.602	18.177	18.602
56333000		Rondvaarten Halve Maen / Sterling en wandeltochten	293.559	395.533	294.071
	34160	Opbrengst wandeltochten/verg. vrijwill.	3.793	8.232	3.355
	34485	Opbrengst barverkopen btw laag	104.103	147.384	95.718
	34490	Opbrengst barverkopen btw hoog	11.696	0	9.482
	34530	Opbrengst charters Halve Maen	71.170	111.965	63.299
	34535	Opbrengst charters Sterling	24.164	24.904	24.859
	34541	Opbrengst kaartverk. Sterling	11.933	25.545	14.839
	34542	Opbrengst kaartverk.Halve Maen	61.022	73.785	76.686
	34543	Opbrengst reserveringskosten	3.134	2.656	2.629
	34544	Opbrengst overig hoog	1.536	0	3.007
	34545	Opbrengst overig laag	1.009	1.062	196
56343000		Biesbosch Symfonie	0	0	0
	32514	Entrees Symfonie	0	0	0
56353000		Exploitatie pontje en Verhuringen	126.969	123.451	148.574
	32516	Huur kano's, roeiboten en fietsen	61.965	65.083	70.386
	32520	Gebruik pontje	6.495	7.013	6.817
	34160	Vergoeding vrijwilligers	588	0	798
	34518	Kano-excursies onder leiding van vrijwilligers	4.268	3.260	5.511
	34525	Opbrengst fluisterboten	53.653	48.095	65.062

- BIJLAGE 1. Exploitatierekening (detail)

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
		RECREATIE - OBJECTEN	0	0	0
56424000		Golfbaancomplex en skihelling	0	0	0
		OVERIGE LASTEN	225.499	242.017	180.529
56505000		Gebouwen en woningen	115.076	135.412	104.495
	31200	Energieverbruik	4.209	11.540	1.695
	34130	Telefoonkosten	904	4.028	994
	34350	Onderhoudskosten	32.890	33.092	28.696
	34355	Periodieke keuringen	1.284	0	0
	34450	Verzekeringen	12.737	13.635	10.929
	60000	Storting groot onderhoud	27.535	28.306	28.306
	61920	Kapitaallasten	35.518	44.810	33.875
De gebouwen, woningen zijn als volgt over het gebied verdeeld:					
- Hel en Zuilespolder:					
twee toiletgebouwen, Zuileshoeve, beheerderswoning					
rioolgebouw, bijenstal.					
- Sionpolder:					
werkplaats, kantoren en opslagruimten					
- Polder Craijestein:					
verblijf reclassering					
56535000		Diversen	110.422	106.605	76.034
	34354	Kosten werk voor derden	70.236	70.000	35.601
	34358	Kosten derden btw laag	458	0	302
	34371	Kosten werk derden 0% of verlegd (compartiment Holland Schap)	330	0	125
	62900	Kosten administratie	39.398	36.605	40.006

		EXPLOITATIE	BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
			90.879	90.879	96.806
56424000		Golfbaancomplex en skihelling	90.879	90.879	96.806
	32501	Erpacht skihelling	9.842	9.842	10.511
	32515	Erpacht golfbaan	81.037	81.037	86.294
	32515	Erpacht van "Exploitiemaatschappij Crayestein V.O.F."			
		OVERIGE BATEN	125.296	124.142	92.279
56505000		Gebouwen en woningen	45.149	47.905	48.620
	32580	Huur dienstwoningen	7.469	10.225	10.940
	32585	Huur baanhoekweg 63A	37.680	37.680	37.680
	32580	Betreft de woning in de Helpolder Merwelanden 37, Baanhoekweg 51,			
56535000		Diversen	80.147	76.237	43.659
	32500	Erpacht horecavoorziening	6.525	6.237	7.361
	34316	Overige ontvangsten	1.365	0	0
	34351	(Netto) opbrengst doorberekend werk	71.468	70.000	35.872
	34352	Inkomsten werk derden 6%	458	0	302
	34372	Doorbelast werk derden 0% of verlegd (compartiment Holland Schap)	330	0	125
	32500	De horecavoorziening wordt geëxploiteerd door restaurant Merwelanden. De erpacht is in 2 termijnen verschuldigd, respectievelijk vervallend op 14 juli en 14 januari.			

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
56627000		BCF exploitatie	224.360	205.289	204.890
	42550	BCF Provincie Zuid Holland	56.090	51.322	51.222
	42560	BCF Gemeente Dordrecht	147.236	134.721	134.459
	42570	BCF Gemeente Sliedrecht	21.034	19.246	19.208
Totaal der lasten Hollandschap			2.786.825	2.979.191	2.564.082
Totaal der baten Hollandschap			2.652.991	2.993.928	2.573.517

		EXPLOITATIE	BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
56617000		Nadelig exploitatiesaldo			
		Overig	166.000	120.622	120.622
	34585	Bijdrage PROAV	45.378	0	0
	42595	Bijdrage gemeente Dordrecht	120.622	120.622	120.622
		Betreft financiële tegemoetkoming aan het Schap i.v.m. verlenging stortingstermijn 3e Merwedehaven.			
56627000		Nadelig exploitatiesaldo	1.599.089	1.609.135	1.608.737
	42550	Provincie Zuid Holland	343.682	350.962	350.962
		BCF Provincie Zuid Holland	56.090	51.322	51.222
	42560	Gemeente Dordrecht	902.166	921.274	921.274
		Gemeente Dordrecht -eenmalige correctie	2.975	0	0
		BCF Gemeente Dordrecht	147.236	134.721	134.459
	42570	Gemeente Sliedrecht	128.881	131.611	131.611
		Gemeente Sliedrecht -eenmalige correctie	-2.975	0	0
		BCF Gemeente Sliedrecht	21.034	19.246	19.208
	42580	Gemeente Papendrecht	0	0	0
		De deelnemers in het compartiment Hollandschap dragen als volgt in het nadelig exploitatiesaldo bij:			
		- provincie Zuid Holland 25%			
		- gemeente Dordrecht 87,5% van het restant			
		- gemeente Sliedrecht 12,5% van het restant			
Totaal der baten Hollandschap			2.652.991	2.993.928	2.573.517
Totaal der lasten Hollandschap			2.786.825	2.979.191	2.564.082

LASTEN		EXPLOITATIE			
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
Compartment Brabantschap					
56721000		Recreatie & Integrale veiligheid	3.423	24.686	3.789
	35366	Recht van opstal / archief	3.423	16.669	3.789
	42587	Projectgroep Integrale veiligheid	0	4.849	0
	42590	BCF Noord brabant	0	1.584	0
	42600	BCF Drimmelen	0	792	0
	42610	BCF Werkendam	0	792	0
		Totaal der lasten Brabantschap	3.423	24.686	3.789
		Totaal der baten Brabantschap	20.546	24.688	20.877
Compartment Bestedingenplan NP					
56731000			n.v.t.	493.377	n.v.t.
	34394	Uitgaven Bestedingenplan NP	n.v.t.	493.377	n.v.t.
		Totaal der lasten Bestedingplan	n.v.t.	493.377	n.v.t.
		Totaal der baten Bestedingenplan	n.v.t.	493.377	n.v.t.

HOOFDFUNCTIE 9

Saldo van baten en lasten

Totaal der lasten Parkschap	3.668.732	3.938.248	3.777.355
Totaal der baten Parkschap	3.574.474	3.952.985	3.782.205

56620980	Dotatie reserve donaties	8.000	5.000	5.010
	Dotatie reserve tentoonstelling	18.333	18.333	18.333
	Toevoeging reserve Hollandschap	39.484	0	0
	Toevoeging reserve Brabantschap	17.123	0	17.550
	Toevoeging reserve bestuursondersteuning	22.453	0	0

Resultaat

Totaal der lasten Parkschap	3.774.125	3.961.580	3.818.248
Totaal der baten Parkschap	3.774.125	3.961.580	3.818.248
	0	0	0

correctie voor lasten BTW BCF -326.449 -254.800 -339.594

excl. BTW BCF

Totaal der lasten Parkschap	3.447.676	3.706.780	3.478.653
Totaal der baten Parkschap	3.447.676	3.706.780	3.478.653
Resultaat	0	0	0

		EXPLOITATIE	BATEN		
FCL	ECL	Omschrijving	Rekening 2012	Raming 2013	Rekening 2013
Compartiment Brabantschap					
56721000		Recreatie & Integrale veiligheid	20.546	24.688	20.877
	34393	Legesinkomsten	771	1.288	646
	42590	Provincie Noord Brabant	9.887	10.115	10.115
	42590	BCF Provincie Noord Brabant	0	1.584	0
	42600	Gemeente Drimmelen	4.944	5.058	5.058
	42600	BCF Gemeente Drimmelen	0	792	0
	42610	Gemeente Werkendam	4.944	5.058	5.058
	42610	BCF Gemeente Werkendam	0	792	0
		Totaal der baten Brabantschap	20.546	24.688	20.877
		Totaal der lasten Brabantschap	3.423	24.686	3.789
Compartiment Bestedingenplan NP					
56731000			n.v.t.	493.377	n.v.t.
	34395	Middelen Bestedingenplan NP	n.v.t.	493.377	n.v.t.
		Totaal der baten Bestedingenplan	n.v.t.	493.377	n.v.t.
		Totaal der lasten Bestedingenplan	n.v.t.	493.377	n.v.t.

HOOFDFUNCTIE 9

Saldo van baten en lasten

Totaal der baten Parkschap	3.574.474	3.952.985	3.782.205
Totaal der lasten Parkschap	3.668.732	3.938.248	3.777.355

Onttrekking reserve parkeren	21.233	0	0
Onttrekking t.l.v. resultaat 2005/2006	9.417	8.597	9.100
Onttrekking t.l.v. resultaat	133.000	0	4.346
Onttrekking bestuursondersteuning	0	0	22.596
Onttrekking t.b.v. Baggeren haventjes	36.000	0	0

Resultaat

Totaal der baten Parkschap	3.774.125	3.961.580	3.818.248
Totaal der lasten Parkschap	3.774.125	3.961.580	3.818.248
	0	0	0

correctie voor baten BTW BCF

-326.449	-254.800	-339.594
----------	----------	----------

excl. BTW BCF

Totaal der baten Parkschap	3.447.676	3.706.780	3.478.653
Totaal der lasten Parkschap	3.447.676	3.706.780	3.478.653
Resultaat	0	0	0

Uitgaven

[illegible]

Staat van uit te voeren werken

Inkomsten

Volg- nr.	Omschrijving	Geraamde kredieten	Rekening 2013
	<u>Functie 56</u>		
	<u>Functie 91</u>		
	Reserve en voorzieningen		
90020005	Groen	13.374,00	13.374,00
90020005	Infrastructuur	12.387,00	12.387,00
90020005	Water en Oevers	82.930,00	82.930,00
90020005	Onderhoud gebouwen	28.306,00	28.306,00
90020005	Recreatieve voorzieningen	8.275,00	8.275,00
90020005	Reserve onderhoud tentoonstelling	18.333,00	18.333,00
90020005	Reserve onderhoud Halve Maen	29.531,00	29.531,00
90010005	Vrijgekomen middelen		
	Afschrijving op geactiveerde Kapitaalsuitgaven	290.657,43	316.155,72
	Totaal der Inkomsten	483.793,43	509.291,72
	Totaal der uitgaven	1.727.191,00	453.973,17

BIJLAGE 3.

Opbouw balanswaarde gronden in erfpacht (2004):

1 Hel en Zuilespolder bestaat uit 121 ha, waarvan verpacht 32,43 ha (Balanswaarde vaste activa € 35.783,27 / 121 X 32,43)	€ 9.614,63
2 Golfbaancomplex (Balanswaarde vaste activa)	€ 80.121,08
3 Restaurant 13 are te Polder Crayestein	€ 298,67
4 Skibaan 1 ha en 90are (Balanswaarde inrichting Polder Crayestein ad. 22 ha € 50.543,51)	€ 4.365,12
5 Erfpacht NJHC (op 1,2470 ha) (Deze is gebaseerd op Moldiep, welke bestaat uit 27 ha; balanswaarde activa bosgrond Moldiep € 11.163,57)	€ 515,59
Totaal balanswaarde in erfpacht uitgegeven gronden	€ 94.915,09

Oorspronk.		Bruto		Bijdrage Rijk, Provincie, lagere overheden en EU				
objnr	Omschrijving	kapitaals- uitgaven	Vermeerdering	Investering 31-12-2013	tot 01.01.2013	in 2013	t/m 31.12.2013	Netto invest. 31.12.2013
Recreatie en Natuurgebieden (Groen)								
10	Bosgebied Moldiep	98.738,92		98.738,92	61.872,85		61.872,85	36.866,07
10	Moldiep vaarwater	203.631,69		203.631,69	17.315,11		17.315,11	186.316,58
10	Zuilespolder (aankoop)	881.751,59		881.751,59	796.054,83		796.054,83	85.696,76
10	3e Merwedehaven (aank. Grond)	501.508,92		501.508,92	444.719,99		444.719,99	56.788,93
10	Aankoop sionpolder	820.046,87		820.046,87	738.042,13		738.042,13	82.004,74
10	Moldiep (verlegging)	468.133,75		468.133,75	302.922,14		302.922,14	165.211,61
10	Inrichting Hel & Zuilespolder	2.933.516,96		2.933.516,96	2.618.987,74		2.618.987,74	314.529,22
10	Inrichting Polder Craystein	857.330,39		857.330,39	766.756,57		766.756,57	90.573,82
10	Sionpolder (2e Fase inrichting)	656.353,37		656.353,37	489.748,25		489.748,25	166.605,12
Recreatie en Natuurgebieden (Infrastructuur)								
13	Voorbereidingsk. (automobilisten)	10.860,10		10.860,10				10.860,10
13	Parkeren verl. Thermen (2011/12)	212.787,74	18.003,00	230.790,74				230.790,74
13	Renovatie fietspaden	54.031,25		54.031,25				54.031,25
13	Fietspaden (2011)	15.000,00		15.000,00				15.000,00
13	Riolering pompen (2011)	188.610,48		188.610,48				188.610,48
13	Riolering drukriool (2011)	395.932,80		395.932,80				395.932,80
Recreatie en Natuurgebieden (Recreatieve voorz.)								
14	Steiger passantenhaven	10.000,00		10.000,00				10.000,00
14	Speelobjecten rondom zwemplas	7.432,97		7.432,97				7.432,97
14	Kanosteiger	9.647,53		9.647,53				9.647,53
14	Ponton waterbus (aanlegsteiger)	138.900,00		138.900,00	75.315,12		75.315,12	63.584,88
14	Abri + verlichting ponton waterbus	27.701,36		27.701,36	22.161,09		22.161,09	5.540,27
14	Speelleiland H&Z polder	99.494,83		99.494,83				99.494,83
14	Verlichting naar Restaurant	4.328,24		4.328,24				4.328,24
14	Alvalbakken	11.706,13	5.000,40	16.706,53				16.706,53
14	Alvalbakken	8.713,04		8.713,04				8.713,04
Recreatie en Natuurgebieden (Water en oevers)								
16	Oeverbescherming	21.401,64		21.401,64				21.401,64
16	Gemaal Hel & Zuilep.	5.101,03		5.101,03				5.101,03
16	Pompgemaal Sionpolder	45.251,81		45.251,81				45.251,81
16	Gemaal Hel en Zuilespolder	10.576,50		10.576,50				10.576,50
16	Beschoeiing	2.940,00		2.940,00				2.940,00
Toezicht en Handhaving								
20	Boot Parkwacht	5.500,00		5.500,00				
20	Bedrijfsauto	14.840,00		14.840,00				
Gebouwen en Inrichting (Bezoekerscentrum)								
30	Automatisering (BC)	4.589,19		4.589,19				4.589,19
30	Res.Pakket (online boeken)	15.775,00		15.775,00				15.775,00
30	Reserveringsprogramma	33.555,00		33.555,00				
30	Glasvezelkabel (2012)	19.400,75	34.730,00	54.130,75				54.130,75
30	Bezoekerscentrum	1.568.482,07		1.568.482,07	1.295.520,62		1.295.520,62	272.961,45
30	Herinrichting groepsruimte	3.965,44		3.965,44				3.965,44
30	Milieustraat (BC)	12.413,32		12.413,32				12.413,32
30	Luisterstoelen (2012-2013)	88.644,22		88.644,22			88.644,22	
30	Botenloods	55.629,03		55.629,03				55.629,03
30	Koffieautomaat	2.355,00		2.355,00				
30	Airco groepsruimte	6.845,00		6.845,00				
30	Verbouwen Botenhuis	8.998,70		8.998,70				8.998,70
Rondvaarten								
33	Halve Maen (casco)	550.000,00		550.000,00	99.330,00		99.330,00	450.670,00
33	Halve Maen (overig)	557.594,39		557.594,39	99.330,00		99.330,00	458.264,39
33	Fluisterboot (Sterling)	74.350,00		74.350,00				
33	Vloerverwarming (HM)	5.425,00		5.425,00				5.425,00
33	Steiger Rondvaartboot	182.658,51		182.658,51	40.000,00		40.000,00	142.658,51
Exploitatie en Verhuuring								
35	Fluisterbootje 7 persoons (2013)		20247,32	20.247,32				20.247,32
35	RVS Roeiboten 8X (2013)		17.720,00	17.720,00				17.720,00
35	Zonnepont (BC)	29.640,00		29.640,00				
35	Fluisterbootje (Rolstoeltoeg.)	27.450,00		27.450,00				27.450,00
35	Fluisterboot	17.400,00		17.400,00				17.400,00
Golfbaancomplex en Skihelling								
42	Golfbaancomplex	272.763,16		272.763,16				272.763,16
Gebouwen en Woningen								
50	Woning Merwelanden 39 (2011)	106.296,00		106.296,00				106.296,00
50	Werkplaats Sionpolder	428.008,84		428.008,84				428.008,84
50	Toiletgebouwen (sterrenw)	38.113,12		38.113,12				38.113,12
50	Toiletgebouw	17.391,01		17.391,01				17.391,01
50	Toiletgebouw	19.310,00		19.310,00				19.310,00
50	Glasvezel Sionpolder	40.939,13		40.939,13				40.939,13
50	Hekwerk werkplaats Sionpolder	25.961,00		25.961,00				25.961,00
Recreatie (STEP)								
54	Oplaadpunten (2013)	47.414,16		47.414,16			47.414,16	
54	Steigers	35.553,50		35.553,50			35.553,50	
54	Ecolodge (2012)	64.827,26		64.827,26			64.827,26	
54	Zonnepont "Grienduif" (2012)	107.089,50		107.089,50			107.089,50	
		13.190.607,21	95.700,72	13.286.307,93	7.868.076,44		8.211.605,08	4.907.617,85

Afschrijvingen v/m 2012	aantal jaar	Boekwaarde 31.12.2012	Rente 2013	Afschrijving 2013	Kapitaallasten 2013	Boekwaarde 31.12.2013	Obj. nr.	Cat
25.702,50	50	11.163,57				11.163,57	10	E
88.196,19	75	98.120,39				98.120,39	10	E
49.913,49	75	35.783,27				35.783,27	10	E
36.694,17	75	20.094,76				20.094,76	10	E
24.863,04	75	57.141,70				57.141,70	10	E
160.604,21	50	4.607,40	83,18	3.304,23	3.387,41	1.303,17	10	M
233.995,24	50	80.533,98	1.453,88	6.290,58	7.744,46	74.243,40	10	M
56.333,63	50	34.240,19	618,14	1.811,48	2.429,61	32.428,71	10	M
61.720,71	50	104.884,41	1.893,48	3.332,10	5.225,58	101.552,31	10	M
		4.048,67		14.738,40	18.787,07			
	10	10.860,10				10.860,10	13	E
		212.787,74		132.055,44	132.055,44	98.735,30	13	M
32.419,19	30	21.612,06	390,16	1.801,04	2.191,20	19.811,02	13	M
1.500,00	10	13.500,00	243,72	1.500,00	1.743,72	12.000,00	13	M
9.430,52	20	179.179,96	3.234,73	9.430,52	12.665,26	169.749,44	13	M
6.598,88	60	389.333,92	7.021,06	6.598,88	13.619,94	382.735,04	13	M
		10.889,67		151.385,89	162.275,56			
8.000,00	10	2.000,00	36,11	1.000,00	1.036,11	1.000,00	14	E
5.509,59	10	1.923,38	34,72	743,30	778,02	1.180,08	14	E
5.788,50	10	3.859,03	69,67	964,75	1.034,42	2.894,28	14	M
6.358,48	20	57.226,40	1.033,11	3.179,24	4.212,35	54.047,16	14	M
1.108,06	10	4.432,21	80,01	554,03	634,04	3.878,18	14	M
79.595,84	10	19.898,99	359,24	9.949,48	10.308,72	9.949,51	14	M
3.029,74	10	1.298,50	23,44	432,82	456,27	865,68	14	M
	5	11.706,13	301,60	3.341,31	3.642,91	13.365,22	14	M
5.227,83	5	3.485,21	62,92	1.742,61	1.805,53	1.742,60	14	M
		2.000,82		21.907,54	23.908,36			
7.704,63	25	13.697,01	247,27	856,07	1.103,34	12.840,94	16	M
3.060,60	20	2.040,43	36,84	255,05	291,89	1.785,38	16	M
13.941,39	20	31.310,42	565,25	2.262,59	2.827,84	29.047,83	16	M
3.172,95	20	7403,55	133,66	528,83	662,48	6874,73	16	M
2.058,00	10	882,00	15,92	294,00	309,92	588,00	16	M
5.500,00	10						20	E
14.840,00	5						20	E
		998,93		4.196,53	5.195,47			
2.129,51	3	2.459,68	44,40	2.459,68	2.504,08		30	E
	5	15.775,00				15.775,00	30	E
33.555,00	5						30	E
	10	19.400,75	488,61	2.706,54	3.195,15	51.424,21	30	E
100.085,84	30	172.875,61	2.803,67	9.098,72	11.902,39	163.776,90	30	E
2.559,63	10	1.405,81	25,38	396,54	421,92	1.009,27	30	E
1.241,33	10	11.171,99	201,69	1.241,33	1.443,02	9.930,66	30	M
							30	E
24.117,88	30	31.511,15	568,87	1.854,30	2.423,17	29.656,85	30	E
2.355,00	5						30	E
6.845,00	5						30	E
4.757,74	10	4.240,96	76,56	899,87	976,43	3.341,09	30	E
		4.209,18		18.656,98	22.866,16			
82.341,32	30	368.328,68	6.649,43	2.063,00	8.712,43	366.265,68	33	E
367.064,49	10	91.199,90	1.646,43	45.826,44	47.472,87	45.373,46	33	E
74.350,00	10						33	E
3.255,00	10	2.170,00	39,17	542,50	581,67	1.627,50	33	E
114.126,80	10	28.531,71	515,08	14.265,85	14.780,93	14.265,86	33	E
		8.850,12		62.697,79	71.547,91			
	5		274,14	3.037,10	3.311,24	17.210,22	35	E
	10		239,93	1.329,00	1.568,93	18.391,00	35	E
29.640,00	10						35	E
5.146,87	4	22.303,13	402,64	6862,50	7.265,14	15.440,63	35	E
11.962,50	4	5.437,50	98,16	4.350,00	4.448,16	1.087,50	35	E
		1.014,87		15.578,60	16.593,47			
192.642,08	20	80.121,08				80.121,08	42	E
3.543,20	30	102.752,80	1.855,00	3.543,20	5.398,20	99.209,60	50	E
240.479,44	30	187.529,40	3.385,47	14.266,96	17.652,43	173.262,44	50	E
7.948,90	30	30.164,22	544,55	1.270,44	1.814,99	28.893,78	50	M
8.695,50	30	8.895,51	156,98	579,70	736,68	8.115,81	50	M
1.287,34	30	18.022,66	325,36	643,67	969,03	17.378,99	50	M
14.745,09	10	26.194,04	472,88	4.093,91	4.566,79	22.100,13	50	E
18.172,70	10	7.788,30	140,60	2.596,10	2.736,70	5.192,20	50	E
		6.880,84		26.993,98	33.874,82			
							54	E
							54	E
							54	E
							54	E
2.305.915,48		2.673.086,65	39.893,11	316.155,72	355.048,83	2.452.631,67		

Bijlage 4b. Staat van materiële vaste activa - categorieën materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

	Investerings 2013	Saldo 31-12-12	Desinvestering	Afschrijving	Afwaardering	Saldo 31-12-2013
Gronden en terreinen						
Bosgebied Moldiep (10)		11.163,57		0,00		11.163,57
Moldiep vaarwater (10)		98.120,39		0,00		98.120,39
Zuilespolder (aankoop) (10)		35.783,27		0,00		35.783,27
3e Merwedehaven (aankoop grond) (10)		20.094,76		0,00		20.094,76
Aankoop Sionpolder (10)		57.141,70		0,00		57.141,70
Golfbaancomplex (42)		80.121,08		0,00		80.121,08
		302.424,77				
waarvan aandeel in erfpacht uitgegeven gronden		-94.915,49		0,00		
Totaal gronden en terreinen excl. in erfpacht uitgegeven gronden		207.509,28				207.509,28

Woonruimten

Woning Merwelanden 39 (50)		102.752,80		3.543,20		99.209,60
----------------------------	--	------------	--	----------	--	-----------

Bedrijfsgebouwen

Bezoekerscentrum (30)		172.875,61		9.098,72		163.776,89
Botenloods (30)		31.511,15		1.854,30		29.656,85
Verbouwing Botenhuis (30)		4.240,96		899,87		3.341,09
Werkplaats Sionpolder (50)		187.529,40		14.266,96		173.262,44
		396.157,12		26.119,85		370.037,27

Vervoermiddelen

Halve Maen (casco) (33)		368.328,68		2.063,00		366.265,68
Halve Maen (overig) (33)		91.199,90		45.826,44		45.373,46
Vloerverwarming HM (33)		2.170,00		542,50		1.627,50
Fluisterbootje 7 persoons (35)	20.247,32			3.037,10		17.210,22
RVS roelboten 8X (35)	17.720,00			1.329,00		16.391,00
Fluisterbootje rolstoeltoegankelijk (35)		22.303,13		6.862,50		15.440,63
Fluisterbootje (35)		5.437,50		4.350,00		1.087,50
	37.967,32	489.439,21		64.010,54		463.395,99

Overige materiële vaste activa

Steiger passantenhaven (14)		2.000,00		1.000,00		1.000,00
Speelobjecten rondom zwampas (14)		1.923,38		743,30		1.180,08
Automatisering (30)		2.459,68	929,95	1.529,73		0,00
Res pakket online boeken (30)		15.775,00				15.775,00
Glasvezel BC (30)	34.730,00	19.400,75		2.706,54		51.424,21
Herinrichting groepsruimte (30)		1.405,81		396,54		1.009,27
Steiger Rondvaart (33)		28.531,71		14.265,85		14.265,86
Glasvezel SP (50)		26.194,04		4.093,91		22.100,13
Hekwerk SP (50)		7.788,30		2.596,10		5.192,20
	34.730,00	105.478,67	929,95	27.331,97	0,00	111.946,75
Totaal	72.697,32	1.301.337,08	929,95	121.005,56	0,00	1.252.098,89

Investerings met maatschappelijk nut

	Investerings 2013	Saldo 31-12-12	Desinvestering	Afschrijving	Afwaardering	Saldo 31-12-2013
Gronden en terreinen						
Moldiep verlengd (10)		4.607,40		3.304,23		1.303,17
Inrichting Hel & Zuilespolder (10)		80.533,98		6.290,58		74.243,40
Inrichting polder Crayestein (10)		34.240,19		1.811,48		32.428,71
Sionpolder tweede fase (10)		104.884,41		3.332,10		101.552,31
	0,00	224.265,98	0,00	14.738,39	0,00	209.527,59

Grond- en waterbouwkundige werken

Kanosteiger (14)		3.859,03		964,75		2.894,28
Ponton waterbus (14)		57.226,40		3.179,24		54.047,16
Abri + verlichting ponton waterbus (14)		4.432,21		554,03		3.878,18
Oeverbescherming (16)		13.697,01		856,07		12.840,94
	0,00	79.214,65	0,00	5.554,09	0,00	73.660,56

Gebouwen

Toiletgebouw Sterrenwacht (50)		30.164,22		1.270,44		28.893,78
Toiletgebouw (50)		8.695,51		579,70		8.115,81
Toiletgebouw (50)		18.022,66		643,67		17.378,99
	0,00	56.882,39	0,00	2.493,81	0,00	54.388,58

Wegen

Renovatie fietspaden (13)		21.612,06		1.801,04		19.811,02
Fietspaden (13)		13.500,00		1.500,00		12.000,00
	0,00	35.112,06	0,00	3.301,04	0,00	31.811,02

Overige materiële vaste activa

Parkeren Thermen (13) verschuiving	98.735,30					98.735,30
Speelleiland Hel & Zuilespolder (14)		19.898,99		9.949,48		9.949,51
Verlichting naar restaurant (14)		1.298,50		432,82		865,68
Alvalbakken (14)	5.000,40	11.706,13		3.341,31		13.365,22
Alvalbakken (14)		3.485,21		1.742,61		1.742,60
Gemaal Hel & zuilespolder (16)		2.040,43		255,05		1.785,38
Pompgemaal SP (16)		31.310,42		2.262,59		29.047,83
Gemaal Hel & zuilespolder (16)		7.403,55		528,83		6.874,72
Beschoeiing (16)		882,00		294,00		588,00
Milieustraat (30)		11.171,99		1.241,33		9.930,66
	103.735,70	89.197,22	0,00	20.048,02	0,00	172.884,90
	103.735,70	484.672,30	0,00	46.135,35	0,00	542.272,65

Bijlage 5. Staat van reserves en voorzieningen

Naam reserve/ Voorziening	Vorig dienstjaar 2012				2013			Toelichting
	Saldo aan het begin van het Dienstjaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen		Saldo aan het begin van het Dienstjaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	
Donaties	15.389,97	8.000,00	0,00	23.389,97	28.399,97	5.010,00	0,00	Reserve donaties
Reserve onderh. Tentoonstelling	138.222,00	18.333,00	0,00	156.555,00	174.888,00	18.333,00	0,00	Reserve onderh. tentoonstelling
Reserve Brabantschap	43.503,25	17.123,13	0,00	60.626,38	78.175,93	17.549,55		Reserve Brabant
Reserve Bestuursondersteuning	34.308,93	22.452,41	0,00	56.761,34	34.165,42	0,00	22.595,92	Reserve Bestuursondersteuning
Reserve parkeervoorziening	0,00	21.234,00	21.233,44	0,56	0,00	0,00	0,00	Reserve Parkeervoorziening
Algemene reserve	516.755,59	39.484,00	178.417,26	377.822,33	364.375,93	0,00	13.446,40	Algemene reserve
Totaal in €	748.179,74	126.626,54	199.650,70	675.155,58	680.005,25	40.892,55	36.042,32	

Naam reserve/ Voorziening	Vorig dienstjaar 2012				Dienstjaar	2013		Toelichting
	Saldo aan het begin van het Dienstjaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo aan het begin van het Dienstjaar		Vermeer- deringen	Verminder- ingen	
Groot onderhoud groen	32.452,79	30.510,00	59.495,03	3.467,76	13.374,00	3.418,20	13.423,56	Onderhoud beplanting
Groot onderhoud infrastructuur	48.982,35	12.050,00	19.603,30	41.429,05	12.387,00	34.326,67	19.489,38	t.b.v. verhardingen
Reserve dubieuze debiteuren	31.850,15	0,00	31.850,15	0,00	0,00	0,00	0,00	Voorziening debiteuren
Groot onderhoud recreatieve voorzieningen	56.479,52	8.050,00	11.385,18	53.144,34	8.275,00	2.815,00	58.604,34	Bruggen/banken/siegers speelwerktuigen
Groot onderhoud water en oevers	57.362,18	196.171,00	47.164,88	206.368,30	82.930,00	42.640,96	246.657,34	Onderhoud waterwegen
Groot onderhoud gebouwen	103.808,66	27.535,00	30.246,25	101.097,41	28.306,00	13.581,00	115.822,41	Onderhoud gebouwen
Reserve onderhoud Halve Maen	63.443,57	28.726,00	10.995,00	81.174,57	29.531,00	17.596,00	93.109,57	Onderhoud Halve Maen/Sterling en Zonnepont
Totaal in €	394.379,22	303.042,00	210.739,79	486.681,43	174.803,00	114.377,83	547.106,60	

Bijlage 6. INKOMSTENVERDEELSTAAT 2013

Cat.	Omschrijving	Rekening 2013	Bestuursonders- ondersteuning	Compartment Parkschapsbeleid	Recreatie	Vaartuijen- verordening	Bezoekers- centrum	Recreatie Objecten	Overige Baten	Algemene Inkomsten	Compartment Brabantschap
2.0	Rente en afschrijving	0,00									
3.0	Vergoeding personeel	0,00									
3.2	Huren en pachten	298.790,11		5.886,68	28.846,46	12.587,00	98.683,28	96.805,66	55.981,03		
3.3	Overige goederen en diensten	0,00									
3.4	Overige goederen en diensten	1.284.223,63		706.197,55	4.734,76		415.725,48		36.297,84	120.622,00	646,00
4.1	Overdrachten van het Rijk	218.916,34	94.551,98	29.867,89	15.079,47	18.602,00	60.815,00				
4.2	Overige inkomensoverdrachten	1.640.681,00	216.603,00							1.403.847,00	20.231,00
6.0	Onttrekkingen	36.042,32								36.042,32	
	BCF	339.594,31	134.704,64							204.889,67	
	Totaal inclusief bcf	3.818.247,71	445.859,62	741.952,12	48.660,69	31.189,00	575.223,76	96.805,66	92.278,87	1.765.400,99	20.877,00
	TOTAAL exclusief bcf	3.478.653	311.155	741.952	48.661	31.189	575.224	96.806	92.279	1.560.511	20.877

K O S T E N P L A A T S E N											
Cat.	Omschrijving	Rekening 2013	Bestuurs- ondersteuning	Compartment Parkschapsbeleid	Recreatie	Vaartuigen- verordening	Bezoekers- centrum	Recreatie Objecten	Overige lasten	Overig	Compartment Brabantischap
3.1	Energie	43.257,57			10.370,75	1.296,32	29.895,67		1.694,83		
3.4	Overige goederen en diensten	1.745.211,75	115.829,13	720.549,41	531.683,00	6.459,65	290.254,60		76.646,67		3.789,29
4.2	Overige inkomensoverdrachten	36.225,66		3.448,00		32.777,66					
6.0	Stortingen in fondsen	215.695,55			116.966,00		29.531,00		28.306,00	40.892,55	
6.1	Kapitaallasten										
	Groen	18.787,07			18.787,07						
	Infrastructuur	162.275,56			162.275,56						
	Recreatieve voorzieningen	23.908,36			23.908,36						
	Water & Oevers	5.195,47			5.195,47						
	Gebouwen & Inrichtingen	22.866,17					22.866,17				
	Rondvaart	71.547,91					71.547,91				
	Verhuring	16.593,47					16.593,47				
	Gebouwen	33.874,82							33.874,82		
6.2	Verrekening personeelskosten	1.080.472,68	217.921,77	17.031,04	108.653,55	51.540,14	645.319,82		40.006,36		
6.2	Verrekening milieu	2.741,36					2.741,36				
6.2	Verrekening groot onderhoud	0,00									
	BCF	339.594,31	134.704,64							204.889,67	
	Totaal inclusief bcf	3.818.247,71	468.455,54	741.028,45	977.839,76	92.073,77	1.108.750,00	0,00	180.528,68	245.782,22	3.789,29
	TOTAAL exclusief bcf	3.478.653	333.751	741.028	977.840	92.074	1.108.750	0	180.529	40.893	3.789

Bijlage 8. Staat van opgenomen langlopende leningen

Nummer	Oorspronkelijk bedrag	Ingang lening	Jaar van aflossing	Rente percentage	Restant bedrag	de rente of rente bestanddeel	de aflossing aflossings- bestanddeel	Restant- bedrag geldlening
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4089875	1.315.962,62	03-05-1999	2014	4,19	175.461,70	4.921,65	87.730,86	87.730,84
4098477	1.000.000,00	01-12-2003	2018	4,50	399.999,97	18.000,00	66.666,67	333.333,30
40100328	850.000,00	02-05-2005	2020	3,68	453.333,31	16.682,67	56.666,67	396.666,64
Totaal generaal	3.165.962,62				1.028.794,98	39.604,32	211.064,20	817.730,78

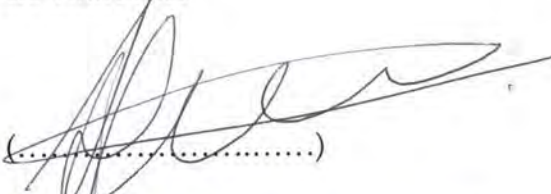
Dordrecht d.d. 17 april 2014

Het Dagelijks Bestuur

de secretaris

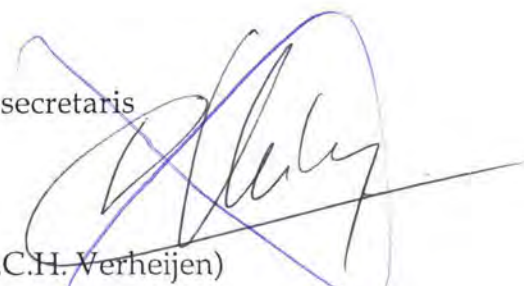

(D.C.H. Verheijen)

de voorzitter

(.....)
H.P.A. Wagemakers

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur in haar vergadering van 20 juni 2014.

de secretaris

(D.C.H. Verheijen)

de voorzitter

(.....)